MACEDONEANUL
МАКЕДОНЕЦОТ

Asociaţia Macedonenilor din România
Друштвото на Македонците од Романија

Година XXVI- 294-296 број - 25 Март 2026
Anul XXVI - Numărul 294-296 - 25 Martie 2026

A.M.R.

„ЗА МЕНЕ Е ВАЖНО ШТО ОВАА ЗЕМЈА СЕ ВИКА МАКЕДОНИЈА.“

На 22 декември 1908 година се роди Коста Солев Рацин, една од најсилните и најрепрезентативни фигури на современата македонска литература и национална свест. Поет, публицист и борец за македонската кауза, Рацин живееше и твореше во време кога идентитетот, јазикот и самото име Македонија беа постојано оспорувани. Во таков напнат историски контекст, неговата изјава – „За мене е важно што оваа земја се вика Македонија“ – добива значење на длабоко уверување и свесно прифатена припадност.

Рацин не ја гледаше литературата како изолиран естетски чин, туку како средство за будење на колективната свест. Неговата поезија, директна и лишена од непотребни украси, зборуваше за животот на обичните луѓе, за страдањето, неправдата, трудот и надежта, но пред сè за нераскинливата врска меѓу човекот, јазикот и земјата. За него, Македонија никогаш не беше само географски простор, туку историска и духовна реалност која мораше да се потврди и признае преку зборот.

Во период кога македонскиот идентитет

„PENTRU MINE ESTE IMPORTANT CĂ ACEST PĂMÂNT SE NUMEȘTE MACEDONIA”

La 22 decembrie 1908 s-a născut Kosta Solev Rațin, una dintre cele mai puternice și reprezentative voci ale literaturii și conștiinței macedonene moderne. Poet, publicist și luptător pentru cauza macedoneană, Rațin a trăit și a creat într-o epocă în care identitatea, limba și însăși denumirea Macedoniei erau permanent contestate. În acest context istoric tensionat, afirmația sa – „Pentru mine este important că acest pământ se numește Macedonia” – capătă valoarea unui crez profund și a unei declarații de apartenență asumată.

Rațin a privit literatura nu ca pe un exercițiu estetic izolat, ci ca pe un instrument de trezire a conștiinței colective. Poezia sa, directă și lipsită de artificii inutile, a vorbit despre viața oamenilor simpli, despre suferință, nedreptate, muncă și speranță, dar mai ales despre legătura indestructibilă dintre om, limbă și pământ. Pentru el, Macedonia nu a fost niciodată doar un spațiu geografic, ci o realitate istorică și spirituală care trebuia afirmată și recunoscută prin cuvânt.

Într-o perioadă în care identitatea

Кочо Рацин - Kočo Rațin

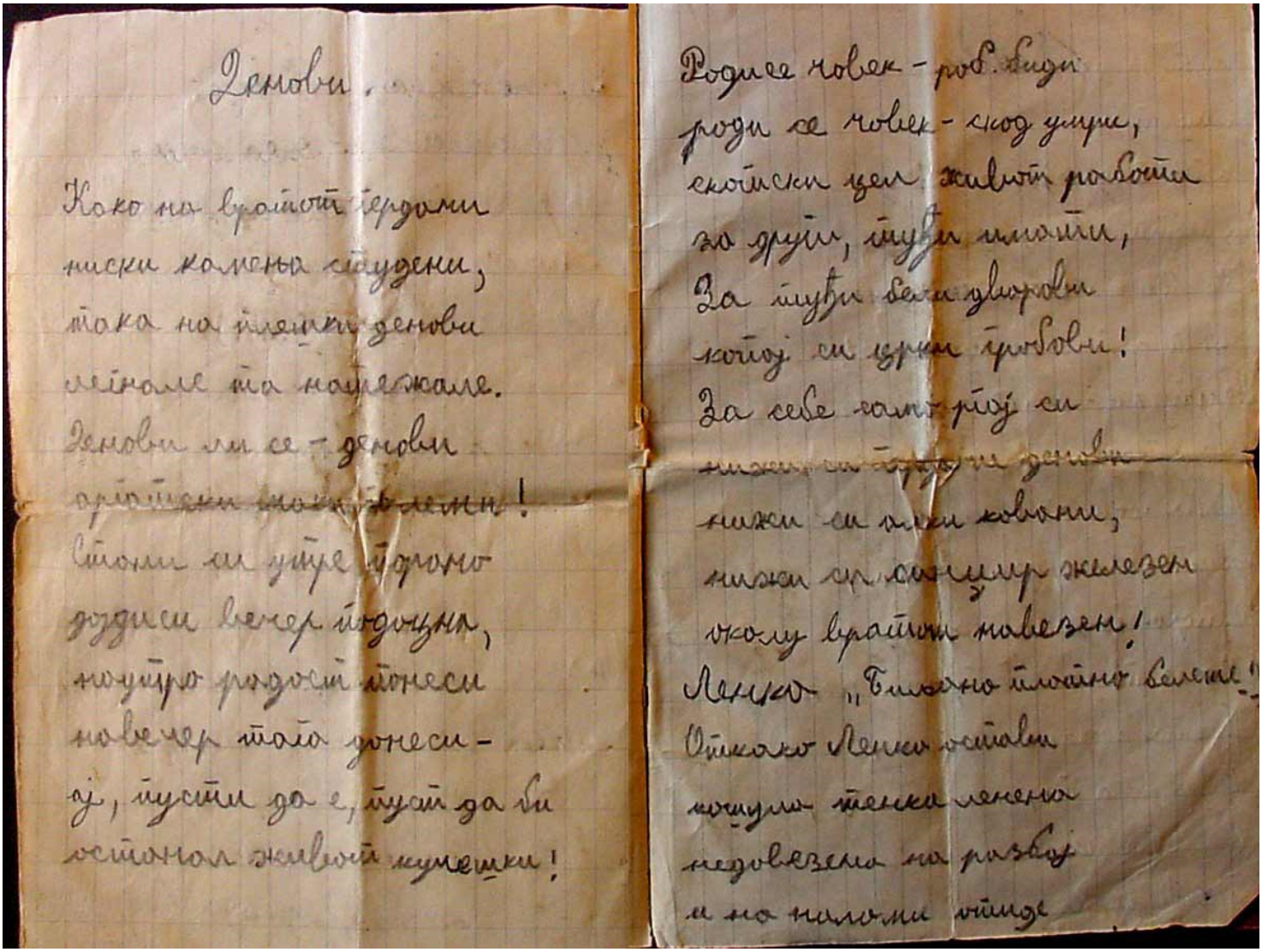

Денови

Како на врајот ѓердани
мили камења сѓудени,
така на јунаци денови
мегдане та надмогање.
Денови ми се - денови
орлушки полет, јунак!
Сѓоли ли утре ѓрмно
ѓудиси вечер ѓодушна,
наутро рудиси ѓонеси
навечер пак ѓонеси -
ај, пусти да е, ѓуај да би
останол живот кумешки!

Родиле човек - пак биди
роди се човек - скод умре,
еклиски цел живот робуваш
за друѓи, ѓуѓи мили,
За ѓуѓи бели дворови
кодиш си црни гробови!
За себе сам рудиш си
[illegible]
мили си дали коваци,
мили ор дамџур железен
скому врајот навезен!
Лелко „Блажено ѓлајно белче!
Откако Лелко остави
мајчин пенки колена
недовезена на разбој
и на пајони ѓинде

беше изложен на политички и идеолошки притисоци, Рацин јасно ја истакна важноста на името. Името на земјата, според неговото гледиште, не претставуваше обична ознака, туку израз на историски континуитет и достоинството на еден народ. Да се каже „Македонија“ значеше да се признае постоењето на заедница со сопствен јазик, култура и меморија, а тоа признавање, за Рацин, беше чин на историска правда.

Со своето творештво, тој даде значаен придонес во афирмацијата на македонскиот јазик како јазик на литературното создавање и општественото изразување. Поезијата на Рацин стана глас на една генерација која одбиваше анонимност и губење на идентитетот. Неговите стихови се шират како форма на културен отпор, носејќи порака дека идентитетот не може да биде поништен со притисоци, забрани или наметната тишина.

Изјавата „За мене е важно што оваа земја се вика Македонија“ ја сумира неговата целокупна позиција кон светот. Таа изразува не само лично уверување, туку и морален и

macedoneană era supusă presiunilor politice și ideologice, Rațin a susținut cu claritate importanța numelui. Numele pământului, în viziunea sa, nu reprezenta o simplă etichetă, ci expresia continuității istorice și a demnității unui popor. A spune „Macedonia” însemna a recunoaște existența unei comunități cu limbă, cultură și memorie proprie, iar această recunoaștere era, pentru Rațin, un act de dreptate istorică.

Prin scrierile sale, el a contribuit decisiv la afirmarea limbii macedonene ca limbă a creației literare și a exprimării sociale. Poezia lui Rațin a devenit vocea unei generații care refuza anonimatul și diluarea identitară. Versurile sale au circulat ca texte de rezistență culturală, purtând mesajul că identitatea nu poate fi anulată prin constrângere, interdicții sau tăcere impusă.

Afirmația „Pentru mine este important că acest pământ se numește Macedonia” sintetizează întreaga sa atitudine față de lume. Ea exprimă nu doar o convingere personală, ci o poziție morală și istorică, născută dintr-o profundă responsabilitate față de trecut și față de generațiile viitoare. În această propoziție se concentrează lupta pentru

историски став, произлезен од длабока одговорност кон минатото и кон идните генерации. Во оваа реченица се содржи борбата за името, за јазикот и за правото на постоење како посебен народ.

Денес, наследството на Коста Солев Рацин останува живо не само во страниците на литературата, туку и во колективната меморија на Македонија. Тој се памети како поетот кој ѝ даде глас на болката и надежта, но и како интелектуалецот кој разбрал дека името на една земја е темел на идентитетот. За Рацин, Македонија беше и остануваше вистина на која не ѝ беа потребни оправдувања, туку само

nume, pentru limbă și pentru dreptul de a exista ca popor distinct.

Astăzi, moștenirea lui Kosta Solev Rațin rămâne vie nu doar în paginile literaturii, ci și în memoria colectivă a Macedoniei. El este amintit ca poetul care a dat glas durerii și speranței, dar și ca intelectualul care a înțeles că numele unui pământ este temelia identității. Pentru Rațin, Macedonia a fost și a rămas un adevăr care nu avea nevoie de justificări, ci doar de curajul de a fi rostit.

JALEA ȚĂRANULUI

Pe lângă ogoare, pe lângă lunci,
pe lângă dealurile joase,

Кочо Рацин - Kočo Rațin

храброст да биде изговорена.

СЕЛСКА МАКА

Покрај ниви, покрај лаки
покрај сниските брегови,
вода тече – вода влече
селски с'лзи, селски маки
селски таги и јадови.

Извор вода извираше
плодно поле наливаше –
плодно поле род народи.

Ноќе чума ли одеше
плод од поле ли береше –
амбар селски пуст остана!

Сонце светло ми светеше
гора ми се зеленеше
в гора пиле песна пее.

Камен ли му в гради легна
стија ли го в коси стегна –
срце селско – векот тажно!

Кој ја сипе кој ја роси
таја слана што покоси
по нивјето пшениците
по лозјето гроздовите?

Та се житце не зелени
та се грозје не румени,
та од пуста селска мака
аир нема дур од века?

Марјан Михајлов

apa curge – apa duce
lacrimi grele, doruri multe,
jale, chinuri grele.

Izvorul limpede susura,
câmpul rodnic adăpa –
câmp cu rod, poporul hrănea.

Noaptea ciuma parcă trecea,
rod din holde culegea –
hambaru-n sat pustiu rămânea!

Soare blând sus strălucea,
pădurea verde fremăta,
iar în codru pasărea cânta.

Piatră grea pe piept l-apasă,
i-a pătruns frigul la oase –
inima-i de țăran de-a pururi tristă!

Cine-a presărat, cine-a adus
bruma rece ce-a prăpădit
grâul din ogoare,
strugurii din vii roditoare?

Nu mai crește firul verde,
nu mai coace via,
de atâta jale grea
bine-n lume nu mai e!

Marjan Mihajlov

НА 29 ДЕКЕМВРИ 1920 ГОДИНА ПОЧИНА МАРКО ЦЕПЕНКОВ

На ден 29 декември 1920 година почина Марко Цепенков, една од најзначајните културни личности на Македонија од крајот на XIX и почетокот на XX век. Со својата неуморна дејност на собирање и запишување на усните традиции, тој му остави на потомството наследство од исклучителна вредност за разбирањето на македонскиот културен идентитет.

Роден во 1829 година, во градот Прилеп, Марко Цепенков живееше во време кога народната култура се пренесуваше речиси исклучиво усно. Свесен за опасноста од

LA 29 DECEMBRIE 1920 MARKO ȚEPENKOV S-A STINS DIN VIAȚĂ

La data de 29 decembrie 1920 a decedat Marko Țepenkov, una dintre cele mai importante personalități culturale ale Macedoniei de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Prin activitatea sa neobosită de culegere și consemnare a tradițiilor orale, el a lăsat posterității o moștenire de o valoare excepțională pentru cunoașterea identității culturale macedonene.

Născut în anul 1829, în orașul Prilep, Marko Țepenkov a trăit într-o epocă în care cultura populară se transmitea aproape exclusiv pe cale orală. Conștient de riscul dispariției acestei comori spirituale, el a dedicat zeci de ani adunării poveștilor, legendelor, cântecelor, proverbelor,

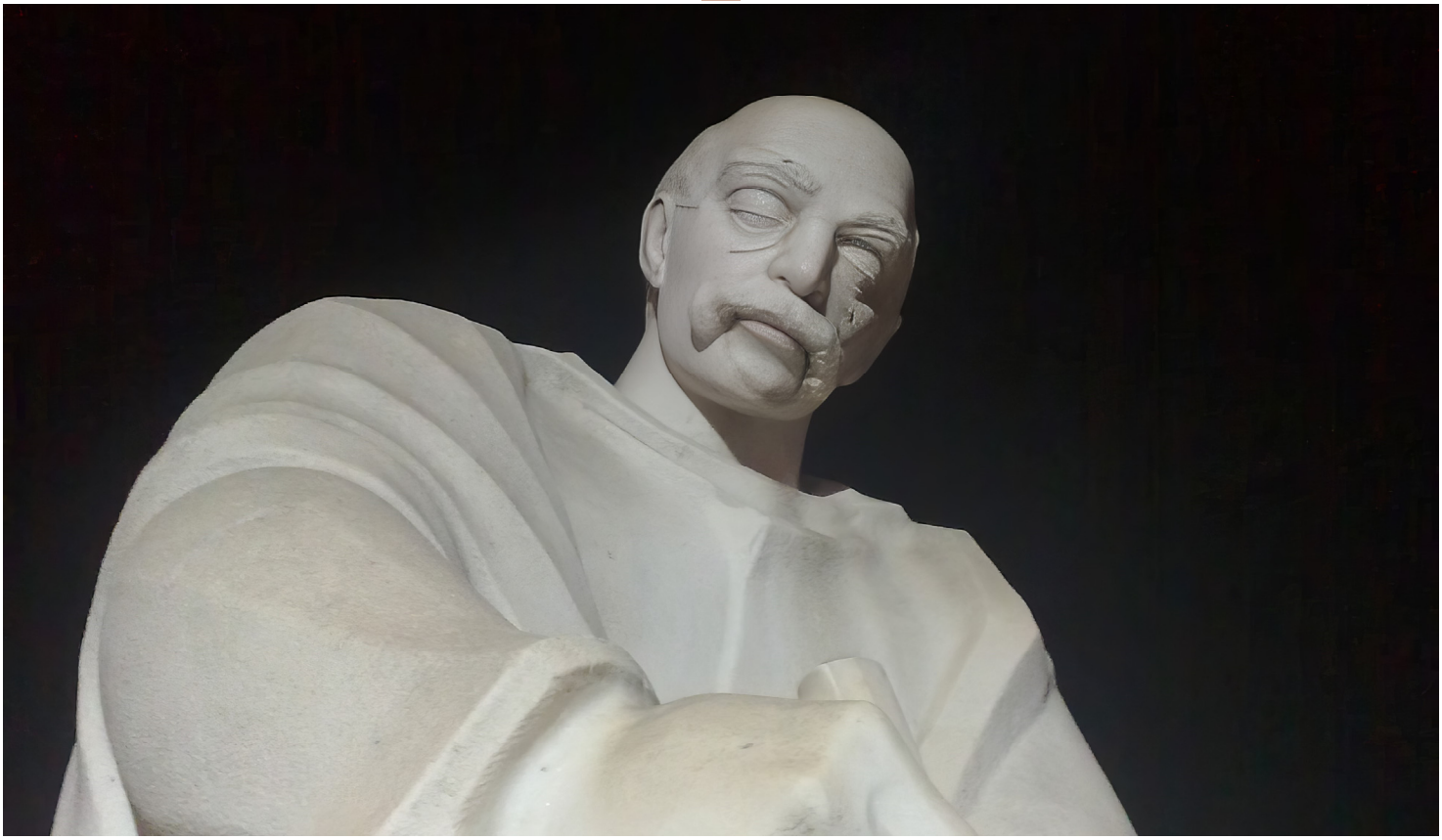

исчезнување на ова духовно богатство, тој посвети децении на собирање приказни, легенди, песни, поговорки, верувања и народни обичаи. Неговата работа често се одвиваше во тешки услови, но беше водена од желбата да се зачува живо колективното паметење на неговиот народ.

Резултатот од оваа импресивна дејност е обемна збирка фолклорни материјали, која подоцна беше објавена во повеќе томови, претставувајќи вистинско „народно богатство“. Овие текстови нудат широка слика за начинот на живот, менталитетите и духовниот свет на македонските заедници од XIX век, претставувајќи основен извор за истражувачите, етнолозите и историчарите на културата.

Неговата смрт, на 29 декември 1920 година, значеше загуба на голем собирач и чувар на традицијата, но делото што го остави зад себе продолжи да живее и да се вреднува од наредните генерации. Со својот придонес, Марко Цепенков успеа да ја претвори минливоста на изговорениот збор во трајно пишано наследство, кое ги надмина границите на времето и стана составен дел од македонското културно наследство.

Денес, името на Марко Цепенков останува тесно поврзано со идејата за културна континуитет и со свесниот напор да се спаси народната традиција од заборав, а датумот 29 декември 1920 година се памети како моментот

credințelor și obiceiurilor populare. Munca sa s-a desfășurat adesea în condiții dificile, dar a fost animată de dorința de a păstra vie memoria colectivă a poporului său.

Rezultatul acestei activități impresionante este o vastă colecție de materiale folclorice, care, ulterior, a fost publicată în mai multe volume, însumând o adevărată „comoară populară”. Aceste texte oferă o imagine amplă asupra modului de viață, a mentalităților și a universului spiritual al comunităților macedonene din secolul al XIX-lea, constituind o sursă fundamentală pentru cercetători, etnologi și istorici ai culturii.

Trecerea sa în neființă, la 29 decembrie 1920, a însemnat pierderea unui mare culegător și păstrător al tradiției, dar opera lăsată în urmă a continuat să trăiască și să fie valorificată de generațiile următoare. Prin contribuția sa, Marko Țepenkov a reușit să transforme fragilitatea cuvântului rostit într-o moștenire scrisă durabilă, care a depășit granițele timpului și a devenit parte integrantă a patrimoniului cultural macedonean.

Astăzi, numele lui Marko Țepenkov rămâne strâns legat de ideea de continuitate culturală și de efortul conștient de a salva tradiția populară de la uitare, iar data de 29 decembrie 1920 este amintită

кога оваа голема личност засекогаш влезе во историјата преку своето дело.

Марјан Михајлов

ca momentul în care această mare personalitate a intrat definitiv în istorie prin opera sa.

Marjan Mihajlov

ПОРАКА НА ПРЕТСЕДАТЕЛКАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ПО ПОВОД НОВАТА ГОДИНА

Почитувани граѓани,

Годината што изминува ќе ја паметиме по драматичните промени на меѓународниот поредок, незамисливите војни со огромни човечки жртви, забрзаната милитаризација, растечката климатска, еколошка и енергетска криза, маргинализацијата на меѓународните институции и суспензијата на меѓународното право.

Нашата надворешна и безбедносна политика беше усогласена со Европската надворешна и безбедносна политика, во чии

MESAJUL PREȘEDINTEI REPUBLICII MACEDONIA DE NORD CU OCAZIA ANULUI NOU

Stimați cetățeni,

Anul care se încheie îl vom păstra în memorie ca fiind anul celor mai dramatice schimbări ale ordinii internaționale, războaielor de neimaginat cu uriașe pierderi de vieți omenești, militarizării accelerate, crizei climatice, ecologice și energetice în creștere, marginalizării instituțiilor internaționale și suspendării dreptului internațional.

Politica noastră externă și de securitate a fost aliniată Politicii Externe și de Securitate a Uniunii Europene, în cadrul căreia ne-am afirmat ca un actor vizibil și respectat. În procesele de integrare europeană ne-am concentrat pe îndeplinirea criteriilor de la Copenhaga.

Марко Цепенков; Новогодишна порака - Marko Țepenkov; Mesaj de Anul Nou

рамки се промовиравме како видлив и почитуван актер. Во процесите на евроинтеграција се фокусиравме на исполнување на Копенхашките критериуми.

На домашен план, 2025 година беше година на започнување реформи во правосудството, отворање борба против корупцијата и криминалот, креирање национална развојна стратегија, воспоставување нови стратешки партнерства во функција на економските и другите реформи, инфраструктурна офанзива, долгорочно решавање на енергетското прашање и системско уредување на соработката со дијаспората.

За сите нас, најтешкиот момент во 2025

Pe plan intern, anul 2025 a fost anul începerii reformelor în justiție, al declanșării luptei împotriva corupției și criminalității, al elaborării unei strategii naționale de dezvoltare, al stabilirii unor noi parteneriate strategice în sprijinul reformelor economice și de altă natură, al unei ofensive în infrastructură, al soluționării pe termen lung a problemei energetice și al abordării sistemice a cooperării cu diaspora.

Pentru noi toți, cel mai greu moment al anului 2025 a fost tragedia de la Kočani, care ne va urmări ca o umbră întreaga viață. Rămâne datoria noastră să nu-i uităm pe cei dragi ai victimelor, nici pe cei răniți, iar mai presus de toate, sacrificiul lor incomensurabil trebuie să ne facă oameni mai buni pe fiecare dintre noi, dar și să

година беше трагедијата во Кочани, која како сенка ќе нè следи цел живот. Останува обврската да не ги заборавиме нивните најблиски, ниту повредените, а пред сè, нивната немерлива жртва мора да нè направи подобри луѓе, но и да придонесе кон политички и правен систем кој нема да дозволи нови невини жртви.

Посакувам новата година да биде време на исчекор кон траен светски мир, поддршка на меѓународното право и на меѓународните институции. Сакам ние целосно да се вдомиме во Европската Унија, решени да живееме во амбиент на владеење на правото, демократија, економски просперитет и здрава животна средина.

Лично, на секој од вас му посакувам Нова година каква што најмногу ја посакува.

Среќна Нова 2026 година, сакани деца!

Среќна Нова година, почитувани млади!

Среќна Нова година, почитувани граѓани!

conducă la un sistem politic și juridic care să nu mai permită noi victime nevinovate.

Îmi doresc ca noul an să fie un timp al unui pas înainte către o pace mondială durabilă, al reafirmării dreptului internațional și al instituțiilor internaționale. Îmi doresc ca noi să ne regăsim deplin în Uniunea Europeană, hotărâți să trăim într-un mediu al statului de drept, al democrației, al prosperității economice și al unui mediu sănătos.

La nivel personal, fiecăruia dintre voi îi doresc un An Nou așa cum și-l dorește cel mai mult.

La mulți ani, 2026, dragi copii!

La mulți ani, dragi tineri!

La mulți ani, stimați cetățeni!

НА 1 ЈАНУАРИ 1903 ГОДИНА ЗАПОЧНА КОНГРЕСОТ НА ВМРО, НА КОЈ БЕШЕ ДОНЕСЕНА ОДЛУКА ЗА ПОЧЕТОК НА ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ

На 1 јануари 1903 година, во градот Солун, започна конгрес од исклучително значење на ВМРО, настан кој пресудно го обележа текот на револуционерната борба во Македонија, тогаш под османлиска власт. Конгресот, кој траеше повеќе денови, беше свикан во исклучително напната политичка атмосфера, обележана со засилена османлиска репресија и сè поголем притисок врз внатрешните револуционерни структури.

Работата на конгресот собра ограничен број делегати, претставници на различни региони на организацијата, кои се состанаа во услови на строга тајност. Централна тема на расправите беше прашањето за целисходноста на покренување општо вооружено востание. Во текот на дискусиите се појавија спротивставени ставови: дел од учесниците се залагаа за одложување на акцијата, повикувајќи се на недоволната воена подготвеност и недостатокот од оружје, додека други сметаа дека меѓународната политичка состојба и

PE DATA DE 1 IANUARIE 1903 A ÎNCEPUT CONGRESUL VMRO, OCAZIE CU CARE S-A LUAT DECIZIA ÎNCEPERII REVOLTEI DE ILINDEN

La data de 1 ianuarie 1903, în orașul Salonic (Solun), a început un congres de importanță majoră al VMRO (Внатрешна Македонска Револуционерна Организација - în română: Organizația Revoluționară Internă Macedoneană), eveniment care avea să marcheze decisiv cursul luptei revoluționare din Macedonia aflată sub dominație otomană. Congresul, desfășurat pe parcursul mai multor zile, a fost convocat într-un context politic extrem de tensionat, caracterizat de intensificarea represiunii otomane și de presiunea tot mai mare exercitată asupra structurilor revoluționare interne.

Lucrările congresului au reunit un număr restrâns de delegați, reprezentând diferite regiuni ale organizației, care s-au întrunit în condiții de maximă discreție. Tema centrală a dezbaterilor a fost oportunitatea declanșării unei revolte armate generale. În cadrul discuțiilor au existat poziții divergente: o parte dintre participanți au susținut ideea amânării acțiunii, invocând nivelul insuficient de pregătire militară și lipsa armamentului, în timp ce alții au considerat că situația politică internațională și starea de spirit a populației

расположението на населението налагаат премин кон дејствување.

На крајот, мнозинството делегати оцени дека избувнувањето на востание е неизбежно и неопходно. Така, конгресот од јануари 1903 година ја потврди одлуката за започнување конкретни подготовки за општо востание, утврдувајќи ги организациските и политичките насоки што требаше да се спроведат во наредните месеци. Оваа одлука претставуваше пресвртница во дејноста на организацијата, преобразувајќи ја револуционерната стратегија од претежно одбранбена во насочена кон отворена акција.

Одлуката донесена во Солун претставуваше основа за настаните што кулминираа, неколку месеци подоцна, со Илинденско востание, започнато на почетокот на август 1903 година. Тоа беше едно од најмасовните и најзначајни изрази на борбата за слобода и автономија во современата историја на Македонија, оставајќи длабоко влијание врз националната свест и политичките текови во регионот.

Со одлуката донесена на 1 јануари 1903 година, Конгресот на ВМРО засекогаш влезе во

impuneau trecerea la acțiune.

În cele din urmă, majoritatea delegaților a decis că declanșarea unei răscoale era inevitabilă și necesară. Astfel, Congresul din ianuarie 1903 a consfințit hotărârea de a începe pregătirile concrete pentru o revoltă generală, stabilind direcțiile organizatorice și politice care urmau să fie puse în aplicare în lunile următoare. Această decizie a reprezentat un moment de cotitură în activitatea organizației, transformând strategia revoluționară dintr-una preponderent defensivă într-una orientată spre acțiune deschisă.

Hotărârea luată la Salonic a stat la baza evenimentelor care aveau să culmineze, câteva luni mai târziu, cu Revolta de Ilinden, declanșată la începutul lunii august 1903. Aceasta a fost una dintre cele mai ample și semnificative manifestări ale luptei pentru libertate și autonomie din istoria modernă a Macedoniei, având un impact profund asupra conștiinței naționale și asupra evoluțiilor politice din regiune.

Prin decizia adoptată la 1 ianuarie 1903, Congresul VMRO a intrat definitiv în istorie ca momentul în care lupta revoluționară a trecut de la faza de pregătire la cea de confruntare deschisă, marcând începutul unui capitol dramatic și esențial

историјата како моментот кога револуционерната борба премина од фазата на подготовка во фазата на отворена конфронтација, означувајќи почеток на еден драматичен и суштински период од македонската историја.

Марјан Михајлов

al istoriei macedonene.

Marjan Mihajlov

ЗИМСКИ ТРАДИЦИИ И ОБИЧАИ

За македонската заедница во Романија, 6 јануари има посебно значење: тоа е Бадник, Бадникова вечер, празник со длабока симболика, еднаков по значење со самиот Божик. Но празничната атмосфера започнува уште на 5 јануари, кога улиците на градовите и селата оживуваат со гласовите на коледарите – деца кои со искреност и топлина ги пренесуваат старите коледарски песни (коледи), и световни и религиозни, зачувани низ генерациите.

Едноставните и полни со шарм стихови –

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Pentru comunitatea macedoneană din România, ziua de 6 ianuarie are o semnificație aparte: este Badnikul, Ajunul Crăciunului, o sărbătoare de o importanță profundă, comparabilă cu însăși ziua Nașterii Domnului (Boziќ). Atmosfera de sărbătoare începe însă din 5 ianuarie, când străzile orașelor și satelor prind viață prin glasurile colindătorilor – copii care duc mai departe, cu emoție și autenticitate, colindele vechi (kolede), fie ele laice sau religioase, transmise din generație în generație.

1-и Јануари 1903; Зимски традиции - 1Ianuarie 1903; Tradiții de iarnă

„Варварица / И по неа / Василица / Еднаш ние во годината / Како цвет во градината / Коледе / Коледе / Дај ми, бабо, костени!“ – одекнуваат од двор до двор, придружени со значајни симболи: јаслите, како потсетник на Раѓањето Христово, и ѕвездата, водилка на мудреците. Децата носат и народни торбички, во кои собираат погачи, овошје и благослови од домаќините.

Бадник е, пред сè, ден на пост и духовна подготовка. Традицијата налага воздржување од храна, а навечер следува посна трпеза со дозвола за риба. Во многу домови сè уште се зачувал обичајот на палење оган од дабови гранки и трупци – симбол со длабока духовна смисла. Се верува дека Јосиф токму со такви гранки го запалил огнот во пештерата, подготвувајќи го доаѓањето на Младенецот Исус. Дабовите гранки ги украсуваат домовите и црквите, станувајќи дел од светиот празничен амбиент.

Во селото Стенче – Тетово, родното место на мојот татко, традицијата се чува и

Versurile simple și pline de farmec – „Varvariță/Și după ea/Vasiliță/O dată noi în an/Ca o floare în grădină/Colind/Colind/Dă-mi, bunico, castane!” – răsună din poartă în poartă, însoțite de simboluri esențiale: ieslea, amintind de Nașterea Domnului, și steaua călăuzitoare a magilor. Copiii poartă și trăistuțe populare, în care adună colaci și fructe, dar și binecuvântările gazdelor.

Badnikul este, prin excelență, o zi a postului și a pregătirii sufletești. Tradiția cere ajunare, iar seara aduce o cină de post, cu dezlegare la pește. În multe gospodării se păstrează încă obiceiul aprinderii focului din ramuri și trunchiuri de stejar, simbol încărcat de semnificații: se spune că Iosif ar fi folosit astfel de ramuri pentru a aprinde focul în peștera Nașterii, pregătind venirea Pruncului Iisus. Ramurile de stejar împodobesc, de altfel, casele și bisericile, devenind parte din decorul sacru al sărbătorii.

În satul Stenče – din zona orașului Tetovo, locul de origine al tatălui meu, tradiția păstrează și gesturi simple, dar pline de sens: se coc cartofi în

преку едноставни, но значајни обичаи: се печат компири во жар и се пие расол, создавајќи чувство на заедништво и мир.

Бадниковата вечера е еден од најважните семејни моменти. По темелното средување на домовите, домаќинките подготвуваат разновидни посни јадења: сарми со ориз и праз во кисела зелка, чорба од грав, познатото „тавче гравче“, ајвар, салати, како и печена тиква и костени, ореви, лешници, смокви и суво грозје. Поради дозволата за риба, на трпезата неизоставно се наоѓа и пржена риба.

Во многу македонски домови се практикува строг пост, а денот е посветен исклучиво на семејството – без посети и без надворешна бучава. По вечерата, трпезата не се расчистува, бидејќи се верува дека Младенецот Исус ќе дојде да се послужи, а и душите на починатите ќе се вратат за миг во домот.

Раѓањето Христово се дочекува со традиционални поздрави: „Христос се роди – Навистина се роди“, зборови што ја изразуваат радоста и верата на заедницата. Божик е празник на љубовта, прошката, милоста и почитта.

Наутро, на Божик, по четириесетдневниот пост, верниците одат во foc și se bea zeamă de varză, într-o atmosferă de comuniune și liniște.

Cina din Ajun rămâne un moment esențial, petrecut în familie, în jurul unei mese tradiționale. După primenirea caselor, gospodinele pregătesc bucate de post: sarmale în foi de varză cu orez și praz, ciorbă de fasole boabe, cunoscuta „tavče gravče” – iahnie de fasole, ajvar, salate și o varietate de dulciuri și fructe – dovleac și castane coapte, nuci, alune, smochine, stafide. Dezlegarea la pește aduce pe masă și peștele prăjit, nelipsit din această seară.

În multe case macedonene se păstrează postul negru, iar ziua este dedicată exclusiv familiei – fără vizite, fără agitație. După cină, masa nu se strânge, într-un gest încărcat de credință: se spune că Pruncul Iisus va veni să guste din bucate, iar sufletele celor plecați dintre noi se vor întoarce pentru o clipă acasă.

Nașterea Domnului este întâmpinată cu saluturi tradiționale: „Hristos se rodi – Navistina se rodi” sau „Hristos S-a născut – Adevărat S-a născut!”, expresii care reflectă bucuria și credința comunității. Crăciunul devine astfel nu doar o sărbătoare, ci o stare de spirit întemeiată pe iubire, iertare, milă și respect.

Dimineața Crăciunului îi găsește pe credincioși la biserică, unde, după un post de 40

црква каде што се причестуваат. Потоа празнувањето продолжува во домот, со богата трпеза: печено свинско месо со компири, различни салати и традиционални десерти како баклава, сарајлии и катаиф, придружени со ракија и вино. Не изостануваат ни овошјето и традиционалната погача во форма на елка.

Новата година, како симбол на надежта и новите почетоци, се прославува во кругот на семејството и пријателите. По полноќ, најстариот член на семејството ја дели погачата во која е скриено париче: дел за Бога, дел за домот, а останатото за присутните. Оној што ќе го пронајде паричето се смета за најсреќен во годината што доаѓа.

Празнувањето завршува со доаѓањето на Дедо Мраз, кој носи подароци и радост за децата и возрасните, во согласност со македонската традиција, каде што Свети Никола не носи подароци.

На крај, упатувам искрени желби за здравје, радост и благосостојба до сите Македонци во Романија, со топло „За многу години!“.

Катерина Сфиеа Димчевичи

de zile, primesc Sfânta Împărtășanie. Apoi, sărbătoarea continuă acasă, în jurul mesei bogate: friptură de porc cu cartofi la cuptor, salate variate și deserturi tradiționale precum baclavaua, saraliiile sau cataiful, toate însoțite de rachie și vin. Nu lipsesc nici fructele și cozonacul tradițional în formă de brad, numit pogacea.

Anul Nou, simbol al speranței și al începuturilor, este petrecut în familie și între prieteni. La miezul nopții, cel mai în vârstă membru al familiei împarte pogacea cu bănuț ascuns, oferind o parte lui Dumnezeu, una casei, iar restul celor prezenți. Cel care găsește bănuțul este considerat cel mai norocos al anului ce începe.

Sărbătoarea se încheie cu sosirea lui Dedo Mraz (Moș Gerilă), aducător de daruri și bucurii pentru copii și adulți deopotrivă, în acord cu tradiția macedoneană, unde Moș Nicolae nu are rolul de a oferi cadouri.

În încheiere, transmit tuturor macedonenilor din România gânduri bune, sănătate și bucurii, alături de un călduros „La mulți ani!”.

Katerina Sfiea Dimcevici

ПОРАКА НА ПРЕТСЕДАТЕЛКАТА ГОРДАНА СИЉАНОВСКА-ДАВКОВА ПО ПОВОД БОЖИЌ

На сите православни верници им го честитам големиот христијански празник Рождество Христово - Божиќ, денот на раѓањето на Богомладенецот и Спасителот на светот, во кого се сплотија и лицетвореја во совршено единство, божествената и човековата природа.

Од срце посакувам мирот божји да го завладее секој православен дом, исполнувајќи го со божјите добродетели.

Рождеството Христово, и по повеќе од два милениума, нè вдахновува со неизмерна љубов и бесконечна добрина, хармоничност и мир, потсетувајќи нè на давањето безусловена помош, поткрепа и утеха на сите оние на кои тие им се потребни.

И годинава, божиќните празници ќе ја зацврстат нашата вера и надеж и ќе нè потсетат на човековата насушна потреба од чинењето добри дела.

MESAJUL PREȘEDINTEI GORDANA SILJANOVSKA DAVKOVA CU OCAZIA CRĂCIUNULUI

Tuturor credincioșilor ortodocși le adresez felicitări cu prilejul marelui praznic creștin al Nașterii Domnului – Crăciunul, ziua nașterii Pruncului Dumnezeu și Mântuitorului lumii, în care s-au unit și s-au întruchipat în desăvârșită armonie natura divină și cea omenească.

Din inimă doresc ca pacea lui Dumnezeu să domnească în fiecare casă ortodoxă, umplând-o de virtuțile divine.

Nașterea Domnului, și după mai bine de două milenii, ne inspiră cu o iubire nemărginită și o bunătate nesfârșită, cu armonie și pace, amintindu-ne de dăruirea ajutorului necondiționat, a sprijinului și a mângâierii tuturor celor care au nevoie de acestea.

Și în acest an, sărbătorile Crăciunului ne vor întări credința și speranța și ne vor reaminti de nevoia esențială a omului de a face fapte bune.

Să ne bucurăm de viață și să contribuim la binele comunității. Să ne deschidem larg inimile

Да му се радуваме на животот и да придонесуваме за доброто на заедницата. Да ги отвориме ширум нашите срца за сите ближни, та, така сплотени во соборноста, да ја креираме и градиме благосостојбата на македонското општество!

Христос се роди!

pentru toți semenii noștri, pentru ca, astfel uniți în comuniune, să creăm și să construim bunăstarea societății macedonene!

Hristos S-a născut!

БОЖИКНО ПОСЛАНИЕ НА АРХИЕПИСКОПОТ НА ОХРИД И МАКЕДОНИЈА, МИТРОПОЛИТ НА СКОПЈЕ

Возљубени празникољупци,

Воплотувањето на Бога, во личноста на Господ Исус Христос, е настан со значење за сиот свет и за сите времиња. Преку тоа собитие, целото создание се преобразува, а на човештвото му се овозможува учество во божествениот живот и му се дава слобода преку победата над гревот и над смртта. А еден од даровите на тој спасоносен настан е

MESAJUL DE CRĂCIUN AL ARHIEPISCOPULUI DE OHRID ȘI MACEDONIA, MITROPOLIT DE SKOPJE

Iubiți sărbătoriți iubitori de praznice,

Întruparea lui Dumnezeu, în persoana Domnului Iisus Hristos, este un eveniment cu semnificație pentru întreaga lume și pentru toate timpurile. Prin acest fapt, întreaga creație se transfigurează, iar omenirii i se oferă participarea la viața dumnezeiască și i se dă libertatea prin biruința asupra păcatului și a morții. Iar unul dintre

потврдувањето на вистината дека секоја личност е посебна и неповторлива, обдарена со посебни дарови и таленти. Христијанството ја возвестува вистината дека секоја личност има непроценлива вредност пред Бога, Кој толку го возљуби човекот и светот, што самиот Себеси Се понижи до таа мера да се роди во пештера, да прими лик на слуга, па дури и да биде распнат на Крст – за сите и за сè.

Оваа вистина треба да ни послужи како поттик да дадеме сè од себеси, за во духовниот раст да Му се уподобиме на Христа, Кој, бивајќи Богочовек, е наш совршен пример на човечко битие. Тоа духовно растење, пред сè, започнува да ни се укажува преку Божјиот глас во секого од нас, што ние го нарекуваме совест, а совеста, пак, е како витлеемската ѕвезда којашто нè води до Господа Христа. И токму следењето на таа светлина е почетокот на покајанието, коешто доведува до вистинска промена на нашите животи.

Возљубени чеда во Господа,

Денес го празнуваме Рождеството на

darurile acestui eveniment mântuitor este confirmarea adevărului că fiecare persoană este unică și irepetabilă, înzestrată cu daruri și talente proprii. Creștinismul vestește adevărul că fiecare om are o valoare neprețuită înaintea lui Dumnezeu, Care atât de mult a iubit omul și lumea, încât S-a smerit pe Sine până la a Se naște într-o peșteră, a lua chip de rob și chiar a fi răstignit pe Cruce – pentru toți și pentru toate.

Acest adevăr trebuie să ne fie îndemn pentru a da tot ce avem mai bun din noi, pentru ca, în creșterea duhovnicească, să ne asemănăm lui Hristos, Care, fiind Dumnezeu-Om, este modelul desăvârșit al existenței umane. Această creștere duhovnicească începe prin glasul lui Dumnezeu din fiecare dintre noi, pe care îl numim conștiință, iar conștiința este precum steaua de la Betleem care ne conduce către Hristos. Iar urmarea acestei lumini este începutul pocăinței, care duce la schimbarea adevărată a vieții noastre.

Iubiți fii în Domnul,

Astăzi prăznuim Nașterea Fiului lui Dumnezeu. Însă de fiecare dintre noi depinde dacă

Синот Божји. Но од секого од нас зависи дали Тој ќе се роди и во нас, дали ќе се всели во нашите срца и души, дали ќе живееме со радоста од спасоносниот настан во Витлеем и со одговорноста којашто Христовото рождество ја носи со себе. Веста за доаѓањето на Месијата, пастирите и мудреците ја примиле со радост и љубов, а царот Ирод, пак, ја примил со завист и љубомора. И како што радоста и љубовта нè прават вистински Христови следбеници, така зависта и љубомората се моќни чувства кои можат целосно да нè уништат, правејќи нè робови на омразата и на стравот. Токму така се чувствувал и Ирод кога од мудреците, коишто ја следеле чудесната ѕвезда, разбрал за раѓањето на пророкуваниот и очекуван Месија. Евангелието ни сведочи дека тој се вознемирил, плашејќи се да не го загуби својот престол. На сличен начин, како ова Иродово однесување, и ние честопати претпоставуваме дека квалитетите и успесите на другите луѓе ги засенуваат нашите, па почнуваме да ги гледаме нив како закана. Животот во Бога, пак, и осознавањето на вистината, дека бивајќи Божји чеда, меѓусебно сме браќа и сестри, нè вдахновува со љубов кон другите, со взаемна грижа и со радост за сечие преуспевање.

Возљубени во Христа Богомладенецот,

El se va naște și în noi, dacă va locui în inimile și sufletele noastre, dacă vom trăi cu bucuria acestui eveniment mântuitor din Betleem și cu responsabilitatea pe care o aduce Nașterea lui Hristos. Vestea venirii lui Mesia a fost primită de păstori și de magi cu bucurie și dragoste, iar regele Irod a primit-o cu invidie și teamă. Așa cum bucuria și iubirea ne fac adevărați următori ai lui Hristos, tot astfel invidia și gelozia sunt sentimente puternice care ne pot distruge, făcându-ne robi ai urii și ai fricii. Așa s-a simțit și Irod când a aflat despre nașterea lui Mesia. Evanghelia mărturisește că el s-a tulburat, temându-se să nu-și piardă tronul. În mod asemănător, și noi uneori vedem succesul altora ca pe o amenințare. Viața în Dumnezeu însă ne învață că suntem frați și surori și ne umple de iubire, grijă și bucurie pentru binele celorlalți.

Iubiți în Hristos,

Prin iubirea lui Dumnezeu înțelegem că toți am primit daruri care trebuie descoperite și cultivate. Sfântul Apostol Pavel spune: darurile sunt diferite, dar Duhul este același; slujirile sunt diferite, dar Domnul este același; lucrările sunt diferite, dar Dumnezeu este același, Care lucrează toate în toți. Manifestarea Duhului se dă fiecăruia spre folosul tuturor.

Oricare ar fi chemarea noastră, darurile și talentele noastre își capătă adevăratul sens doar dacă sunt puse în slujba lui Dumnezeu, asemenea

Преку Божјата љубов ние сфаќаме дека, како Божји чеда, сите сме примиле дарби коишто треба да ги преоткриваме и утврдуваме. Светиот апостол Павле вели: Даровите се различни, но Духот е ист; и служењата се различни, но Господ е ист; и делувањата се различни, но Бог, Кој извршува сè во сите, е ист. Појавата, пак, на Духот се дава секому, за полза на сите.

Каков и да е нашиот призив, какви и да се нашите дарови и таланти, сето тоа ќе придобие вистинска смисла доколку е принесено во служба на Бога, подобно на даровите коишто мудреците Му ги принеле на Богомладенецот. Служете си еден на друг, секој со дарбата што ја примил, како добри управители на разнообразната Божја благодат – вели светиот апостол Петар. А, пак, светиот апостол Павле ја истакнува нашата меѓучовечка поврзаност, велејќи дека сите сме членови и органи на Црквата и сите тие се важни и неопходни, иако имаат различни функции.

Возљубени чеда на Македонската Православна Црква,

Сите ние како личности, како Црква и како народ, да бидеме благодарни за сите наши дарби, бивајќи свесни дека сè што имаме е од Него, од Господа. Да се почитуваме меѓусебно,

darurilor aduse de magi Pruncului Hristos. „Slujiți-vă unii altora fiecare cu darul pe care l-a primit” spune Sfântul Apostol Petru. Iar Sfântul Apostol Pavel subliniază că toți suntem mădulare ale Bisericii, fiecare important în felul său.

Iubiți fii ai Bisericii Ortodoxe Macedonene,

Să fim recunoscători pentru toate darurile primite de la Dumnezeu. Să ne respectăm unii pe alții și să folosim darurile Duhului Sfânt pentru întărirea unității Bisericii. Dumnezeu, prin iubirea Sa, poate transforma slăbiciunile noastre în desăvârșire și bucurie.

Jertfa lui Hristos, începută prin Nașterea Sa și desăvârșită pe Golgota, ne arată că fiecare om este vrednic de iubire. Hristos S-a dat pe Sine pentru viața tuturor. De aceea, Sfântul Irineu spune: „Slava lui Dumnezeu este omul viu”. Iar omul viu este cel care trăiește în iubirea lui Dumnezeu.

Să trăim în iubire frățească, în respect și în pace. Astfel vom dobândi pacea de sus și roadele Duhului: dreptatea, pacea și bucuria. Să păstrăm unitatea și să avem pace în noi, în casele noastre și între popoare.

Sărbătoarea Crăciunului ne pune înainte o alegere: vom urma exemplul lui Irod sau pe cel al magilor și păstorilor? Nimic nu ne obligă să alegem răul. Suntem chemați să urmăm lumina conștiinței

со даровите коишто Светиот Дух штедро ги излева врз секого, за изградување на единство во Црквата Христова. Милостивиот Бог, преку Неговата љубов и Неговата благодат, може да ги преобрази нашите стравови и несовршености во љубов и усоврушување во радоста на Светиот Дух.

Оттаму Христовата жртва, започната со Неговото рождество по тело, и завршена со Неговото страдање на Голгота, ни укажува дека секој човек е достоен за љубов. Синот Божји, Господ Исус Христос, Се даде Себеси за сите да нè направи вечно живи. Затоа свети Иринеј Лионски истакнува дека „Славата Божја е – живиот човек“! А вистински жив човек е оној којшто пребива во љубовта Божја. Според тоа, треба да живееме според поуката на апостолот кој поучува: Љубете се едни со други срдечно, со братска љубов; натпреварувајте се во почитувањето еден кон друг. Живеејќи така, ќе го стекнеме мирот одозгора и ќе ги почувствуваме во нас плодовите на Царството Божјо, а тоа се: праведност и мир и радост во Светиот Дух. Па, чувајќи го единството на Духот преку врските на мирот, да се трудиме да имаме мир во себе, мир во својот дом, мир со луѓето и мир меѓу народите, знаејќи дека за тој мир копнееле мирољубивите души низ целата

și să ne aducem darurile lui Hristos.

Cu aceste gânduri, vă felicităm pe toți pentru Nașterea Domnului și vă adresăm salutul: HRISTOS S-A NĂSCUT!

La mulți ani și un an binecuvântat de Dumnezeu!

води во погибел; или оној на смирените и искрени мудреци и пастири, кои со радост Му се поклонија на новороденият Цар?

Па, нас ништо не нè принудува да наликуваме на Ирода! Напротив, бивајќи крстени во името Христово, можеме да ја следиме ѕвездата на нашата совест којашто нè води до Христа, та Нему да Му ги принесуваме нашите лични дарови и таланти. Правејќи го ова, се ослободуваме од духовната поробеност, со што ни се покажува друг пат, патот на Евангелието, патот на вистинската слобода во радосната заедница на Неговото вечно Царство.

Со овие пораки ви го честитаме празникот на Христовото рождество на сите чеда на Македонската Православна Црква – Охридска Архиепископија, како во Татковината,

историја.

Затоа, празнувањето на Божик нè поставува пред изборот како ќе одговориме пред Христа Богомладенецот: дали ќе го следиме примерот на исплашениот Ирод, што така и насекаде по светот, поздравувајќи ве со радосниот поздрав:

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Честито и од Бога благословено новото 2025-то лето Господово!

КОГА СЕ ПАЃА БОЖИК? ПОСТОЈАТ ДВА КАЛЕНДАРИ И ДВА НАЧИНИ НА МЕРЕЊЕ НА ВРЕМЕТО

Во христијанството и денес постојат разлики во однос на датумот кога треба да се слави Божик и другите верски празници, а овие разлики не се случајни, туку се резултат на

CÂND CADE CRĂCIUNUL? EXISTĂ DOUĂ CALENDARE ȘI DOUĂ MODURI DE MĂSURARE A TIMPULUI

În creștinism, există și astăzi diferențe privind data la care trebuie să fie sărbătorit Crăciunul și alte sărbători religioase, iar aceste

историски и догматски несогласувања, како и на користењето на различни системи за мерење на времето. Така, додека римокатолиците и дел од православните христијани кои го прифатиле Грегоријанскиот календар го слават Божик на 25 декември, други православни цркви, кои се водат според стариот Јулијански календар, Рождеството Христово го одбележуваат на 7 јануари.

Оваа разлика не значи дека постојат два различни Божика, туку два различни начини на пресметување на истиот датум. Во суштина, сите христијани го слават Божик на 25 декември, но тој датум се пресметува различно во зависност од календарот што се користи. Разликата од 13 дена меѓу Јулијанскиот и Грегоријанскиот календар прави истиот литургиски датум да се појавува различно во граѓанскиот календар.

Низ историјата биле направени бројни обиди за усогласување меѓу т.н. „старокалендарци“ и „новокалендарци“, но разликите опстојуваат и денес. Стручњаците укажуваат дека, доколку двата календара продолжат паралелно да се користат, оваа разлика ќе продолжи да се зголемува. Така, во

diferențe nu sunt întâmplătoare, ci rezultatul unor neînțelegeri istorice, dogmatice și, mai ales, al folosirii unor sisteme diferite de măsurare a timpului. Astfel, în timp ce romano-catolicii și o parte dintre creștinii ortodocși care au adoptat calendarul gregorian sărbătoresc Crăciunul la 25 decembrie, alte Biserici ortodoxe, care respectă vechiul calendar iulian, marchează Nașterea Domnului pe 7 ianuarie.

Această diferență nu reflectă existența a două sărbători distincte, ci două moduri diferite de raportare la aceeași dată. În esență, toți creștinii prăznuiesc Crăciunul la 25 decembrie, însă această zi este calculată diferit în funcție de calendarul utilizat. Diferența de 13 zile dintre calendarul iulian și cel gregorian face ca aceeași dată liturgică să apară diferit în calendarul civil.

De-a lungul timpului, au existat numeroase încercări de armonizare între așa-numiții „vechi-calendaristi” și „noi-calendaristi”, însă diferențele persistă până în prezent. Specialiștii au atras atenția că, dacă cele două calendare vor continua să fie utilizate în paralel, această diferență va continua să crească. Astfel, în viitor, data de 7 ianuarie ar putea deveni 8 ianuarie în raport cu calendarul civil, deoarece calendarul iulian întârzie

иднина, датумот 7 јануари може да се помести на 8 јануари во однос на граѓанскиот календар, бидејќи Јулијанскиот календар заостанува зад соларниот за околу еден ден на секои 128 години, додека Грегоријанскиот календар оваа разлика ја коригира многу попрецизно.

Од историски аспект, отпорот кон Грегоријанскиот календар започнал уште во времето на Отоманската империја, кога цариградскиот патријарх ја одбил иницијативата на папата за прифаќање на новиот систем за мерење на времето и за усогласување на верските празници. Дури во првите децении на XX век, некои православни цркви започнале да прифаќаат ревидиран календар, под влијание на Вселенската патријаршија.

Во различни држави, прифаќањето на новиот календар се одвивало постепено. Во балканскиот простор и пошироко, дел од față de anul solar cu aproximativ o zi la fiecare 128 de ani, în timp ce calendarul gregorian corectează această abatere mult mai eficient.

Din punct de vedere istoric, opoziția față de calendarul gregorian a apărut încă din perioada Imperiului Otoman, când patriarhul de la Constantinopol a respins propunerea papei de a adopta noul sistem de calcul al timpului și de a uniformiza sărbătorile religioase. Abia în primele decenii ale secolului al XX-lea au început unele Biserici ortodoxe să accepte o formă revizuită a calendarului, în urma inițiativelor venite din partea Patriarhiei Ecumenice.

Astfel, în diferite state, adoptarea noului calendar s-a realizat treptat: în spațiul balcanic și în alte regiuni ortodoxe, unele Biserici au trecut la calendarul îndreptat, în timp ce altele au rămas fidele calendarului iulian tradițional. În prezent, Biserici precum cea rusă, sârbă sau macedoneană continuă să folosească calendarul iulian, în timp ce

православните цркви преминале на ревидиран календар, додека други останале верни на традиционалниот Јулијански календар. Денес, цркви како руската, српската и македонската продолжуваат да го користат Јулијанскиот календар, додека други, како грчката, романската или бугарската, го прифатиле ревидираниот календар.

Еден од најзначајните обиди за помирување на двата системи бил направен од српскиот научник Милутин Миланковиќ, кој предложил исклучително прецизен календар што ги намалува наталожените разлики. Иако овој календар бил разгледан и делумно прифатен, тој не станал општоприфатен стандард, поради отпорот од некои важни центри на православието.

За подобро да се разберат овие разлики, потребно е да се разгледа развојот на Јулијанскиот календар, кој бил воведен во античко време и долго се сметал за многу прецизен. Сепак, подоцна било утврдено дека годината според овој календар е малку подолга од реалната соларна година, што довело до постепено натрупување на грешки. Во XVI век, оваа разлика станала значајна, особено при пресметувањето на Велигден.

За да се надмине оваа состојба, бил воведен Грегоријанскиот календар, кој го подобрил начинот на пресметување на престапните години и ја елиминирал наталожената разлика. Со текот на времето, тој станал главен календар во светот и се користи во граѓанскиот живот во најголемиот дел од државите.

Сепак, во религиозниот контекст ситуацијата останала посложена. Календарот не е само средство за мерење на времето, туку и дел од традицијата и идентитетот, поради што некои цркви решиле да ја зачуваат старата ритмика. Затоа, разликата меѓу 25 декември и 7 јануари не е разлика во верата, туку во традицијата и во календарскиот систем.

altele, precum cele din Grecia, România sau Bulgaria, utilizează calendarul revizuit.

Unul dintre cele mai importante eforturi de conciliere între cele două sisteme a fost realizat de savantul sârb Milutin Milanković, care a propus un calendar extrem de precis, capabil să reducă diferențele acumulate în timp. Deși acest calendar a fost discutat și parțial acceptat de unele Biserici, el nu a reușit să devină un standard universal, din cauza opoziției unor centre importante ale ortodoxiei.

Pentru a înțelege mai bine aceste diferențe, trebuie privită evoluția calendarului iulian, introdus în Antichitate, care a fost considerat mult timp un sistem extrem de precis. Totuși, s-a constatat că durata anului calculată după acest calendar depășește ușor anul solar real, ceea ce a dus, în timp, la acumularea unor erori. În secolul al XVI-lea, această diferență devenise deja semnificativă, afectând inclusiv calcularea sărbătorilor religioase, în special a Paștelui.

Pentru a corecta această situație, a fost introdus calendarul gregorian, care a ajustat modul de calcul al anilor bisecți și a eliminat diferența acumulată. Acesta a devenit treptat calendarul principal utilizat la nivel global, fiind adoptat în viața civilă de majoritatea statelor lumii.

Cu toate acestea, în spațiul religios, lucrurile au rămas mai complexe. Calendarul nu este doar un instrument de măsurare a timpului, ci și un element identitar și tradițional, motiv pentru care unele Biserici au preferat să păstreze rânduiala veche. Astfel, diferența dintre 25 decembrie și 7 ianuarie nu este una de credință, ci de tradiție și de sistem calendaristic.

Privit în ansamblu, Crăciunul rămâne aceeași sărbătoare pentru toți creștinii, indiferent de data la care este celebrată. Diferențele de calendar nu schimbă semnificația Nașterii Domnului, ci doar modul în care timpul este măsurat și organizat. În acest sens, existența celor două date evidențiază nu o ruptură, ci diversitatea istorică și culturală a lumii creștine, în care tradiția

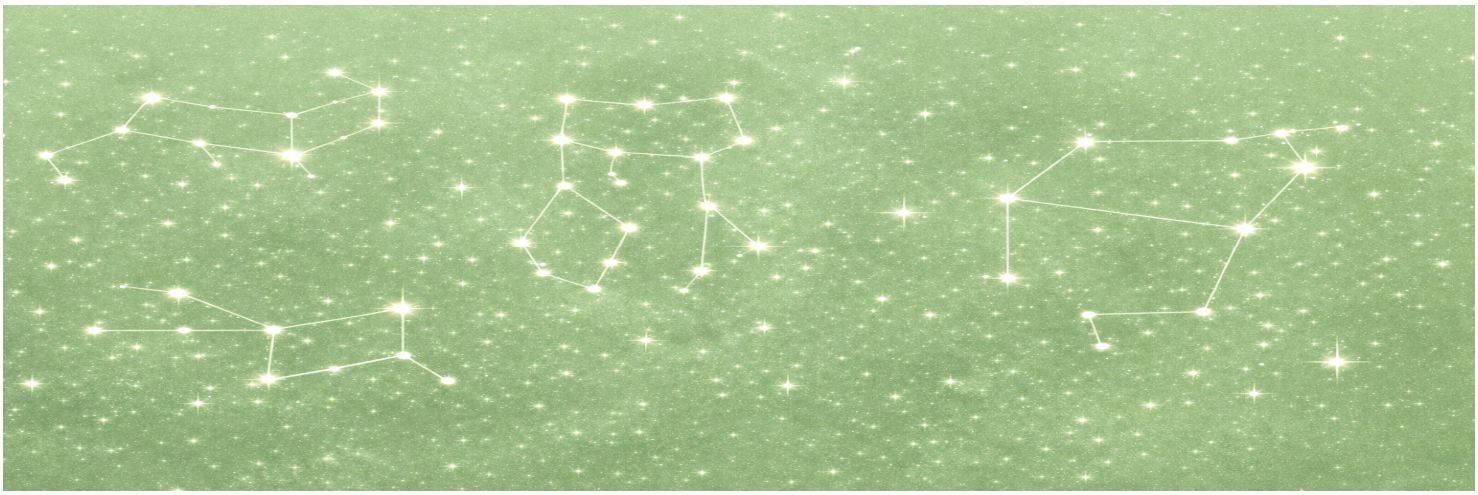

Два календара - Două calendare

Гледано во целина, Божик останува истата празнична прослава за сите христијани, без разлика на датумот на кој се одбележува. Календарските разлики не ја менуваат суштината на Рождеството Христово, туку само начинот на кој времето се пресметува. Во таа смисла, постоењето на двата датуми не претставува поделба, туку сведоштво за

și știința au evoluat în paralel.

Laura Rogobete

историската и културната разновидност на христијанскиот свет, во кој традицијата и науката се развивале паралелно.

Лаура Рогобете

АВТОРОТ НА „ЖИВОТ ВО ГРОБНИЦА“ ЈА ОПИШУВА ЕТНИЧКАТА РЕАЛНОСТ НА МАКЕДОНИЈА ПРЕД ЕДЕН ВЕК

Романот Живот во гробница, напишан од грчкиот автор Стратис Миривилис, претставува едно од најважните книжевни сведоштва за искуствата на војниците за време на Балканските војни и Првата светска војна. Објавен првпат во 1924 година, романот во голема мера се темели на фронтовскиот дневник на авторот, запишан во периодите кога тој служел како војник во грчката армија.

Во своите страници, Миривилис нуди непосредна перспектива за реалностите на бојното поле, но и за населението што го сретнал во регионот. Еден од најзначајните аспекти на неговите описи се забелешките за

AUTORUL ”VIEȚII ÎN MORMÂNT” DESCRIE REALITATEA ETNICĂ A MACEDONIEI DE ACUM UN SECOL

Romanul Viața în mormânt, scris de autorul grec Stratis Myrivilis, reprezintă una dintre cele mai importante mărturii literare despre experiențele soldaților din timpul războaielor balcanice și ale Primului Război Mondial. Publicat pentru prima dată în anul 1924, romanul se bazează în mare măsură pe jurnalul de front al autorului, redactat în perioadele în care a luptat ca soldat în armata greacă.

În paginile sale, Myrivilis oferă o perspectivă directă asupra realităților de pe câmpul de luptă, dar și asupra populațiilor întâlnite în regiune. Unul dintre aspectele cele mai remarcabile ale descrierilor sale îl reprezintă observațiile despre locuitorii Macedoniei. Atunci când armata greacă a

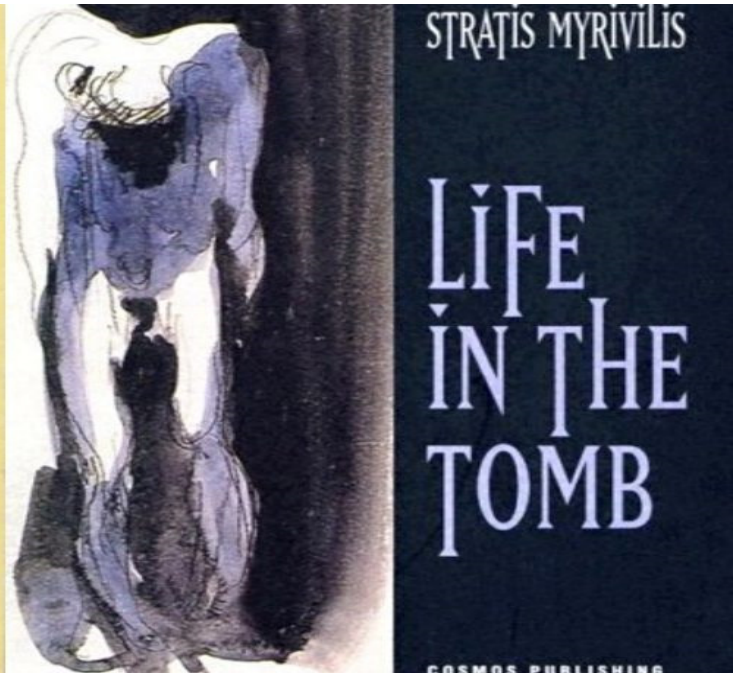

жителите на Македонија. Кога грчката војска влегла на македонска територија, писателот забележува дека сретнал заедници кои не се идентификувале ниту како Бугари, ниту како Срби, ниту пак како Грци. Иако нивниот јазик можел да изгледа сличен со јазиците на соседните народи, овие луѓе без двоумење се сметале за „македонци православни“.

Авторот дури го пренесува и начинот на кој тие ги изговарале имињата на разните народности: Грците ги нарекувале „Γρρцк“, Бугарите „Булгари“, а Србите „Сррп“. И покрај политичките и етничките притисоци во регионот, жителите ја истакнувале својата посебна идентичност, што на овој запис му дава исклучителна документарна вредност. Забелешките на Мириилис јасно покажуваат дека, во перцепцијата на локалното население, македонскиот идентитет бил одвоен од идентитетите на соседните народи.

„Αυτοί εδώ οι χωριάτες, που τη γλώσσα τους την καταλαβαίνουν περίφημα κι οι Βούλγαροι κι οι Σέρβοι, αντιπαθούν τους πρώτους γιατί τους πήρανε τα παιδιά τους στο στρατό. Μισούν τους δεύτερους που τους κακομεταχειρίζονται για Βούλγαρους. Και κοιτάνε με αρκετά συμπαθητική περιέργεια εμάς τους περαστικούς Ρωμιούς επειδή είμαστε οι γνήσιοι πνευματικοί υπήκοοι του Πατρίκ, δηλαδή του «Ορθόδοξου Πατριάρχη της Πόλης». (…) Ωστόσο, δεν θέλουν να ΄ναι μήτε «Μπουλγκάρ» (Βούλγαροι), μήτε «Σρρπ» (Σέρβοι), μήτε «Γκρρτς» (Έλληνες). Μονάχα «Μακεντόν ορτοντόξ”

intrat pe teritoriul macedonean, scriitorul notează că a întâlnit comunități care nu se identificau nici ca bulgari, nici ca sârbi și nici ca greci. Deși limba lor putea părea apropiată de a popoarelor din jur, acești oameni se considerau fără ezitare „macedoneni ortodocși”.

Autorul redă chiar și modul în care aceștia pronunțau numele diferitelor naționalități: grecii erau numiți „Gkrrts”, bulgarii „Bulgari”, iar sârbii „Srrp”. În ciuda presiunilor politice și etnice din regiune, locuitorii își afirmau identitatea distinctă, ceea ce conferă pasajului o valoare documentară deosebită. Observațiile lui Myrivilis arată clar că, în percepția localnicilor, identitatea macedoneană era separată de identitățile națiunilor vecine.

„Αυτοί εδώ οι χωριάτες, που τη γλώσσα τους την καταλαβαίνουν περίφημα κι οι Βούλγαροι κι οι Σέρβοι, αντιπαθούν τους πρώτους γιατί τους πήρανε τα παιδιά τους στο στρατό. Μισούν τους δεύτερους που τους κακομεταχειρίζονται για Βούλγαρους. Και κοιτάνε με αρκετά συμπαθητική περιέργεια εμάς τους περαστικούς Ρωμιούς επειδή είμαστε οι γνήσιοι πνευματικοί υπήκοοι του Πατρίκ, δηλαδή του «Ορθόδοξου Πατριάρχη της Πόλης». (…) Ωστόσο, δεν θέλουν να ΄ναι μήτε «Μπουλγκάρ» (Βούλγαροι), μήτε «Σρρπ» (Σέρβοι), μήτε «Γκρρτς» (Έλληνες). Μονάχα «Μακεντόν ορτοντόξ”

„Aceștia sunt țărani a căror limbă este asemănătoare cu cea a bulgarilor și a sârbilor. Pe primii nu îi plac, deoarece le iau copiii în armată. Pe cei din urmă îi urăsc din cauza tratamentului prost la care îi supun, considerându-i „bulgari”. Ei

„Овие се селани чиј јазик е сличен на јазикот на Бугарите и Србите. Првите не ги сакаат затоа што им ги земаат децата во војска. Вторите ги мразат поради лошиот третман што им го приредуваат, сметајќи ги за ‘Бугари’. Тие покажуваат симпатии кон нас, Ромеите, затоа што ние сме вистинските духовни претставници на ‘православниот патријарх од Константинопол’. (…) Сепак, тие велат дека не се ниту „Булгари“ (Бугари), ниту „Сррп“ (Срби), ниту „Гкррц“ (Грци), туку само „македонци православни“.“

Стратис Мириилис (1890–1969) учествувал цели десет години во големите конфликти на епохата: Балканските војни, Македонскиот фронт во Првата светска војна и кампањите во Мала Азија. По завршувањето на борбите, се населил на островот Лезбос, каде станал новинар и писател, сметан за една од најзначајните книжевни личности на модерна Грција. Во 1960 година бил предложен за Нобеловата награда за литература.

Романот Живот во гробница останува, сè до денес, суштинско дело како за воената

arată simpatie față de noi, Romaios, deoarece suntem cu adevărat reprezentanții spirituali ai «patriarhului ortodox de la Constantinopol» (…). Totuși, ei spun că nu sunt nici „Bulgari” (bulgari), nici „Srrp” (sârbi), nici „Gkrrts” (greci), ci doar „macedoneni ortodocși”.

Stratis Myrivilis (1890–1969) a participat timp de zece ani la marile conflicte ale epocii: Războaiele Balcanice, frontul Macedoniei în Primul Război Mondial și campaniile din Asia Mică. După încheierea luptelor, s-a stabilit pe insula Lesbos, unde a devenit jurnalist și scriitor, fiind considerat una dintre vocile literare majore ale Greciei moderne. În anul 1960, a fost propus pentru Premiul Nobel pentru Literatură.

Romanul Viața în mormânt rămâne, până astăzi, o lucrare esențială atât pentru literatura de război, cât și pentru înțelegerea contextului etnic și istoric al Macedoniei la începutul secolului al XX-lea. Prin observațiile sale sincere și nefiltrate, autorul aduce în prim-plan identitatea celor pe care i-a întâlnit în timpul războiului, arătând că aceștia se vedeau înainte de toate drept macedoneni ortodocși – o mărturie rară, cu o valoare culturală

литература, така и за разбирањето на етничкиот и историскиот контекст на Македонија од почетокот на XX век. Преку своите искрени и нефилтрирани забелешки, авторот ја истакнува самосвеста на луѓето што ги сретнал за време на војната, покажувајќи дека тие пред сè се сметале за македонци

și istorică profundă.

Laura Rogobete

православни – ретко сведоштво од огромна историска и културна важност.

Лаура Рогобете

ДЕНОТ НА НАЦИОНАЛНАТА КУЛТУРА ВО СЕДИШТЕТО НА УНИЈАТА НА ГРЦИТЕ ВО РОМАНИЈА

Денот на националната култура, кој секоја година се одбележува на 15 јануари, датумот на раѓање на големиот поет Михај Еминеску, беше одбележан со значаен културен настан организиран во седиштето на Унијата на Грците во Романија во Букурешт, во партнерство со Одделот за меѓуетнички односи.

ZIUA CULTURII NAȚIONALE LA SEDIUL UNIUNII ELENE DIN ROMÂNIA

Ziua Culturii Naționale, celebrată anual la 15 ianuarie, data de naștere a marelui poet Mihai Eminescu, a fost marcată printr-un eveniment cultural deosebit organizat la sediul Uniunea Elenă din România din București, în parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice.

Настанот обедини претставници на главните национални малцинства, истакнувајќи ја суштинската улога на културната разновидност во обликувањето на романскиот идентитет.

Настанот беше отворен од Драгош Габриел Зисопол, претседател и пратеник на Унијата на Грците во Романија, заедно со Динчер Џафер, државен потсекретар во рамките на Одделот за меѓуетнички односи. Во своите обраќања, тие ја нагласија важноста на културата како заеднички простор за дијалог и афирмација на идентитетот.

Централен момент на настанот беше претставувањето на зборникот „Националните малцинства во Романија под исто небо: Лучеафарул“, објавен во декември 2025 година на Саемот Гаудеамус во Букурешт. Ова дело претставува исклучителен културен проект, обединувајќи ја познатата поема „Лучеафарул“ на 18 мајчини јазици на националните малцинства во Романија. Преку оваа иницијатива, симболичната поема на романската литература станува мост меѓу заедниците, покажувајќи дека културното наследство може да се споделува и толкува на повеќе јазици, без да ја изгуби својата суштина.

Овој зборник не е само збирка преводи, туку вистинска изјава за единство во различноста, одразувајќи меѓусебна почит и желба за дијалог. Воедно, беше најавено продолжувањето на проектот преку ново издание, кое ќе вклучи авторизирани преводи на италијански и албански јазик, реализирано во партнерство со Романска академија и

Manifestarea a reunit reprezentanți ai principalelor minorități naționale, evidențiind rolul esențial al diversității culturale în definirea identității românești.

Evenimentul a fost deschis de Dragoș Gabriel Zisopol, președintele și deputatul Uniunii Elene din România, alături de Dincer Geafer, subsecretar de stat în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice. În intervențiile lor, cei doi au subliniat importanța culturii ca spațiu comun de dialog și afirmare identitară.

Un moment de referință al evenimentului l-a constituit prezentarea volumului „Minoritățile naționale din România sub același astru: Luceafărul”, lansat în decembrie 2025 la Târgul Gaudeamus din București. Lucrarea reprezintă un demers cultural de excepție, reunind capodopera eminesciană „Luceafărul” în 18 limbi materne ale minorităților naționale din România. Prin această inițiativă editorială, poezia simbol a literaturii române devine un liant între comunități, demonstrând că patrimoniul cultural poate fi împărtășit și reinterpretat în multiple expresii lingvistice, fără a-și pierde esența.

Volumul nu este doar o colecție de traduceri, ci o declarație de unitate în diversitate, reflectând respectul reciproc și dorința de dialog între comunități. Totodată, a fost anunțată continuarea acestui proiect printr-o nouă ediție, care va include traduceri autorizate în limbile italiană și albaneză, realizată în parteneriat cu Academia Română și programată pentru lansare la Târgul de Carte de la Salonic.

În continuarea programului, reprezentanții

предвидено за промоција на Саемот на книгата во Солун.

Во продолжение на програмата, претставниците на националните малцинства изведоа уметнички дел, рецитирајќи, секој на својот мајчин јазик, делови од „Лучеафарул“. Така, во седиштето на Унијата на Грците во Романија одекнаа стихови на грчки, руски, полски, македонски, еврејски, германски, српски, бугарски, украински, турски и татарски јазик, потврдувајќи дека културата ги надминува границите и ги обединува луѓето.

- „ Нежен светлинец, симни се,
По зрак ти спушти се,
И во домот и во мислити ми влези,
И животот да ми се осветли"!

Тој како и порано трепери
Во шуми и на ридови,
Осаменост носи
И движечќи бранови.

Но не паѓа како порано
Во морето од небото високо:

minorităților naționale au susținut un moment artistic deosebit, recitând, fiecare în limba maternă, fragmente din „Luceafărul”. Astfel, în sediul Uniunii Elene din România au răsunat versurile eminesciene în limbile greacă, rusă, poloneză, macedoneană, idiș, germană, sârbă, bulgară, ucraineană, turcă și tătară, într-o demonstrație autentică a forței culturii de a depăși granițe și bariere lingvistice.

„Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru și în gând,
Norocu-mi luminează!”

El tremură ca alte dăți
În codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
„Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?

- „Гајле ти е тебе, глинен образ,
Дали јас ќе бидам или некој друг?

Живеејќи во вашиот круг тесен
Среќата ќе помине,
Но јас во мојот свет се чувствувам
Бесмртен и ладен."

Друштвото на Македонците во Романија беше претставено на овој настан од Попеску Маријана Венера, која активно учествуваше во културната програма и во меѓуетничкиот дијалог, потврдувајќи ја постојаната ангажираност на македонската заедница во промовирањето на културните вредности.

Настанот заврши во пријатна атмосфера, при што домаќините ги почестија присутните со традиционалната грчка торта Василопита, подготвена по повод празникот на Свети Василиј Велики. Според традицијата, во неа се крие паричка што носи среќа, а оваа година најсреќен беше претставникот на Форумот на Германците во Романија.

Со реализацијата на овој настан, Денот на националната култура беше одбележан на достоинствен начин, потврдувајќи дека културната разновидност не разделува, туку обединува. Заедно, националните малцинства создаваат уникатен културен мозаик што го дефинира современиот идентитет на Романија.

Венера Попеску

Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece."

Asociația Macedonenilor din România a fost reprezentată la acest eveniment de Mariana Venera Popescu, care a participat activ la momentele dedicate recitării și dialogului intercultural, reafirmând implicarea constantă a comunității macedonene în promovarea valorilor culturale și a cooperării interetnice.

Evenimentul s-a încheiat într-o atmosferă caldă, gazdele oferind participanților tradiționala prăjitură grecească Vasilopita, pregătită cu ocazia sărbătorii Sfântului Vasile cel Mare. Potrivit tradiției, aceasta ascunde un bănuț aducător de noroc, iar anul acesta, norocul a revenit reprezentantului Forumului Democrat al Germanilor din România.

Prin organizarea acestei manifestări, Ziua Culturii Naționale a fost celebrată într-un mod autentic, reafirmând faptul că diversitatea culturală nu separă, ci unește. Împreună, minoritățile naționale contribuie la formarea unui mozaic cultural viu, care definește identitatea României contemporane.

Venera Popescu

ГРИГОР ПРЛИЧЕВ – ХОМЕРОТ НА БАЛКАНОТ

Григор Прличев, роден на 18 јануари 1830 година во Охрид, претставува една од најсветлите личности на југоисточноевропската култура од XIX век и поет чиј опус успеа да ги поврзе националните идеали со естетските модели на Антиката. Израснат во град со долга образовна и духовна традиција, Прличев го започнал своето школување на грчки јазик, доминантен во балканските училишта од тоа време, и рано стапил во допир со големите хомерски епови, кои трајно го обликувале неговиот стил. Неговиот лирски талент целосно се изразил во Атина, каде што во 1860 година учествувал на престижниот поетски конкурс на Националниот универзитет, претставувајќи го поемот „Сердарот“, наслов што значи „сердар – дрегатор“, односно воено-административна титула карактеристична за времето и просторот на Јужниот Балкан. Поемата, инспирирана од

GRIGOR PRLIČEV – HOMERUL BALCANILOR

Grigor Prličev, născut la 18 ianuarie 1830 în Ohrid, este una dintre cele mai strălucitoare figuri ale culturii sud-est europene din secolul al XIX-lea și un poet a cărui operă a reușit să unească idealurile naționale cu modelul estetic al Antichității. Crescut într-un oraș cu vechi tradiții școlare și culturale, Prličev și-a început educația în limba greacă, la vremea aceea dominantă în școlile din Balcani, și a intrat de timpuriu în contact cu marile epopei homerice, care aveau să-i influențeze definitiv scrisul. Talentul său liric s-a manifestat pe deplin la Atena, unde în 1860 a participat la prestigiosul concurs de poezie al Universității Naționale, prezentând poemul „Serdarul”, titlu care înseamnă „serdar – dregător”, o funcție militar-administrativă caracteristică epocii și spațiului sud-balcanic. Poemul, inspirat din

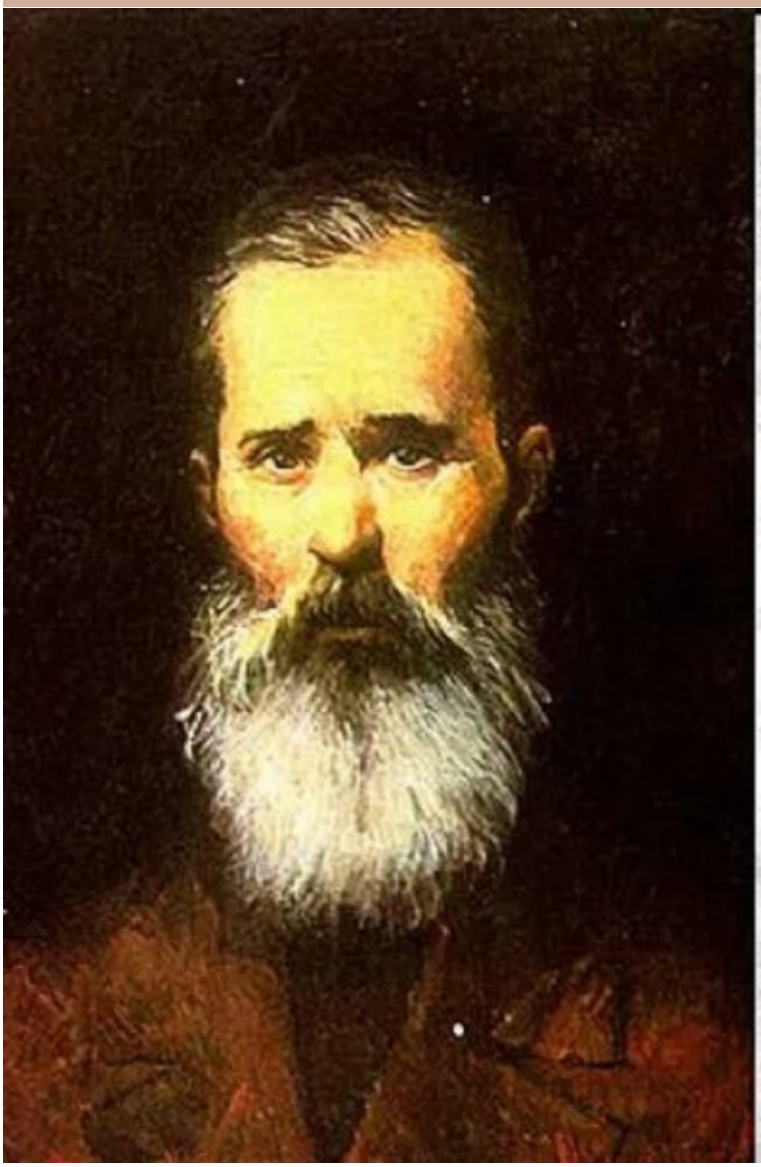

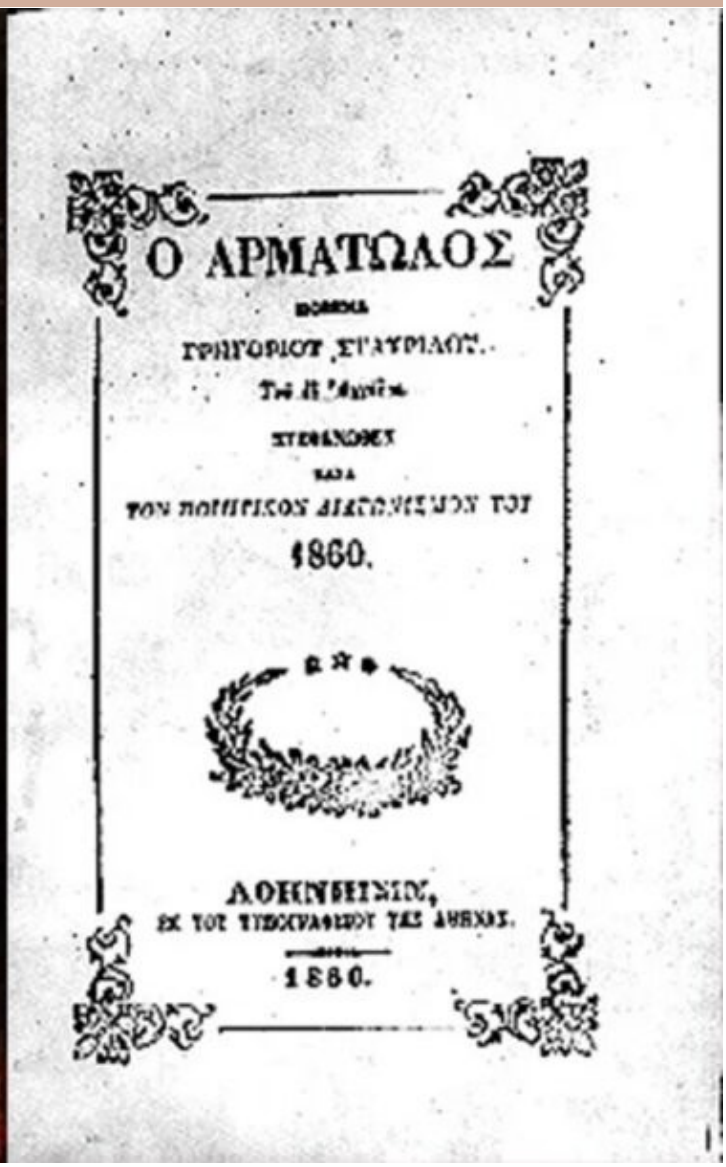
Ο ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ
ΠΟΙΗΜΑ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ.
ΤΥΠΟΙΣΙ
ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΟΥ
1860.
ΑΘΗΝΗΣΙΝ,
1860.

јуначкиот дух на регионот и напишана на грчки јазик за да одговара на културните норми на епохата, ги воодушевила членовите на жирито со својата поетска сила, епска градба и јасност на стихот. Импресионирани, тие го наградиле со ловоров венец, чест резервирана за најдобрите творци, а атинската јавност го нарекла „вториот Хомер“, епитет што засекогаш го утврди како „Хомерот на Балканот“.

Иако почитуван во Грција и ценет како голем поет на елинскиот свет, Прличев длабоко ја чувствувал врската со родниот крај и со својата охридска заедница. Се вратил дома за да предава, да образува и да придонесе за културното будење на населението во тогашна Македонија, сè уште под османлиско владеење. Неговиот живот се движел меѓу наметнати културно-политички идентитети и локалните стремежи на народот, меѓу грчкиот јазик во кој бил образуван и јазикот што го зборувале луѓето околу него – тензија типична за целиот Балкан во XIX век. Сепак, неговото творештво – и она напишано директно на грчки

spiritul eroic al regiunii și scris în limba greacă pentru a se înscrie în normele culturale ale timpului, i-a încântat pe membrii juriului prin forța expresiei poetice, prin construcția epică și prin limpezimea versurilor. Impresionați, evaluatorii l-au recompensat cu laurii victoriei, titlu rezervat celor mai talentați creatori, iar presa ateniană l-a numit „al doilea Homer”, epitet care avea să-l consacre drept „Homerul Balcanilor”.

Deși onorat în Grecia și privit ca un mare poet al lumii elenice, Prličev a simțit profund legătura cu ținuturile natale și cu comunitatea sa din Ohrid. S-a întors acasă pentru a preda, a educa și a contribui la renașterea culturală a populației din Macedonia de atunci, aflată încă sub dominație otomană. Viața sa a oscilat între identități cultural-politice impuse și aspirațiile locale ale comunității sale, între limba greacă în care fusese format și limba vorbită de popor, această tensiune fiind caracteristică întregului spațiu balcanic în secolul al XIX-lea. Totuși, creația lui – fie scrisă direct în greacă, fie adaptată ulterior în limbile slave sudice – surprinde sensibilitatea

и она адаптирано на јужнословенските јазици – ја носи длабоката балканска чувствителност, јунаштвото, достоинството и страдањето на обичните луѓе претворени во ликови достојни за еп.

„Сердарот“, ремек-делото што го прослави, останува едно од неговите најзначајни дела, но Прличев создаде и други моќни поеми, како „Скендербег“ или „1762“, и остави автобиографија што претставува драгоцено сведоштво за интелектуалниот, општествениот и политичкиот живот на епохата. Еден друг негов значаен придонес е амбициозниот обид да ја преведе „Илијадата“ на јазикот на својот народ, проект преку кој сакал да го доближи хомерскиот наследен корпус до локалната култура и да создаде мост меѓу класичното наследство и современата балканска самосвест.

За своите современици, Григор Прличев бил поет чиј талент може да се мери со оној на Хомер, способен да ја пренесе епиката преку јазик истовремено пристапен и длабок; а за денешните генерации, тој останува доказ дека духот на еден народ може да се изрази преку стихови што ги надминуваат границите на историјата и географијата. Прличев, можеби повеќе од многу свои современици, разбрал дека поезијата има сила да ја преобрази борбата, болката и стремежите на цела една област во трајна уметничка форма. Затоа неговото име и денес се изговара со почит, а

profund balcanică, eroismul, demnitatea și suferința oamenilor simpli transformați în personaje demne de epopei.

„Serdarul”, capodopera care l-a făcut celebru, rămâne o lucrare de referință, dar Prličev a scris și alte poeme de mare forță evocatoare, precum „Skenderbeg” sau „1762”, și a lăsat o autobiografie care constituie o cronică prețioasă a vieții intelectuale, sociale și politice din epocă. Un alt merit remarcabil al său este încercarea ambițioasă de a traduce „Iliada” în limba poporului său, un proiect prin care a dorit să apropie patrimoniul homeric de cultura locală și să creeze o punte între moștenirea clasică și afirmarea identității moderne în Balcani.

Pentru contemporanii săi, Grigor Prličev era un poet cu un talent comparabil cu cel al lui Homer, capabil să redea epopeea prin limbaj accesibil și profund, iar pentru generațiile de astăzi, el rămâne dovada că spiritul unui popor poate fi transmis prin versuri care depășesc limitele istoriei și geografiei. Prličev a înțeles mai bine decât mulți dintre scriitorii timpului său că poezia are puterea de a transforma lupta, durerea și aspirațiile unei regiuni întregi într-o expresie artistică durabilă. De aceea, numele său continuă să fie rostit cu respect, iar epitetul de „Homer al Balcanilor” rămâne nu doar o metaforă elogioasă, ci o recunoaștere a valorii sale literare și culturale: aceea de a da Balcanilor un glas poetic capabil să exprime cu noblețe, forță și demnitate identitatea lor profundă.

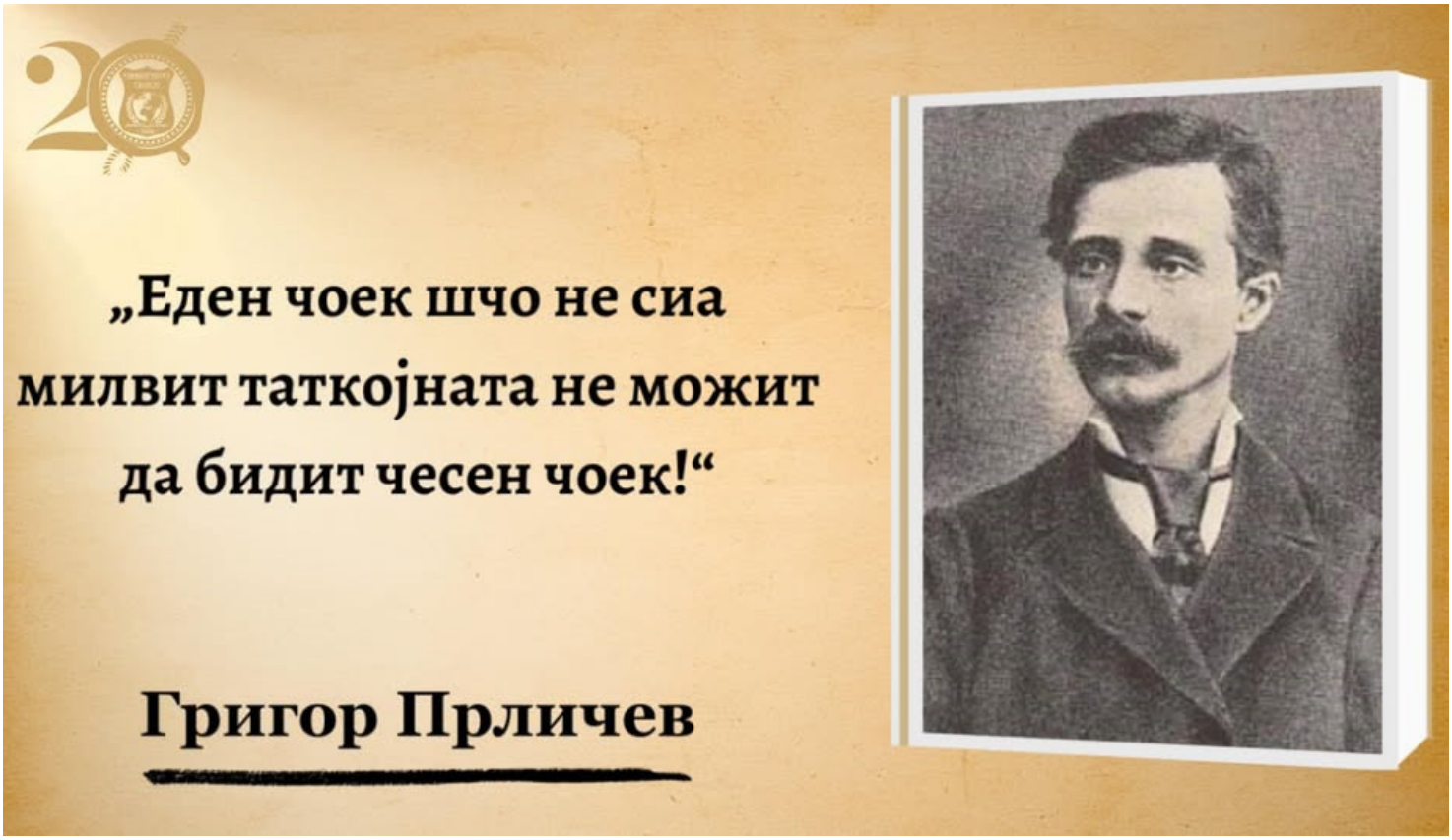

Григор Прличев - Grigor Prličev

епитетот „Хомер на Балканот“ не е само возвишена метафора, туку признание за неговата книжевна и културна вредност – вредност која му даде на Балканот поетски глас способен да ја изрази со благородност, сила и достоинство неговата длабока идентитетска суштина.

СЕРДАРОТ

I.

Пискотници се слушаат од Галичник до Река,
што тешка несреќа ги збра
и мажите, и жените, та гласи тажна ека
и навева сал коб и зла?

Дал’ град полињата житородни ги беше фатил?
Ил’ рој од скакулци се вдал?
Дал’ султанот арачлии час предвреме им пратил
да збира арач лут без жал?

Ни град полињата житородни ги беше фатил,
ни рој од скакулци се вдал,
ни султанот арачлии час предвреме им пратил
да збира арач лут без жал.

Та Кузман, јунак славен, падна убиен од Гега,
тој сердар прочут падна в бој,
и ќе ги гази плъачкашот планините ни сега,

CĂPITANUL

I.

Din Galičnik până la Reka se-aud suspine grele-n vânt purtate,
ce soartă crudă i-a strâns pe toți în jale-ndurerată?
bărbați, femei, sub apăsări și glas amar,
căci vestea ce se-ntinde aduce doar necaz și jar.

Au bătut oare grindini pe câmpuri roditoare?
ori lăcustele-au venit cu foame arzătoare?
ori sultanul și-a trimis slujbașii mai-nainte,
să strângă birul aspru, fără milă, fără minte?

Nici grindina n-a frânt ogoru-nbelșugat,
nici lăcustele n-au ars pământul roditor,
nici sultanul n-a trimis zbirii mai-nainte,
să stoarcă birul crud din sate și din suflet.

Ci Kuzman, căpitanul, erou slăvit, căzu sub mâna ghegilor,
căpitanul cel vestit, pierit în lupta legii;
și-acum hoții munții i vor străbate-n frâu,
căci nu mai este nimeni să le stea în drum.

Țăranii, slujitori ai Demetrei, șopteau în vatra așezării
vestea grea ce cade peste viața obștei

а да ги брани нема кој.

-Земјоделци, служители на Деметра баш така
шепотеа за гласот зол, а жените,
штом чуја, писнаа од силна мака
и коси корнеа од бол.

А гласот растеше, и голем стана та се дигна
ко Борej, брзокрил.
За час во сите ближни села толку бргу, ене, стигна
тој несреќен и кобен глас.

Вдовиците и бедните, ги гледаш, солзи леат,
и момите — за света чест.
А земјоделците ко втрегитени од ровја беа
на таа толку жална вест.

Во пролетна вечер задумано почива една
жена, седејќи на прагот.
Со раце на колена, пушката светната ледна
таа ја милува благо.

На средна е доба; и јадра, и сосема здрава,
кршна и херојски силна.
Извајана е амазонската нејзина става:
вистинска личота милна.

Годините не ја намалиле онаа убост;
на лице свежест се гледа,
младешката сочност не ја беше сменила
грубост.
Таа е кутрата Неда,

несреќната, достојна мајка на Кузман. Седејќи
в хаос од мислите мачни
во земјата очите беше ги впила, бидејќи
сонила соништа мрачни:

Потпорните греди од нивната куќа се ведат,
паѓаат шумно во мракот.
Но насреде уште останала самотна греда,

femeile strigau cu jale sfâșietoare,
smulgându-și cosița ca smoala, pradă la greaua întristare.

Și tânguirile se-nălță, sporesc ca viforul în iarnă,
ca Boreasul iute ce tot pe creste doarme,
și-n ceas ajunse vestea-n sate, din hotar în hotar,
un glas cumplit și funest, purtat de-al sorții amar.

Văduvele plângeau, săracii suspinau,
fetele pentru-alor cinste cu teamă se plecau,
țăranii, ca de piatră, sub povara veștii grele,
stăteau încremeniți sub cerul plin de rele.

II.

În seară de primăvară, o femeie stă pe prag,
cu chipul greu, cu ochii-n jos, cu sufletul pribeag,
cu mâinile pe genunchi, în taină cufundată,
mângâie pușca rece, de lună luminată.

La vârstă e de mijloc, dar zdravănă și tare,
cu trup voinic și statură fără de asemănare,
ca o făptură de piatră cioplită, stă
frumusețe blândă, în forță învești mântată.

Anii nu-iau știrbit nici chipul și nici a ei splendoare,
pe față-i stă lumina unei tinere odoare,
iar timpul n-o făcu nici mai aspră ori mai grea —
era sărmana Neda, cu inima de nea.

Neda, mama lui Kuzman, ședea cu suflet frânt,
în gânduri pline de chinuri, cu ochii în pământ,
căci vis văzuse noaptea, întunecat și greu,
un semn de prăbușire trimis de Dumnezeu.

În vis, grinzile casei lor se clatină și cad,
se rup în noapte-adâncă, cu sunet greu și fad,
și doar o grindă, una mai stătea-n mijloc,
să țină casa-ntreagă, cu ultimul ei foc.

Dar și pe ea o zguduie, zmei cu ochi de văpaie,
o smulg din temelie cu furie orbitoare,

ама да потпира јако.

Но и неа бесно огнооки змејови страшни
силно ја тресат од темел и куќата,
најпосле, паѓа, а купишта прашни
станаа гробови неми . . .

Со одвратност од себе сонот го оттурна она,
мислите црни ги гони;
но пак ја обградија мачните слики од сонот
ноќеска што ѝ се сони

Штом шушнува нешто – смуртеното чело го крева
сигурно синот ѝ ќе е!
И пак го наведнува, како овената трева,
зашто чеканиот не е.

И зошто ја жали вдовицата минувач тажен,
солзите свои ги трие?
За смртта тој не се решаваше прв да ѝ каже,
од неа злото го крие,

бидејќи ѝ беше единствена потпора, левен,

și casa cade-n urmă în pulbere și scrum,
prefăcându-se-n groapă tăcută și făr-de drum.

Cu silă își alungă visul cel amar,
și gândurile negre le-alungă iar și iar,
dar iarăși o-nconjoară vedenii nemiloase,
din noaptea ce trecuse, cu umbre apăsătoare.

Când, șuieră ceva, ea fruntea și-o ridică:
„El vine!” – zice-n taină, cu-o ultimă frică,
dar iar o pleacă-n jos, ca iarba sub furtună,
căci nu-i nici pas, nici glas, nici vestea despre el,
cea bună.

Și trecătorul biet de ce-o compătimește,
ștergându-și lacrima ce-n colț de ochi îi crește?
nu se-ndură să-i spună întâi de moartea grea,
ascunzându-i durerea ce va să vină peste ea.

Căci el îi era sprijin, nădejde și putere,
întâiul ei copil, lumina din tăcere,
și spaimă era pentru ghegii cei haini,
albanezi furioși, cu sufletul păgân.

чедо на мајка си првно.
Страшилиште беше за Харпија—Албанец гневен
сегде што грабеше стрвно.

На оганот мајката котелот, ене го клава:
вода да стопли за толку
саканите капнати јуначки нозе и глава . . .
Него го носеа молкум.

Се надева, кутрата, пак да го пречека кога
коњче ќе разигра стројно.
Тој, силниот цар на сенчестите планини, тогај
помил и станува тројно.

А Кузман честопати гонеше плъачкаши кои
плачкаа секаде смело,
и секогаш силен и горд, со другарите свои,
победник идеше в село.

Марјан Михајлов

Pe foc cazanul Neda încet îl așeza,
să-ncălzească apa pentru fiul care-l aștepta,
pentru picioare obosite și corpul de erou,
ce trebuia să vină din drumul său cel greu.

Pe el l-aduseră în taină, fără strigări,
dar ea nădăjduia că-l va vedea iarăși la ocolul cailor
când calu-i va juca în șir, în sat intrând,
Iar el, stăpânul munților, blând va fi mai mult ca oricând.

Căci Kuzman alunga pe hoții ce jefuiau mereu,
cu îndrăzneală crudă, fără frică de Dumnezeu,
și totdeauna mândru, cu-ai săi viteji flăcăi,
biruitor intra în sat, în fruntea alor săi.

Marjan Mihajlov

СВЕТИ ГЕОРГИ КРАТОВСКИ ОДБИ ДА ПРЕМИНЕ ВО ИСЛАМ

Свети Георги Кратовски останува една од највпечатливите личности на христијанската вера и духовната храброст во едно тешко време за православните народи на Балканот. Роден во 1497 година во градот Кратово, во срцето на историска Македонија, младиот Георги бил познат не само по својот занает како златар, туку и по својата силна вера во Христа. Воспитан во духот на православната традиција, тој уште од младоста го посветил својот живот на служење на Бога и на практикување на христијанските добродетели, стекнувајќи почит како поради својата умешност, така и поради својата блага и исполнета со љубов природа.

Барајќи средина во која ќе може да го практикува својот занает, Георги се преселил во Софија, град кој во тоа време бил под османлиска власт. Таму стапил под духовното раководство на свештеникот Пеја, кој му станал духовен водач и морална поддршка. Во тој период, притисоците врз христијаните да преминат во ислам биле чести, а младите, вешти и почитувани луѓе во заедницата често биле мета на такви обиди.

Георги го привлекол вниманието на властите со своето категорично одбивање да се откаже од православната вера. Му биле ветувани привилегии, сигурност и подобра

SFÂNTUL GHEORGHI KRATOVEANUL A REFUZAT SĂ TREACĂ LA ISLAMISM

Sfântul Gheorghi Kratoveanul rămâne o figură emblematică a credinței creştine și a curajului spiritual într-o epocă dificilă pentru popoarele ortodoxe din Balcani. Născut în anul 1497 în orașul Kratovo, în inima Macedoniei istorice, tânărul Gheorghi a fost cunoscut nu doar pentru meșteșugul său de aurar, ci şi pentru puternica sa credință în Hristos. Crescut în spiritul tradiției ortodoxe, el și-a dedicat viața slujirii lui Dumnezeu și practicării virtuților creștine din tinerețe, devenind respectat atât pentru priceperea sa, cât și pentru firea blândă și plină de dragoste.

Căutând un mediu în care să-și poată practica meseria, Gheorghi s-a mutat la Sofia, oraș aflat atunci sub stăpânire otomană. Acolo a intrat sub îndrumarea preotului Peja, care i-a devenit povățuitor duhovnicesc și sprijin moral. În acea perioadă, presiunile asupra creștinilor pentru a trece la islam erau frecvente, iar tinerii pricepuți și respectați în comunitate erau adesea ținta unor astfel de încercări.

Gheorghi a atras atenția autorităților prin refuzul său categoric de a renunța la credința ortodoxă. I s-au promis privilegii, siguranță și o poziție mai bună în societate dacă ar fi acceptat convertirea. Cu toate acestea, el a mărturisit

положба во општеството доколку прифати да се преобрати. Сепак, тој јавно сведочел дека не може да ја напушти верата во Христа заради земни придобивки. Неговата одлука била цврста, а неговото храбро исповедништво предизвикало незадоволство кај оние што го притискале да го прифати исламот.

Тој бил уапсен и изведен пред османлиски судија. За време на испрашувањето, повторно му била понудена можност да го спаси својот живот преку преобраќање. Неговиот одговор останал непроменет: изјавил дека неговата душа му припаѓа на Христос и дека не може да ја предаде својата вера, дури и ако тоа значи смрт. Неговата цврстина и спокојство оставиле силен впечаток врз многумина присутни, но властите решиле да го казнат како пример за другите.

Во 1515 година, Георги Кратовски бил жив запален во Софија, станувајќи еден од новите маченици на Православната Црква. Неговото маченичество било запишано во хагиографските текстови, а неговото име било зачувано со длабока почит меѓу верниците. Храброста со која ја прифатил смртта и неговото одбивање да премине во ислам го претвориле во симбол на непоколебливост во

deschis că nu poate părăsi credința în Hristos pentru avantaje lumești. Hotărârea sa a fost fermă, iar mărturisirea lui curajoasă a stârnit nemulțumirea celor care îl presau să accepte islamul.

A fost arestat și adus în fața judecătorului otoman. În timpul anchetei, i s-au oferit din nou șanse de a-și salva viaţa prin convertire. Răspunsul său a rămas neschimbat: a declarat că sufletul său aparține lui Hristos și că nu își poate trăda credința, chiar dacă aceasta înseamnă moartea. Tăria și seninătatea sa au impresionat pe mulți dintre cei prezenți, dar autoritățile au decis să îl pedepsească exemplar.

În anul 1515, Gheorghi Kratoveanul a fost ars de viu la Sofia, devenind astfel unul dintre noii mucenici ai Bisericii Ortodoxe. Martiriul său a fost consemnat în scrieri hagiografice, iar memoria sa a fost păstrată cu evlavie de credincioși. Curajul cu care a înfruntat moartea și refuzul său de a trece la islam l-au transformat într-un simbol al statorniciei în credință.

Bisericile Ortodoxe l-au cinstit drept sfânt, iar pomenirea sa a devenit un moment de aducere aminte a tuturor celor care au ales credința în locul compromisului. Sfântul Gheorghi Kratoveanul este văzut astăzi ca model de demnitate, tărie spirituală și fidelitate față de valorile creștine.

Viaţa și jertfa sa ne amintesc că istoria nu

верата.

Православните цркви го прославиле како светител, а неговиот спомен станал повод за сеќавање на сите кои ја избрале верата наместо компромисот. Свети Георги Кратовски денес се смета за пример на достоинство, духовна сила и верност кон христијанските вредности.

Неговиот живот и жртва нè потсетуваат дека историјата не се состои само од политички настани и воени судири, туку и од лични судбини што ја менуваат свеста на луѓето. Во време исполнето со притисоци и страв, тој избрал да остане непоколеблив. Затоа неговото име останува впишано меѓу мачениците кои ја одбраниле верата по цена на животот, а неговиот пример продолжува да ги вдохновува генерациите верници во целиот православен свет.

Лаура Рогобете

este alcătuită doar din evenimente politice şi confruntări armate, ci şi din destine personale care au schimbat conștiințe. Într-o vreme a presiunilor și a fricii, el a ales să rămână neclintit. De aceea, numele său rămâne înscris în rândul martirilor care au apărat credinţa cu preţul vieții, iar exemplul său continuă să inspire generații de credincioși din întreaga lume ortodoxă.

Laura Rogobete

ВО ГРАЃАНСКАТА ВОЈНА ВО ГРЦИЈА ВО ПЕРИОДОТ 1945–1946 МНОГУ МАКЕДОНЦИ ИЗБЕГАА ИЛИ БЕА УБИЕНИ

Периодот непосредно по завршувањето на Втората светска војна беше еден од најбурните во историјата на Грција. Политичките тензии наталожени за време на окупацијата ескалираа во насилен внатрешен конфликт, познат како Граѓанската војна во Грција. Во својата почетна фаза, меѓу 1945 и 1946 година, судирите, чистките и одмаздите сериозно го погодија цивилното население, а регионите во северна Грција станаа сцена на човечки трагедии од големи размери.

Особено во областите познати како Егејска Македонија, каде што живееја значајни заедници на македонско словенско население, состојбата стана исклучително напната. По договорите од февруари 1945 година, кои требаше да отворат пат кон стабилност, реалноста на теренот покажа спротивно. Во многу населени места започнаа акции на заплашување и „лов“ на лица сметани за симпатизери на левицата или на комунистичкото движење. Често обвинението беа изнесувани без јасни докази, а луѓето беа третирани како виновни уште пред да бидат судени.

Историските извори наведуваат дека во периодот 1945–1946 околу 200.000 лица биле прогонети или принудени да ги напуштат своите домови, приближно 20.000 биле уапсени, а

ÎN RĂZBOIUL CIVIL DIN GRECIA ÎN PERIOADA 1945-1946 MULȚI MACEDONENI AU FUGIT SAU AU FOST OMORÂȚI

Perioada imediat următoare celui de-al Doilea Război Mondial a fost una dintre cele mai tulburi din istoria Greciei. Tensiunile politice acumulate în anii ocupației au explodat într-un conflict intern violent, care avea să fie cunoscut drept Războiul Civil din Grecia. În faza sa incipientă, între 1945 și 1946, confruntările, epurările și represaliile au afectat grav populația civilă, iar regiunile din nordul Greciei au devenit scena unor drame umane de proporții.

În special în zonele cunoscute istoric drept Macedonia Egeeană, unde trăiau comunități importante de macedoneni slavofoni, situația a devenit extrem de tensionată. După acordurile din februarie 1945, care ar fi trebuit să deschidă drumul spre stabilitate, realitatea din teren a arătat contrariul. În multe localități s-au declanșat acțiuni de intimidare și „vânătoare” a celor considerați simpatizanți ai stângii sau ai mișcării comuniste. De multe ori, acuzațiile au fost aruncate fără probe clare, iar oamenii au fost tratați ca vinovați înainte de a fi judecați.

Relatările istorice vehiculează, pentru intervalul 1945-1946, cifre care arată amploarea represiunii: aproximativ 200.000 de persoane au fost persecutate sau forțate să își părăsească locuințele, în jur de 20.000 au fost arestate, iar peste 1.300 au fost ucise. Printre victime s-au aflat și numeroși macedoneni, în special din zonele

повеќе од 1.300 биле убиени. Меѓу жртвите имало и многу Македонци, особено од регионите Лерин, Костур и други северни области, каде што македонското население било поизразено и, токму затоа, полесно мета на репресија. Без оглед на варијациите во статистиката, човечката реалност останува иста: страв, загуби и уништување на секојдневниот живот.

За многу Македонци изборот бил трагичен: да останат и да ризикуваат апсење, тепање, одземање на имотот или смрт, или да избегаат преку границата. Значителен дел од населението побарал засолниште во Југославија, особено во тогашната Народна Република Македонија, но и во други земји од регионот. Овој егзодус ја промени демографската структура на бројни села. Домови беа напуштени, обработливи површини останаа необработени, а цели заедници се распаднаа за само неколку месеци.

Во многу случаи, апсењата беа проследени со притвори во тешки услови, а семејствата на затворените останаа без поддршка. Сведоштвата од тоа време зборуваат за брутални испрашувања, притисоци, присилни пријави и брзи егзекуции.

Lerin, Kostur și din alte localități nordice, unde comunitățile slavofone erau vizibile și, tocmai de aceea, mai ușor de țintit. Indiferent de variațiile pe care le au uneori statisticile în funcție de surse, realitatea umană din spatele lor rămâne aceeași: frică, pierderi și distrugerea vieții cotidiene.

Pentru mulți macedoneni, alegerea a fost dramatică: să rămână și să riște arestarea, bătaia, confiscarea bunurilor sau moartea, ori să fugă peste graniță. O parte importantă a populației a căutat refugiu în Iugoslavia, în special în Republica Macedonia de atunci, dar și în alte state din regiune. Exodul a schimbat structura demografică a numeroase sate. Gospodării au fost abandonate, terenuri au rămas nelucrate, iar comunități întregi s-au destrămat în câteva luni.

În numeroase cazuri, arestările au fost urmate de detenții în condiții grele, iar familiile celor închiși au rămas fără sprijin. Mărturiile despre acea perioadă vorbesc despre anchete brutale, presiuni, denunțuri forțate și execuții sumare. Climatul general era dominat de suspiciune: orice legătură reală sau presupusă cu rezistența, orice opțiune politică sau simpla apartenență la o comunitate considerată „nesigură” putea deveni pretext pentru represalii. Într-un asemenea context, identitatea etnică a unor comunități a devenit un factor

Општата атмосфера беше обележана со недоверба: секоја вистинска или претпоставена врска со отпорот, секое политичко определување или дури и самата припадност на „несигурна“ заедница можеше да стане повод за репресија. Во таков контекст, етничкиот идентитет претставуваше дополнителен фактор на ранливост.

Овој конфликт не беше само судир меѓу вооружени страни, туку и длабока општествена трагедија, во која цивилите беа фатени меѓу стравот и борбата за опстанок. За Македонците од северна Грција, годините 1945–1946 значеа не само загуба на човечки животи, туку и историски прекин. Многумина од оние што заминаа никогаш не се вратија, а нивните потомци и денес живеат во дијаспората, зачувувајќи ги спомените за напуштените села и исчезнатите роднини.

Последиците од овој период се чувствуваа долго по завршувањето на отворените борби. Длабоки рани останаа во колективната меморија, а темата и денес е чувствителна во балканскиот простор. Современите историчари се обидуваат да ги реконструираат настаните што е можно поверно, да ги споредат документите и

suplimentar de vulnerabilitate.

Conflictul nu a fost doar o confruntare între tabere armate, ci și o dramă socială profundă, în care civilii au fost prinși între frică și supraviețuire. Pentru macedonenii din nordul Greciei, anii 1945-1946 au însemnat nu doar pierderi de vieți omenești, ci și o ruptură istorică. Mulți dintre cei plecați nu s-au mai întors niciodată, iar urmașii lor trăiesc și astăzi în diaspora, păstrând amintirea satelor părăsite și a rudelor dispărute.

Consecințele acestei perioade s-au resimțit mult timp după încetarea luptelor deschise. Răni adânci au rămas în memoria colectivă, iar tema continuă să fie sensibilă în spațiul balcanic. Astăzi, istoricii încearcă să reconstituie cât mai fidel evenimentele, să compare documente și mărturii și să dea un sens unei epoci marcate de violență și teroare. Însă dincolo de interpretări, rămâne un adevăr simplu: în acei ani, prea mulți oameni au fost împinși la fugă, închiși sau omorâți.

Războiul civil din Grecia, în etapa 1945-1946, a fost pentru mulți macedoneni o condamnare la pierdere: pierderea casei, a siguranței, uneori a familiei și a vieții. Este o pagină dureroasă a istoriei regionale, care merită amintită nu pentru a alimenta resentimente, ci pentru a înțelege cât de fragilă este pacea și cât de repede

сведоштвата и да дадат смисла на едно време обележано со насилство и страв. Но, над сите толкувања, останува едноставната вистина: во тие години, премногу луѓе беа принудени да бегаат, беа затворани или убиени.

Граѓанската војна во Грција, во периодот 1945–1946, за многу Македонци претставуваше осуда на загуба: загуба на домот, на сигурноста, понекогаш на семејството и на животот. Тоа е болна страница од регионалната историја, која треба да се памети не за да се поттикнуваат поделби, туку за да се разбере колку е кревок мирот и колку брзо обичните луѓе можат да станат жртви на сурови политички судири.

Лаура Рогобете

pot deveni comunitățile simple victime ale unor lupte politice necruțătoare.

Laura Rogobete

ПРОЧКА ИСТОРИЈА, ЗНАЧЕЊЕ, ТРАДИЦИИ

Прочка (познат и како Сирни Поклади) е еден од најубавите и најзначајните празници во Македонија. Се празнува седум недели пред Велигден и претставува почеток на Великиот пост. Овој празник има длабоки корени во христијанската вера, традицијата и народните обичаи и е посветен на простувањето и

PROČKA - ISTORIE, SEMNIFICAȚIE, TRADIȚII

Pročka (cunoscută și ca Sâmbăta/Duminica Lăsatului de brânză – *Sirni Pokladi*) este una dintre cele mai frumoase și mai importante sărbători din Macedonia de Nord. Se sărbătorește cu șapte săptămâni înainte de Paște și marchează începutul Postului Mare. Această sărbătoare are rădăcini adânci în credința creștină, în tradiție și în obiceiurile populare și este dedicată iertării și curățirii sufletești.

1945-1946; Прочка - 1945-1946; Pročka

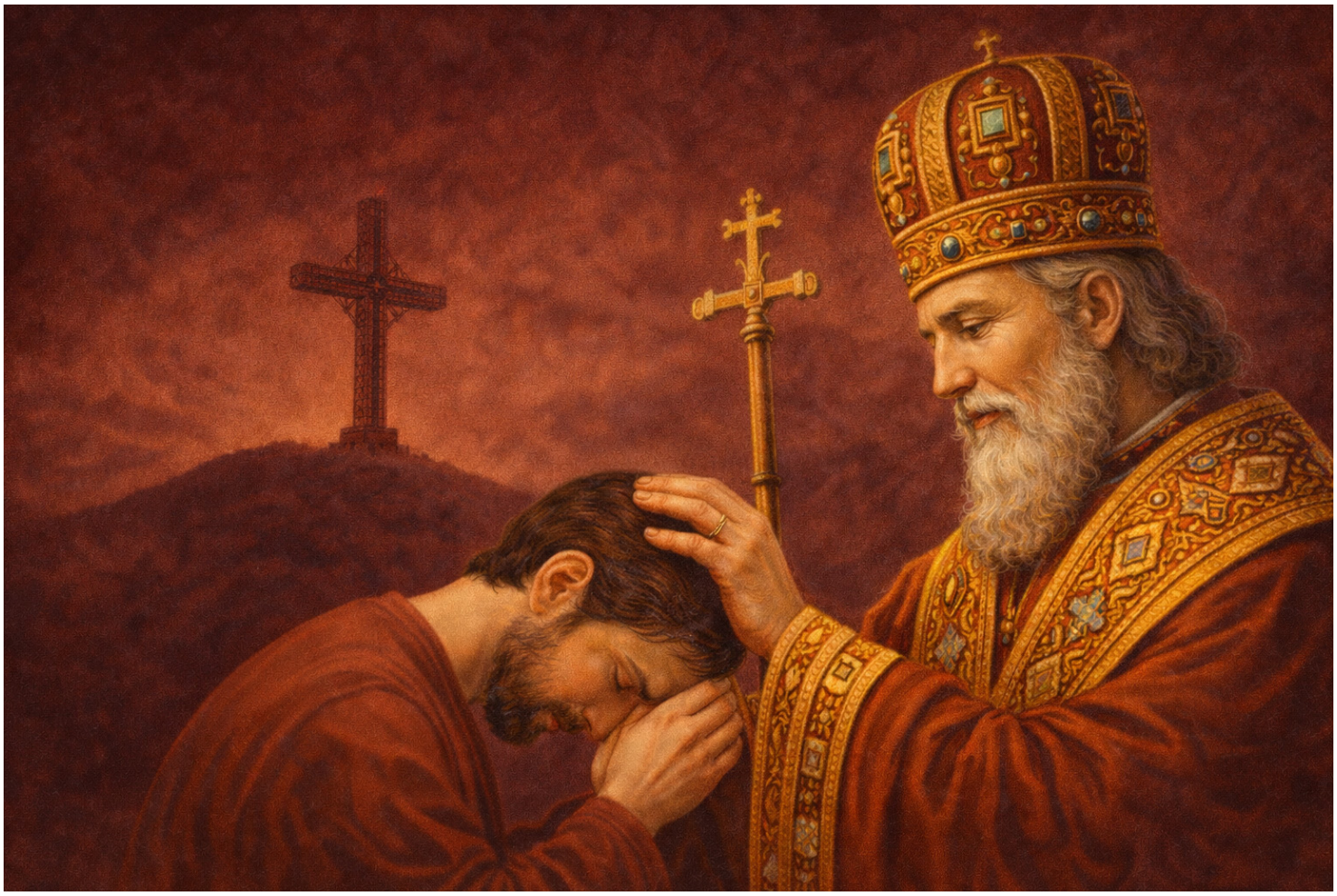

духовното прочистување.

Историјата на Прочка потекнува од раните христијански времиња. Според преданијата, монасите пред да заминат во пустина на долг пост се простувале меѓусебно, бидејќи не знаеле дали повторно ќе се видат. Од таму се развил обичајот на барање прошка, кој денес е главна карактеристика на празникот.

Зборот „прочка“ доаѓа од старомакедонскиот словенски збор „проштение“ = простување или од „проштати“ = проштава.

Традициите за Прочка се многу богати и интересни. Најважен обичај е помладите одат на гости кај постарите да побараат прошка со зборовите „Прости ми“, а тие да одговорат „Простено да ти е и од мене и од Бога“. Исто така, карактеристичен е обичајот „амкање или лачкање“, каде децата се обидуваат да фатат јајце или алва со уста, која што е врзено на конец, без да користат раце.

Семејствата се собираат на заедничка трпеза, каде се јадат млечни и јајчени јадења. Вистинската смисла на сето тоа е дека пред постот, на последното јадење, запостуваме и ја затвораме устата со бело јајце и потоа, на Велигден ја отвораме и замрсуваме со црвено јајце. Мрсењето завршува во Белата недела, со бело јајце и пак започнува со јајце, но црвено –

Istoria Pročkăi își are originea în timpurile creștine timpurii. Potrivit tradiției, călugării, înainte de a pleca în pustiu pentru un post îndelungat, își cereau iertare unii altora, neștiind dacă se vor mai revedea. De aici s-a dezvoltat obiceiul cererii de iertare, care astăzi reprezintă esența sărbătorii.

Cuvântul „Pročka” provine din vechiul termen slav „proștenie” = iertare sau din „proștati” = a ierta.

Tradițiile de Pročka sunt bogate și pline de semnificații. Cel mai important obicei este ca cei mai tineri să meargă în vizită la cei mai în vârstă pentru a cere iertare, spunând „Iartă-mă”, iar răspunsul este „Să-ți fie iertat și de mine, și de Dumnezeu”. De asemenea, este caracteristic obiceiul numit „amkanje” sau „lačkanje”, în care copiii încearcă să prindă cu gura un ou sau o bucată de halva legată de o sfoară, fără a folosi mâinile.

Familiile se adună în jurul mesei, unde se consumă preparate pe bază de lapte și ouă. Sensul acestui obicei este profund: înainte de post, la ultima masă, „închidem gura” cu un ou alb, iar de Paște o „deschidem” și o „dezlegăm” cu ou roșu. Perioada de consum a alimentelor de dulce se încheie în Săptămâna Albă cu ou alb și începe din nou, de Paște, cu oul roșu.

În multe orașe se organizează carnavaluri și

велигденско, на Велигден

Во многу градови се организираат карневали и маскирања, што му дава на празникот весела и разиграна атмосфера.

Најпознати се карневалите во градовите Струмица и Прилеп, Карневалот цо Струмица е познат по егзотични, еуфорични маски и многубројни посетители.

Карневалот во Прилеп е познат и како Карневал „Прочка“ во проследен со традиционална четиридневна манифестација. Во Прилеп годинава се прослави 100 години од заштитената маска „Прилепски мечкари“. Централен настан е дефилето со над 500 маски од земјата и странство, со кулминација на „Чист понеделник“ со посен грав.

Значењето на Прочка е многу големо. Таа нè учи да простуваме, да се помириме и да започнеме одново без лутина и омраза. Овој празник нè потсетува дека простувањето е важен дел од животот и дека со чисто срце и добра мисла можеме да станеме подобри луѓе.

Прочка е празник на љубовта, почитта и заедништвото. Таа ни дава можност да ги зацврстиме односите со блиските и да го започнеме постот со мир и чиста душа.

Николина Јованова

mascarade, ceea ce conferă sărbătorii o atmosferă veselă și plină de viață. Cele mai cunoscute sunt carnavalurile din Strumica și Prilep. Carnavalul din Strumica este renumit pentru măștile sale exotice, atmosfera euforică și numărul mare de participanți.

Carnavalul din Prilep, cunoscut și sub denumirea de „Carnavalul Pročka”, este organizat sub forma unei manifestări tradiționale de patru zile. În acest an s-au sărbătorit 100 de ani de la masca tradițională protejată „Meșterii ursari din Prilep” („Prilepski mečkari”). Evenimentul central este parada cu peste 500 de măști din țară și din străinătate, care culminează în „Lunea Curată” cu tradiționala fasole de post.

Semnificația Pročkăi este una profundă. Ea ne învață să iertăm, să ne împăcăm și să începem din nou, fără supărare și ură. Această sărbătoare ne amintește că iertarea este o parte esențială a vieții și că, printr-o inimă curată și gânduri bune, putem deveni oameni mai buni.

Pročka este o sărbătoare a iubirii, respectului și solidarității. Ea ne oferă ocazia de a ne întări relațiile cu cei apropiați și de a începe postul cu pace și suflet curat.

Nikolina Jovanova

ПРОЧКА – ПРАЗНИК НА ПРОСТУВАЊЕТО И ПОКАЈАНИЕТО – КАКО, КОМУ И КОЛКУ ДА ПРОСТУВАМЕ

Прочка, позната во православната традиција како Недела на прошката, претставува еден од најдлабоките духовни празници во Македонија, кој се одбележува една недела пред почетокот на Великиот пост. На овој ден верниците се повикани да се помират едни со други, да ги исчистат своите души од огорченост и да го започнат постот со смирено срце, бидејќи, според христијанското учење, пост без прошка нема вистинска вредност.

Во центарот на овој празник се наоѓа чинот на простување, кој не е формален, туку длабоко духовен. Традицијата вели дека помладите им пристапуваат на постарите – деца на родители, кумчиња на кумови, роднини и пријатели – и со смирение велат „Прости ми“,

PROČKA – SĂRBĂTOAREA IERTĂRII ȘI A CĂINȚEI – CUM, PE CINE ȘI CÂT SĂ IERTĂM

Pročka, cunoscută în tradiția ortodoxă drept Duminica Iertării, este una dintre cele mai profunde sărbători spirituale din Macedonia, marcată cu o săptămână înainte de începutul Postului Mare. În această zi, credincioșii sunt chemați să se împace unii cu alții, să-și curețe sufletul de resentimente și să înceapă postul cu inimă împăcată, deoarece, potrivit învățăturii creștine, postul fără iertare nu are valoare.

În centrul acestei sărbători se află gestul iertării, care nu este unul formal, ci profund spiritual. Tradiția spune că cei mai tineri se apropie de cei mai în vârstă – copii de părinți, fini de nași, rude și prieteni – și rostesc cu smerenie „Iartă-mă”, iar răspunsul este „Dumnezeu să te ierte și eu te iert”. Acest schimb de cuvinte nu reprezintă doar o convenție socială, ci un act de eliberare sufletească, prin care atât cel care cere, cât și cel care oferă iertarea se curăță de poverile interioare.

а одговорот гласи „Бог да ти прости и јас ти простувам“. Овој размен на зборови не претставува само општествена форма, туку чин на духовно ослободување, преку кој и оној што бара, и оној што дава прошка се ослободуваат од внатрешниот товар.

Длабокото значење на Прочка е поврзано со идејата дека прошката е почеток на вистинскиот христијански живот. Да се прости значи да се откажеме од гордоста, од огорченоста и од желбата за одмазда, претставувајќи чин на љубов и смирение. Во православната традиција се вели дека на овој ден небото ѝ простува на земјата, а човекот треба да го следи тој пример, воспоставувајќи хармонија во своите односи.

Покрај религиозната димензија, Прочка е придружена и со бројни народни обичаи кои имаат корени во предхристијанските времиња. Во многу региони, семејствата се собираат на заедничка трпеза богата со млечни производи и јајца, последна пред почетокот на постот. Посебен ритуал е „амкање“, при кој варено јајце се врзува со конец и се ниша пред децата, кои се обидуваат да го фатат со устата, симболизирајќи здравје и радост.

Во некои краишта се палат ритуални огнови преку кои луѓето прескокнуваат,

Semnificația profundă a Pročkăi este legată de ideea că iertarea este începutul vieții creștine autentice. A ierta înseamnă a renunța la mândrie, la resentimente și la dorința de răzbunare, fiind un act de iubire și de smerenie. În tradiția ortodoxă, se spune că în această zi cerul iartă pământul, iar omul trebuie să urmeze acest model, restabilind armonia în relațiile sale.

Pe lângă dimensiunea religioasă, Pročka este însoțită și de numeroase obiceiuri populare, care reflectă rădăcini precreștine. În multe regiuni, familiile se adună la o masă comună, bogată în produse lactate și ouă, ultima înainte de începutul postului. Un ritual specific este „amkanie”, în care un ou fiert este legat cu ață și balansat în fața copiilor, care încearcă să-l prindă cu gura, simbolizând sănătatea și bucuria.

În unele zone, se aprind focuri ritualice peste care oamenii sar, crezând că astfel se purifică și se protejează de boli și rele, un obicei care amintește de vechi practici de primăvară. Aceste elemente arată că Pročka nu este doar un moment religios, ci și o sărbătoare a reînnoirii, a curățirii și a pregătirii pentru un nou început.

Întrebarea esențială pe care o ridică această sărbătoare este: cum și cât trebuie să iertăm? Răspunsul tradiției este clar – iertarea trebuie să fie deplină, sinceră și fără limite. Nu este

верувајќи дека така се прочистуваат и се заштитуваат од болести и зла, обичај што потсетува на древни пролетни ритуали. Овие елементи покажуваат дека Прочка не е само религиозен момент, туку и празник на обновување, прочистување и подготовка за нов почеток.

Суштинското прашање што го поставува овој празник е како и колку треба да простуваме. Одговорот на традицијата е јасен – прошката треба да биде целосна, искрена и без граници. Не е доволно само да се изговорат зборови, ако во срцето остане огорченоста. Вистинската прошка подразбира внатрешна преобразба, промена на мислите и односот кон другиот.

Исто така, Прочка нè учи дека треба да им простуваме на сите, дури и на оние кои најмногу нè повредиле. Во христијанскиот дух, прошката не е условена, туку се дава како израз на љубов. Само така човекот може да се ослободи од товарот на минатото и да влезе во постот со чиста и смирена душа.

Гледана во целина, Прочка е повеќе од обичен обичај, претставувајќи момент на длабока размисла за човечките односи и за сопствената совест. Таа ги потврдува основните вредности на верата – љубовта, смирението и прошката – и му дава на секој

suficientă o simplă rostire a cuvintelor, dacă în inimă rămâne resentimentul. Adevărata iertare presupune transformare interioară, schimbarea gândurilor și a atitudinii față de celălalt.

De asemenea, Pročka ne învață că trebuie să iertăm pe toată lumea, chiar și pe cei care ne-au greșit cel mai mult. În spirit creștin, iertarea nu este condiționată, ci oferită ca expresie a iubirii. Numai astfel omul se poate elibera de povara trecutului și poate intra în perioada postului cu suflet curat și împăcat.

Privită în ansamblu, Pročka este mai mult decât o simplă tradiție, fiind un moment de reflecție profundă asupra relațiilor umane și asupra propriei conștiințe. Ea reafirmă valorile fundamentale ale credinței – iubirea, smerenia și iertarea – și oferă fiecăruia ocazia de a se regăsi, de a se împăca și de a porni pe un nou drum spiritual.

Pentru comunitatea macedoneană, această sărbătoare rămâne un simbol al echilibrului dintre tradiție și credință, dintre trecut și prezent, păstrând vie ideea că adevărata libertate începe acolo unde există iertare.

Laura Rogobete

традицијата и верата, меѓу минатото и сегашноста, зачувувајќи ја живата мисла дека

човек можност да се пронајде, да се помири и да тргне по нов духовен пат.

За македонската заедница, овој празник останува симбол на рамнотежата меѓу вистинската слобода започнува таму каде што постои прошка.

Лаура Рогобете

ВЕЛИГДЕНСКИОТ ПОСТ

Велигденскиот пост, познат и како Големиот пост, претставува најважниот период на духовна подготовка во православниот христијански календар, кој трае седум недели пред Воскресението Христово. Овој период започнува со Чист понеделник и означува време на духовно очистување, покајание и зајакнување на верата, во кое верниците се повикани да го преиспитаат својот живот и да се приближат кон Бога преку молитва, пост и добри дела.

Од историска перспектива, Големиот пост ги има своите корени во првите векови на христијанството, кога првично претставувал период на подготовка за огласените, односно за оние што требало да примат крштение во ноќта на Велигден. Оваа подготовка не подразбирала само верско поучување, туку и процес на внатрешно очистување преку пост и молитва. Постепено, оваа практика се проширила на целата христијанска заедница, станувајќи општ период на духовно повлекување и обновување. Со текот на времето, Црквата ја утврдила

POSTUL PAȘTELUI

Postul Paștelui, cunoscut și sub numele de Postul Mare, reprezintă cea mai importantă perioadă de pregătire spirituală din calendarul creștin-ortodox, desfășurată pe parcursul a șapte săptămâni înainte de Învierea Domnului. Această perioadă începe cu Lunea curată și marchează un timp de curățire sufletească, de pocăință și de întărire în credință, în care credincioșii sunt chemați să-și reconsidere viața și să se apropie de Dumnezeu prin rugăciune, post și fapte bune.

Din perspectivă istorică, Postul Mare își are originile în primele secole ale creștinismului, fiind inițial o perioadă de pregătire pentru catehumeni, adică pentru cei care urmau să primească botezul în noaptea de Paști. Această pregătire presupunea nu doar instruire religioasă, ci și un proces de purificare interioară, prin post și rugăciune. Treptat, această practică s-a extins asupra întregii comunități creștine, devenind o perioadă generală de reculegere și înnoire spirituală. În timp, Biserica a stabilit durata de patruzeci de zile, în amintirea postului Mântuitorului Iisus Hristos în pustie, la care se adaugă Săptămâna Patimilor, formând

Недела на прошката; Велигденскиот пост - Duminica Iertării; Postul Paștelui

должината од четириесет дена, во спомен на постот на Господ Исус Христос во пустината, на кои се надоврзува Страсната седмица, со што се формира денешната структура на постот.

Во православната традиција, почетокот на постот е обележан со длабока промена во ритамот на духовниот живот. Богослужбите стануваат почести и поинтензивни, а акцентот се става на смирение, тишина и внатрешно преиспитување. Првата седмица, која се смета за една од најстрогите, има задача да го воведе верникот во духот на постот и да придонесе за негово духовно зајакнување.

Од историски аспект, Велигденскиот пост има многу длабоки корени, кои водат кон најраните христијански заедници и нивното разбирање на подготовката за најголемиот празник – Воскресението Христово. Во своите почетоци, постот немал единствена должина, туку се разликувал од место до место, при што некаде се постело само неколку дена, а некаде и повеќе недели.

Клучна улога во оформувањето на оваа практика имале огласените, кои се подготвувале за крштение. Во раната Црква, крштението најчесто се вршело во велигденската ноќ, а кандидатите минувале низ интензивен период на духовна подготовка, кој

astfel structura actuală a postului.

În tradiția ortodoxă, începutul postului este marcat de o schimbare profundă a ritmului vieții religioase. Slujbele devin mai dese și mai intense, iar accentul cade pe smerenie, liniște și introspecție. Prima săptămână, considerată una dintre cele mai aspre, are rolul de a introduce credinciosul în atmosfera specifică postului, fiind dedicată curățirii și întăririi sufletești.

Din perspectivă istorică, Postul Paștelui are rădăcini foarte vechi, care coboară până în primele secole ale creștinismului, fiind strâns legat de modul în care comunitățile creștine timpurii înțelegeau pregătirea pentru cel mai important moment al credinței – Învierea lui Iisus Hristos. În primele forme ale sale, postul nu avea o durată unitară, ci varia de la o comunitate la alta, existând perioade de post de una sau două zile, uneori chiar de câteva săptămâni, dedicate în mod special pregătirii pentru sărbătoarea Paștelui.

Un rol esențial în conturarea acestei rânduieli l-au avut catehumenii, adică acei oameni care se pregăteau să primească botezul. În Biserica primară, botezul era săvârșit, de regulă, în noaptea de Paști, iar cei care urmau să intre în comunitatea creștină treceau printr-o perioadă intensă de pregătire spirituală, care includea post, rugăciune și învățătură religioasă. Această

вклучувал пост, молитва и поучување. Овој модел постепено бил прифатен од сите верници, претворајќи се во заедничка духовна дисциплина.

Во текот на III и IV век, со зацврстувањето на Црквата и признавањето на христијанството во Римското Царство, Големиот пост почнал да добива појасна и поединствена форма. Постепено била утврдена симболичната должина од четириесет дена, инспирирана од постот на Христос во пустината, како и од други библиски примери, како постот на Мојсеј и пророкот Илија. Овој број носи силна симболика на искушение, очистување и подготовка за средба со Бога.

Современата форма на постот, која опфаќа седум недели, се оформувала постепено, со додавањето на Страсната седмица кон првичните четириесет дена. Оваа надградба ја нагласила духовната и литургиската важност на последните денови

perioadă de pregătire a devenit treptat un model pentru întreaga comunitate, extinzându-se asupra tuturor credincioșilor.

În secolele al III-lea și al IV-lea, odată cu consolidarea structurilor Bisericii și cu recunoașterea oficială a creștinismului în Imperiul Roman, Postul Mare începe să capete o formă mai clară și mai unitară. S-a stabilit treptat durata simbolică de patruzeci de zile, inspirată din postul Mântuitorului în pustie, dar și din alte modele biblice, precum postul lui Moise sau al profetului Ilie. Acest număr nu este unul întâmplător, ci are o profundă încărcătură simbolică, reprezentând un timp de încercare, de purificare și de pregătire pentru întâlnirea cu Dumnezeu.

Forma actuală a postului, care cuprinde șapte săptămâni, s-a definitivat în timp, prin adăugarea Săptămânii Patimilor la cele patruzeci de zile inițiale. Această extindere a avut rolul de a accentua dimensiunea liturgică și spirituală a ultimelor zile înainte de Paști, când sunt

Велигденскиот пост - Postul Paștelui

пред Велигден, кога се споменуваат страдањата, смртта и воскресението Христово. Така, постот станал не само воздржување, туку целосен духовен пат.

Низ средниот век, правилата на постот биле дополнително разработени и утврдени преку црковни канони и богослужбени практики. Во православниот свет, постот задржал строг карактер, со акцент не само на исхраната, туку и на моралниот и духовниот живот на верникот. Во исто време, народните традиции го вградиле постот во секојдневниот живот, спојувајќи ја верата со локалните обичаи и овозможувајќи негово пренесување низ генерациите.

Така, историјата на Велигденскиот пост ја отсликува еволуцијата на самото христијанство, од малите заедници во време на прогонства, до сложената организација на црковниот живот. Тој не претставува само наметната обврска, туку плод на долготрајно духовно искуство, во кое верата, дисциплината и традицијата се испреплетуваат.

Велигденскиот пост не е само воздржување од одредени јадења, туку пред сè преобразба на начинот на живеење. Тој подразбира дисциплина на телото, но уште повеќе на душата, како и внатрешна борба против страстите и слабостите. Верниците се

rememorate suferințele, moartea și învierea lui Hristos. Astfel, Postul Mare a devenit nu doar o perioadă de abstinență, ci un parcurs complet, care urmărește întreaga dramă și biruință a mântuirii.

De-a lungul Evului Mediu, rânduiala postului a fost aprofundată și detaliată, fiind reglementată prin canoane și practici liturgice specifice. În spațiul ortodox, postul a păstrat un caracter riguros, punând accent nu doar pe alimentație, ci și pe viața morală și spirituală a credinciosului. În același timp, tradițiile populare au integrat postul în ritmul vieții comunitare, îmbinând dimensiunea religioasă cu obiceiuri locale, care au contribuit la transmiterea lui din generație în generație.

Astfel, istoria Postului Paștelui reflectă evoluția însăși a creștinismului, de la comunitățile mici și persecuțiile primelor secole, până la organizarea complexă a vieții bisericești. El nu este doar o rânduială impusă, ci rezultatul unei experiențe colective îndelungate, în care credința, disciplina și tradiția s-au împletit pentru a crea una dintre cele mai profunde practici spirituale ale lumii creștine.

Postul Paștelui nu este doar o abținere de la anumite alimente, ci mai ales o transformare a modului de a trăi. El presupune o disciplină a trupului, dar mai ales a sufletului, fiind o luptă interioară împotriva patimilor și a slăbiciunilor.

повикани да се откажат не само од храна од животинско потекло, туку и од лоши мисли, гнев, завист и секоја форма на зло, заменувајќи ги со трпение, добрина и милосрдие.

Редот на постот е јасно утврден, со периоди на поголема строгост и моменти на олеснување, но неговата цел останува иста – подготовка за Воскресението. Во овој период, молитвата има централно место, а учеството во богослужбите станува суштинско за вистинското доживување на постот. Добрите дела и помагањето на оние во потреба се составен дел од ова духовно подвизување.

Во својата суштина, Големиот пост претставува внатрешно патување, премин од темнина кон светлина, од грев кон очистување, од немир кон мир. Тој му дава на секој верник можност да се пронајде, да ги преиспита своите вредности и да се подготви за најголемиот христијански празник – Воскресението Христово.

Гледан во целина, Велигденскиот пост не е само религиозна традиција, туку длабоко духовно искуство на преобразба. Преку својата ригорозна и смислена структура, тој потсетува дека вистинската промена започнува одвнатре и дека приближувањето кон Бога бара труд, трпение и искреност.

Марјан Михајлов

Credincioșii sunt îndemnați să renunțe nu doar la mâncăruri de origine animală, ci și la gânduri rele, la mânie, la invidie și la orice formă de răutate, cultivând în schimb răbdarea, bunătatea și milostenia.

Rânduiala postului este una bine stabilită, alternând perioade de asprime cu momente de ușurare, însă scopul rămâne același: pregătirea pentru Înviere. În această perioadă, rugăciunea capătă un rol central, iar participarea la slujbele bisericești devine esențială pentru trăirea autentică a postului. Faptele bune și ajutorarea celor aflați în nevoie sunt, de asemenea, considerate parte integrantă a acestei nevoințe spirituale.

În esență, Postul Mare este o călătorie interioară, un drum de la întuneric la lumină, de la păcat la curățire, de la neliniște la pace. El oferă fiecărui credincios ocazia de a se regăsi, de a-și reevalua valorile și de a se pregăti pentru momentul central al credinței creștine – Învierea Domnului.

Privit în ansamblu, Postul Paștelui nu este doar o tradiție religioasă, ci o experiență profundă de transformare spirituală. Prin rânduiala sa, el amintește că adevărata schimbare începe din interior și că apropierea de Dumnezeu presupune efort, răbdare și sinceritate.

Marjan Mihajlov

СВЕТИ ТОДОР И СТАРОДАВНИТЕ ОБИЧАИ НА ПРОЛЕТА

Свети Тодор—Тодорица, кој се празнува во првата сабота од Великиот пост, познат и како Сабота на Свети Теодор Тирон, во народната традиција означува премин од зимата кон пролетта, време во кое православната христијанска вера се преплетува со древни обичаи поврзани со плодноста, заштитата и обновата на природата. На овој ден, во романскиот и македонскиот простор, луѓето ги почитувале верските правила, но и народните ритуали пренесувани од поколение на поколение, наменети да ги оттурнат злите сили, да го заштитат домаќинството и да обезбедат изобилство на нивите. Со својата симболична сложеност, овој празник привлекува внимание не само како верски момент, туку и како жива изразност на културното наследство што до денес ги зачувало одгласите на древните верувања.

SFÂNTUL TOADER ȘI OBICEIURILE STRĂVECHI ALE PRIMĂVERII

Sfântul Toader, sărbătorit în prima sâmbătă din Postul Mare, cunoscut și ca Sâmbăta Sfântului Teodor Tiron, marchează în tradiția populară un moment de trecere între iarnă și primăvară, în care credința creștin-ortodoxă se împletește cu obiceiuri străvechi legate de fertilitate, protecție și renașterea naturii. În această zi, în spațiul românesc și în Macedonia, oamenii respectau rânduieli religioase, dar și ritualuri populare transmise din generație în generație, menite să alunge spiritele rele, să protejeze gospodăria și să asigure belșugul câmpurilor. Prin complexitatea sa simbolică, această sărbătoare atrage atenția nu doar ca moment religios, ci și ca expresie vie a unei moșteniri culturale care a păstrat, până astăzi, ecouri ale unor credințe ancestrale.

În tradiția creștin-ortodoxă, Sfântul Teodor Tiron este cinstit ca un martir al credinței, iar sărbătoarea sa, așezată la începutul Postului

Меѓународен фестивал на изворен фолклор

INTERNATIONAL FESTIVAL OF TRADITIONAL FOLKLORE

ТОДОРИЦА 2026

Todorica 2026

28.02.2026 год.(сабота)

Во православната христијанска традиција, Свети Теодор Тирон се почитува како маченик на верата, а неговиот празник, поставен на почетокот на Великиот пост, добива посебно значење, поврзано со прочистување, нов почеток и духовно зајакнување. Но, покрај религиозната димензија, во романскиот и македонскиот простор овој ден зачувал бројни предхристијански елементи, претворајќи се во вистински момент на средба меѓу верата и народните традиции поврзани со природниот циклус.

Во народното имагинарно, Свети Тодор се поврзува со група митски суштества, често познати како „Коњите на Свети Тодор“, суштества со натприродни сили што талкаат по светот во овој рано-пролетен период. Се верувало дека тие ги казнуваат оние што не ја почитуваат традицијата на денот, но и дека имаат улога да ги оттурнат злите сили и да го прочистат светот пред обновата на природата. Оваа симболична претстава одразува архаичен поглед кон времето, во кој почетокот на пролетта се одбележувал со ритуали на прочистување и повторно воспоставување на рамнотежата.

Во Македонија, обичаите поврзани со

Mare, capătă o semnificație aparte, fiind legată de purificare, început și întărire spirituală. Însă, dincolo de dimensiunea religioasă, în spațiul românesc și macedonean, această zi a păstrat numeroase elemente precreștine, transformându-se într-un adevărat moment de întâlnire între credință și tradițiile populare legate de ciclul naturii.

În imaginarul popular, Sfântul Toader este asociat cu o ceată de personaje mitice, cunoscute adesea sub numele de „Caii lui Sântoader", ființe cu puteri supranaturale, care cutreieră lumea în această perioadă de început de primăvară. Se credea că aceștia pot pedepsi oamenii care nu respectă rânduiala zilei, dar și că au rolul de a alunga spiritele rele și de a curăța lumea înainte de renașterea naturii. Această reprezentare simbolică reflectă o viziune arhaică asupra timpului, în care începutul primăverii era marcat prin ritualuri de purificare și reechilibrare a lumii.

În Macedonia, obiceiurile legate de această zi evidențiază legătura profundă dintre comunitate și natură. Fetele mergeau la câmp sau la marginea satului și rosteau formule ritualice, precum „chiș, chiș cârtițe, la grădinile voastre", cu scopul de a alunga dăunătorii și de a proteja viitoarele recolte. Aceste gesturi, aparent simple, au în spate o simbolistică complexă, legată de fertilitate,

овој ден ја истакнуваат длабоката врска меѓу заедницата и природата. Девојките оделе на поле или на рабовите на селото и изговарале ритуални формули, како „чиш, чиш кртови, во вашите градини“, со цел да ги оттурнат штетниците и да ги заштитат идните жетви. Овие, на прв поглед едноставни гестови, имаат длабока симболика, поврзана со плодноста, заштитата на земјата и повикувањето на родна година. Тие покажуваат како традиционалните заедници се обидувале преку ритуал да влијаат врз рамнотежата на природата.

Во истиот период се почитувале различни забрани и правила, особено од страна на жените и девојките. Не се предело, не се переле алишта и не се извршувале одредени работи, за да не се предизвика гневот на невидливите сили. Во исто време, постоеле и практики поврзани со нега на телото, како миење на косата со билки или проточна вода, со цел да се обезбеди здравје и убавина во текот на целата година. Овие обичаи ја нагласуваат холистичката визија за животот, во која човекот, природата и духовниот свет се тесно поврзани.

Наративниот тек на овој празник јасно покажува како традициите успеале да опстанат низ времето, прилагодувајќи се на религиозниот контекст без да ја изгубат својата суштина.

protecția pământului și invocarea unui an roditor. Ele arată modul în care comunitățile tradiționale încercau să influențeze, prin ritual, echilibrul naturii.

Tot în această perioadă, se respectau diferite interdicții și rânduieli, în special de către femei și fete. Nu se torcea, nu se spălau haine și nu se făceau anumite munci, pentru a nu atrage mânia forțelor nevăzute. În același timp, existau și practici legate de îngrijirea corpului, precum spălarea părului cu plante sau apă curgătoare, pentru a asigura sănătatea și frumusețea pe tot parcursul anului. Aceste obiceiuri evidențiază o concepție holistică asupra vieții, în care omul, natura și lumea spirituală sunt interconectate.

Firul narativ al acestei sărbători arată clar cum tradițiile au reușit să supraviețuiască în timp, adaptându-se contextului religios fără a-și pierde esența. Sfântul Toader devine astfel nu doar un reper liturgic, ci și un simbol al continuității culturale, al modului în care comunitățile au integrat credințele vechi în cadrul noii spiritualități creștine. Această împletire conferă sărbătorii o bogăție aparte, transformând-o într-o expresie autentică a identității și a memoriei colective.

În cadrul acestor practici tradiționale erau aruncate boabe de grâu pe câmp sau în grădini ca semn de invocare a belșugului și al fertilității pământului. Grâul, simbol al vieții și al continuității, era oferit naturii ca un dar menit să aducă roade

Свети Тодор - Sfântul Toader

Свети Тодор станува така не само литургиски репер, туку и симбол на културниот континуитет, на начинот на кој заедниците ги интегрирале старите верувања во новата христијанска духовност. Ова преплетување му дава на празникот посебно богатство, претворајќи го во автентичен израз на идентитетот и колективната меморија.

Во рамките на овие традиционални практики се фрлале зрна пченица по нивите или во градините како знак за повикување на изобилство и плодност на земјата. Пченицата, симбол на животот и континуитетот, се нудела на природата како дар што треба да донесе богати плодови. Овој ритуал ја одразува директната врска меѓу човекот и околината, каде симболичните гестови се сметале за моќни да влијаат врз идната жетва.

Во некои региони на Македонија, луѓето подготвувале ритуална храна од пченица или пченка, која се делела за здравјето на членовите на заедницата и на животните во домаќинството. Оваа храна имала свет карактер, поврзана со идејата за заштита и благослов. Нејзиното делење ги зајакнувало врските меѓу луѓето и го поттикнувало

bogate. Acest ritual reflectă o legătură directă între om și mediul înconjurător, în care gesturile simbolice erau percepute ca având puterea de a influența viitorul recoltei.

În anumite regiuni ale Macedoniei oamenii pregăteau o hrană ritualică din grâu sau porumb care era împărțită pentru sănătatea membrilor comunității și a animalelor din gospodărie. Acest tip de hrană avea un caracter sacru, fiind asociat cu ideea de protecție și binecuvântare. Împărțirea ei întărea legăturile dintre oameni și consolida sentimentul de apartenență la o comunitate care împărtășește aceleași valori și credințe.

În rândul tinerelor fete existau obiceiuri legate de aflarea ursitului, acestea punând grâu sub pernă sau rostind formule speciale înainte de somn pentru a visa viitorul soț. Aceste practici reflectă dorința de cunoaștere a destinului și încrederea în semnele oferite de lumea nevăzută. Visul era interpretat ca un mesaj simbolic, iar aceste ritualuri aveau rolul de a oferi speranță și siguranță în privința viitorului.

Toate aceste obiceiuri reflectă o îmbinare profundă între credința creștină și tradițiile precreștine păstrate de-a lungul timpului în comunitățile macedonene. Ele arată modul în care

чувството на припадност кон заедница што ги дели истите вредности и верувања.

Меѓу младите девојки постоеле обичаи поврзани со дознавање на идниот сопруг, при што тие ставале пченица под перница или изговарале посебни формули пред спиење, со цел да го сонуваат својот избраник. Овие практики ја одразуваат желбата за откривање на судбината и довербата во знаците од невидливиот свет. Соништа се толкувале како симболични пораки, а овие ритуали им давале надеж и сигурност за иднината.

Сите овие обичаи сведочат за длабокото преплетување меѓу христијанската вера и предхристијанските традиции зачувани низ вековите во македонските заедници. Тие покажуваат како луѓето успеале да ги интегрираат старите практики во новата духовност, без да ја изгубат нивната симболична суштина. Така, овие традиции не се само фолклорни појави, туку живи изрази на идентитетот и културниот континуитет.

Кулминацијата на овој празник се наоѓа во ритуалниот момент кога заедницата, преку симболични гестови и формули пренесени од поколение на поколение, го обележува преминот од зимата кон пролетта, обидувајќи се да влијае врз рамнотежата на природата и oamenii au reușit să integreze vechile practici în cadrul unei noi spiritualități fără a pierde esența simbolică a acestora. Astfel, aceste tradiții nu sunt doar simple manifestări folclorice, ci expresii vii ale identității și continuității culturale.

Punctul de maxim al acestei sărbători este reprezentat de momentul ritualic în care comunitatea, prin gesturi simbolice și formule transmise din generație în generație, marchează trecerea de la iarnă la primăvară, încercând să influențeze echilibrul naturii și al vieții cotidiene. Fie că este vorba despre rostirea descântecelor pentru alungarea dăunătorilor, despre respectarea interdicțiilor sau despre practicile de purificare, toate aceste acțiuni converg într-un moment în care omul își afirmă legătura profundă cu natura și cu forțele nevăzute care guvernează lumea.

Semnificația acestui punct central constă în faptul că Sfântul Toader devine mai mult decât o simplă sărbătoare religioasă, transformându-se într-un reper al continuității culturale și al identității comunitare. Aici se întâlnesc două lumi – cea creștină, bazată pe rânduială și credință, și cea arhaică, fundamentată pe ritualuri și simboluri legate de fertilitate și regenerare. Această împletire oferă sărbătorii o profunzime aparte, demonstrând capacitatea tradițiilor de a se adapta și de a supraviețui în timp.

секојдневниот живот. Без разлика дали станува збор за изговарање на бајачки за оттурнување на штетниците, почитување на забраните или практики на прочистување, сите овие дејства се спојуваат во момент во кој човекот ја потврдува својата длабока врска со природата и невидливите сили што го управуваат светот.

Значењето на овој централен момент се состои во тоа што Свети Тодор станува повеќе од обичен религиозен празник, претворајќи се во симбол на културниот континуитет и заедничкиот идентитет. Тука се среќаваат две светови – христијанскиот, заснован врз вера и ред, и архаичниот, темелен врз ритуали и симболи поврзани со плодноста и обновата. Ова преплетување му дава длабочина на празникот и ја покажува способноста на традициите да се прилагодуваат и да опстануваат.

Овој момент е значаен затоа што ја одразува начинот на кој традиционалните заедници ја разбирале врската со природата и непознатото, создавајќи систем на верувања и практики што им давале сигурност и рамнотежа. Во исто време, ја истакнува важноста на пренесувањето на овие обичаи, кои не се само фолклорни појави, туку автентични изрази на колективниот идентитет, зачувани и

Acest moment contează deoarece reflectă modul în care comunitățile tradiționale au înțeles să gestioneze relația cu natura și cu necunoscutul, construind un sistem de credințe și practici care le oferea siguranță și echilibru. În același timp, el evidențiază importanța transmiterii acestor obiceiuri, care nu sunt doar simple manifestări folclorice, ci expresii autentice ale unei identități colective, păstrate și reinterpretate de-a lungul generațiilor.

Sărbătoarea Sfântului Toader se conturează ca un moment de profundă semnificație, în care credința creștin-ortodoxă și tradițiile străvechi ale comunităților se întâlnesc într-o formă vie și autentică. Dincolo de rânduiala religioasă, această zi păstrează ecouri ale unei lumi arhaice, în care omul încerca să înțeleagă și să influențeze ciclurile naturii prin ritualuri, gesturi simbolice și practici colective menite să aducă echilibru și belșug.

Privită în ansamblu, această sărbătoare nu este doar o rememorare a unui sfânt, ci și o expresie a continuității culturale, a modului în care tradițiile au fost integrate și transmise din generație în generație. Ea reflectă capacitatea comunităților de a păstra vie legătura cu trecutul, adaptând vechile credințe la cadrul spiritual al creștinismului, fără a pierde sensul profund al acestor practici.

Astfel, Sfântul Toader devine un reper

преосмислувани низ генерациите.

Празникот на Свети Тодор се обликува како момент со длабока смисла, во кој православната вера и древните традиции на заедниците се среќаваат во жива и автентична форма. Покрај религиозниот ред, овој ден носи одгласи од едно архаично време, кога човекот се обидувал да ги разбере и да влијае врз природните циклуси преку ритуали и симболични дејства.

Гледан во целина, овој празник не е само спомен на еден светител, туку и израз на културниот континуитет, на начинот на кој традициите се зачувале и пренесувале од поколение на поколение. Тој ја покажува способноста на заедниците да ја одржат жива врската со минатото, прилагодувајќи ги старите верувања во рамките на христијанската духовност, без да го изгубат нивното длабоко значење.

identitar, un simbol al echilibrului dintre credință și tradiție, dintre spiritualitate și viața cotidiană. Pentru comunitățile din spațiul românesc și macedonean, această sărbătoare rămâne o mărturie a rădăcinilor comune și a valorilor transmise în timp, oferind nu doar o lecție despre trecut, ci și o direcție pentru păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural în prezent.

Laura Rogobete

Така, Свети Тодор станува идентитетски репер, симбол на рамнотежата меѓу верата и традицијата, меѓу духовноста и секојдневниот живот. За заедниците во романскиот и македонскиот простор, овој празник останува сведоштво за заедничките корени и вредности, нудејќи не само лекција за минатото, туку и насока за зачувување и вреднување на културното наследство во сегашноста.

Лаура Рогобете

МАРТ – НАРОДНИ ТРАДИЦИИ

Март е месецот во кој природата повторно се раѓа, кога последните сенки на зимата се преплетуваат со првите знаци на пролетта. Во овој период на обновување, мартинката останува жив симбол на надежта и новите почетоци. Нејзиниот конец, составен од бел конец – знак на зимата, и црвен – симбол на пролетта, во својата едноставност ја раскажува приказната за преминот меѓу годишните времиња.

Од раскажувањата на мојата мајка, зачувани како скапоцени спомени во душата,

MARTIE – TRADIȚII POPULARE

Martie este luna în care natura renaște, când ultimele umbre ale iernii se împletesc cu primele semne ale primăverii. În acest timp al reînnoirii, mărțișorul – martinka – rămâne un simbol viu al speranței și al începuturilor. Șnurul său, alcătuit dintr-un fir alb, semn al iernii, și unul roșu, simbol al primăverii, spune, în simplitatea lui, povestea trecerii dintre anotimpuri.

Din poveștile mamei mele, păstrate ca niște comori de suflet, am aflat că, în satul lor, Galičnik, șnurul mărțișorului era răsucit din două fire de lână, unul alb și unul roșu, de care se prindea un bănuț

дознав дека во нивното село, Галичник, конецот на мартинката се виткал од две волнени нишки – една бела и една црвена, на кои се прикачувало златно или сребрено париче, во зависност од материјалната состојба на семејството. Девојките и жените ја носеле на градите до 9 март, како знак на заштита и среќа.

Во пресрет на 1 март, се подарувале и мартинки во форма на нараквица, кои се носеле на зглобот како мал украс. На крајот од месецот, тие се закачувале на гранките од расцутените дрвја, со вера дека ќе донесат богат род и благослов во годината што следи.

Се сеќавам како секоја година мајка ми нè будеше рано наутро, мене и мојот брат, поттикнувајќи нè да ги гледаме птиците во лет. Се верувало дека ако ги видиш како лесно лебдат на небото на првиот ден од март, ќе имаш мирен и лесен живот, како нивниот лет.

de aur sau de argint, după puterea fiecărei familii. Fetele și femeile îl purtau la piept până în ziua de 9 martie, ca pe un semn al protecției și al norocului.

În ajunul zilei de 1 martie, se dăruiau și mărțișoare sub formă de brățară, purtate la încheietura mâinii ca mici podoabe. La sfârșitul lunii, acestea erau agățate în ramurile pomilor înmuguriți, cu credința că vor aduce rod bogat și binecuvântare în anul ce urma.

Îmi amintesc cum, în fiecare an, mama ne trezea dis-de-dimineață, pe mine și pe fratele meu, îndemnându-ne să privim păsările în zbor. Se spunea că, dacă le vezi plutind ușor pe cer în prima zi de martie, vei avea parte de o viață senină și lină, asemenea zborului lor.

Cu câteva zile înainte de această sărbătoare, copiii de la grădiniță, îndrumați de educatoare, pregătesc flori din hârtie colorată și scriu felicitări pentru mamele lor, aducând în dar

Неколку дена пред оваа празнична пригода, децата во градинките, заедно со воспитувачките, изработуваат цвеќиња од шарена хартија и пишуваат честитки за своите мајки, носејќи им нежност и радост.

Од 2017 година, традицијата на мартинката е признаена и вклучена во наследството на UNESCO, прославувана рамноправно во Северна Македонија, Романија, Република Молдавија и Бугарија, како мост меѓу културите и генерациите.

Друг празник посветен на почетокот на пролетта е Денот на мајката, кој се одбележува на 8 март. По тој повод, учениците подготвуваат мали подароци – рачно изработени предмети, слатки или пијалаци – кои ги подаруваат или ги продаваат на мали саеми организирани во училишните дворови, а собраните средства се дониираат на деца со помали можности.

Жената, како мајка, сопруга и цврста потпора, во овие денови добива цвеќе и знаци на почит од најблиските, како признание за нејзината суштинска улога.

Вечерта на 8 март носи и моменти на опуштање, кога жените се собираат во слаткарници или ресторани и, барем за миг, ги остават секојдневните грижи, уживајќи во топла и хармонична атмосфера.

Празниците на 1 и 8 март се среќаваат, во различни облици, низ целиот балкански регион, при што секој народ ги збогатува со сопствени традиции, но го задржува истиот дух на обновување, почит и радост.

Честит празник на нас, жените од македонска етничка припадност, и на сите жени во Романија!

Катерина Сфиеа Димчевиќ

Începând cu anul 2017, tradiția mărțișorului a fost recunoscută și inclusă în patrimoniul UNESCO, fiind celebrată deopotrivă în Macedonia de Nord, România, Republica Moldova și Bulgaria, ca o punte între culturi și generații.

O altă sărbătoare dedicată începutului de primăvară este Ziua Mamei, celebrată pe 8 martie. Cu această ocazie, școlarii pregătesc mici daruri – obiecte lucrate manual, dulciuri sau băuturi – pe care le oferă sau le vând în târguri organizate în curtea școlii, iar banii strânși sunt dăruiți copiilor aflați în nevoie.

Femeia, în ipostaza ei de mamă, soție și sprijin neclintit, primește în aceste zile flori și semne de prețuire din partea celor dragi, ca o recunoaștere a rolului său esențial.

Seara de 8 martie aduce, de asemenea, momente de destindere, când doamnele se adună în cofetării sau restaurante și, măcar pentru o clipă, lasă deoparte grijile cotidiene, bucurându-se de o atmosferă caldă și armonioasă.

Sărbătorile de 1 și 8 martie se regăsesc, sub diferite forme, în întreaga regiune balcanică, fiecare popor îmbogățindu-le prin propriile tradiții, dar păstrând același spirit al renașterii, al respectului și al bucuriei.

La mulți ani nouă, femeilor de etnie macedoneană, și tuturor femeilor din România!

Katerina Sfiea Dimcevici

3 МАРТ 1878 – САНСТЕФАНСКИОТ МИР И ПРЕДАВАЊЕТО НА МАКЕДОНИЈА НА СОСЕДНА БУГАРИЈА

На 3 март 1878 година, во местото Сан Стефано, близу Цариград, Руското Царство и Османлиското Царство го потпишале мировниот договор со кој завршила Руско-турската војна (1877–1878), познат како Санстефански мир, со кој била создадена Голема Бугарија во чии граници била вклучена

3 MARTIE 1878 – PACEA DE LA SAN STEFANO ȘI CEDAREA MACEDONIEI BULGARIEI VECINE

La 3 martie 1878, în localitatea San Stefano, lângă Constantinopol, Imperiul Rus și Imperiul Otoman au semnat tratatul de pace, care punea capăt Războiului ruso-turc (1877–1878), cunoscut sub numele de Pacea de la San Stefano, prin care era creată o Bulgarie Mare în granițele căreia era inclusă și Macedonia, fără consultarea populației locale. Acest moment, prezentat oficial ca o victorie diplomatică și militară, a avut

и Македонија, без консултација со локалното население. Овој момент, претставен официјално како дипломатска и воена победа, имал длабоки последици врз рамнотежата на Балканот, создавајќи тензии и сериозни контроверзии, бидејќи ја прекроил картата на регионот на произволен начин, претворајќи ја Македонија во спорна територија и означувајќи почеток на период на идентитетски и политички превирања со одек до денес.

Руско-турската војна од 1877–1878 година претставувала една од најзначајните конфронтации во балканскиот простор во XIX век, како резултат на наталожените тензии меѓу Османлиското Царство и народите на Балканот, но и на стратешките интереси на Руското Царство во регионот. Поразот на Османлиите ја отворил вратата за брзи мировни преговори, а Русија, наоѓајќи се во позиција на сила, ги наметнала условите на договорот потпишан во Сан Стефано, без вистинска консултација со засегнатото население и без баланс меѓу интересите на европските големи сили.

Со одредбите на овој договор била создадена голема државна творба, позната како Голема Бугарија, која ги опфаќала не само територииите населени претежно со Бугари, туку и обемни делови од Македонија. Ова

consecințe profunde asupra echilibrului din Balcani, generând tensiuni și controverse majore, deoarece a redesenat harta regiunii în mod arbitrar, transformând Macedonia într-un teritoriu disputat și marcând începutul unei perioade de frământări identitare și politice cu ecouri până în prezent.

Războiul ruso-turc din anii 1877–1878 a reprezentat una dintre cele mai importante confruntări din spațiul balcanic al secolului al XIX-lea, fiind rezultatul tensiunilor acumulate între Imperiul Otoman și popoarele din Balcani, dar și al intereselor strategice ale Imperiului Rus în regiune. Înfrângerea otomanilor a deschis calea unor negocieri rapide de pace, iar Rusia, aflată în poziția de forță, a impus condițiile tratatului semnat la San Stefano, fără o consultare reală a populațiilor afectate și fără un echilibru între interesele marilor puteri europene.

Prin prevederile acestui tratat, a fost creată o entitate statală de mari dimensiuni, cunoscută sub numele de Bulgaria Mare, care cuprindea nu doar teritoriile locuite majoritar de bulgari, ci și vaste regiuni din Macedonia. Această includere a Macedoniei nu a fost rezultatul unei voințe exprimate de populația locală, ci al unei decizii geopolitice care urmărea extinderea influenței ruse în Balcani prin intermediul unui stat aliat. Astfel,

вклучување на Македонија не било резултат на изразена волја на локалното население, туку на геополитичка одлука која имала за цел проширување на руското влијание на Балканот преку една сојузничка држава. Така, Македонија практично била доделена на Бугарија во рамките на поширок политички проект, без да се земе предвид етничката, културната и историската сложеност на регионот.

Оваа одлука предизвикала длабоки незадоволства, бидејќи Македонија не била хомогена територија, туку простор во кој коегзистирале различни заедници со сопствени идентитети и традиции. Наместо да донесе стабилност, Санстефанскиот договор ги засилил тензиите, поттикнувајќи ривалства и територијални претензии што ќе ја одбележат понатамошната историја на Балканот. Дополнително, оваа геополитичка конфигурација не била прифатена од другите европски големи сили, кои во проширувањето на Бугарија, а со тоа и на руското влијание, гледале закана за сопствените интереси.

Како последица, само неколку месеци подоцна, одредбите на договорот биле

Macedonia a fost, în mod practic, atribuită Bulgariei în cadrul unui proiect politic mai amplu, fără a ține cont de complexitatea etnică, culturală și istorică a regiunii.

Decizia a generat nemulțumiri profunde, deoarece Macedonia nu era un teritoriu omogen, ci un spațiu în care coexistau diverse comunități, cu identități și tradiții distincte. În loc să ofere stabilitate, tratatul de la San Stefano a amplificat tensiunile, alimentând rivalități și revendicări teritoriale care aveau să marcheze întreaga evoluție ulterioară a Balcanilor. În plus, această configurație geopolitică nu a fost acceptată de celelalte mari puteri europene, care vedeau în extinderea Bulgariei și, implicit, a influenței ruse, o amenințare la adresa propriilor interese.

Ca urmare, la doar câteva luni distanță, prevederile tratatului au fost revizuite în cadrul Congresului de la Berlin din 1878, unde granițele stabilite la San Stefano au fost modificate semnificativ. Macedonia a fost readusă sub administrație otomană, însă problema statutului său nu a fost rezolvată, ci doar amânată. În locul unei soluții durabile, s-a creat un precedent periculos: acela al deciziilor luate peste voința

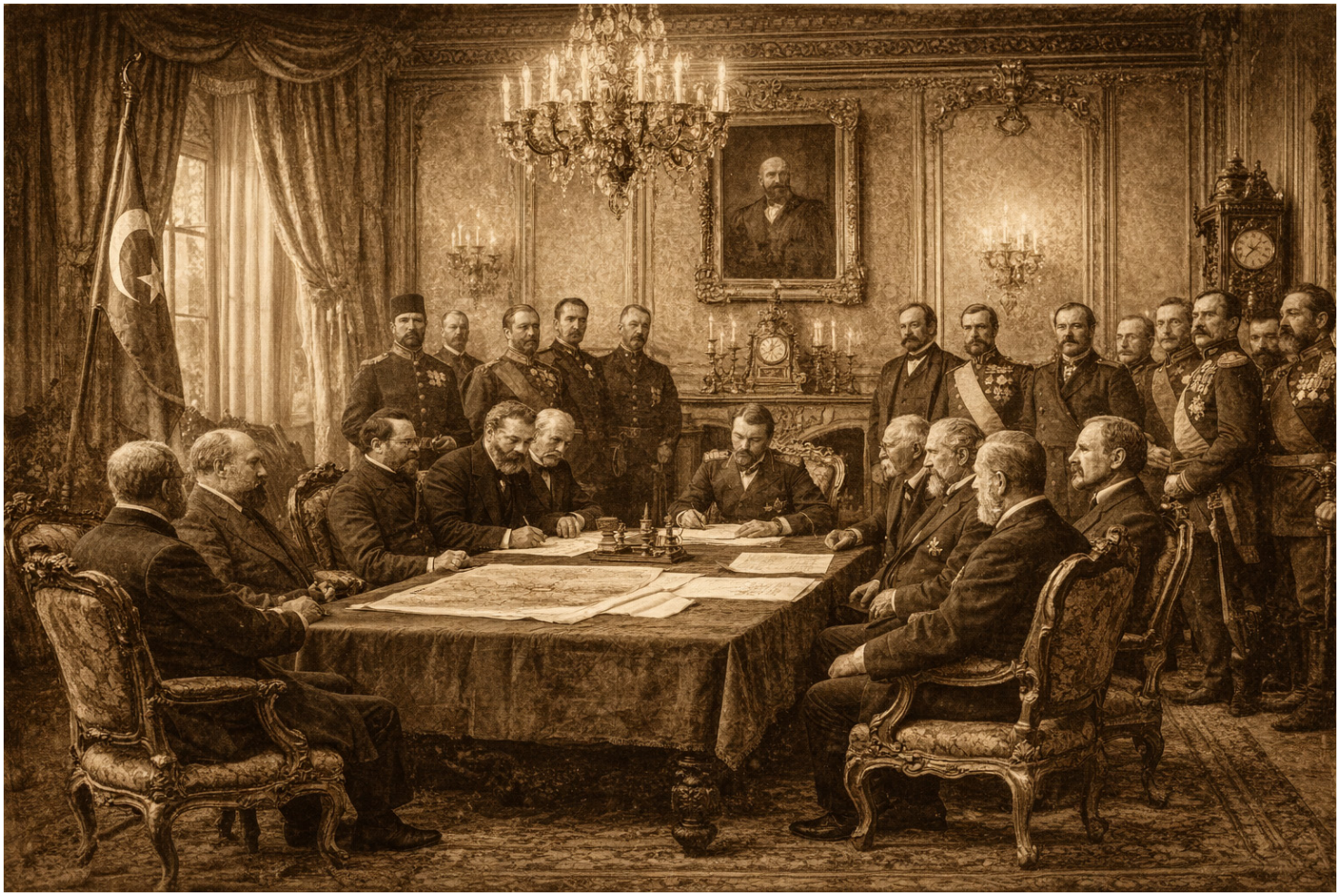

ревидирани на Берлинскиот конгрес во 1878 година, каде границите утврдени во Сан Стефано биле значително изменети. Македонија повторно била ставена под османлиска власт, но нејзиниот статус не бил решен, туку само одложен. Наместо трајно решение, бил создаден опасен преседан: одлуки донесени над главите на народите, според интересите на големите сили.

Од историска перспектива, Санстефанскиот мир останува клучен момент за разбирање на понатамошните процеси во Македонија и на Балканот во целина. Тој покажал колку се кревки политичките рамнотежи кога се градат врз надворешни критериуми и како идентитетот и стремежите на еден народ можат да бидат занемарени во геополитичките игри. Воедно, овој настан придонел за зајакнување на македонската национална свест и за поттикнување на стремежот кон самоопределување, кој подоцна ќе се манифестира преку револуционерни движења и политички барања.

Кулминацијата на овој историски процес е самиот чин на потпишување на Санстефанскиот договор на 3 март 1878 година, кога, со одлука донесена исклучиво од големите сили, Македонија била вклучена во границите populațiilor locale, în funcție de interesele marilor puteri.

Din perspectivă istorică, Pacea de la San Stefano rămâne un moment esențial pentru înțelegerea evoluțiilor ulterioare din Macedonia și din întregul spațiu balcanic. Ea a demonstrat cât de fragile pot fi echilibrele politice atunci când sunt construite pe criterii externe și a evidențiat modul în care identitatea și aspirațiile unui popor pot fi ignorate în jocurile de putere internaționale. În același timp, acest episod a contribuit la cristalizarea conștiinței naționale în Macedonia, alimentând dorința de afirmare și de autodeterminare, care avea să se manifeste în deceniile următoare prin mișcări revoluționare și revendicări politice tot mai articulate.

Punctul de maxim al acestui episod istoric îl reprezintă chiar momentul semnării Tratatului de la San Stefano, la 3 martie 1878, când, printr-o decizie luată exclusiv la nivelul marilor puteri, Macedonia a fost inclusă în granițele unei Bulgarii Mari, fără consultarea populației locale și fără respectarea realităților etnice și culturale ale regiunii. Acesta este momentul în care destinul unui teritoriu complex și al unei populații diverse a fost decis în mod unilateral, transformând Macedonia într-un obiect al negocierilor geopolitice și nu într-un subiect cu drept de autodeterminare.

на Голема Бугарија, без согласност на локалното население и без почитување на реалните етнички и културни особености. Ова е моментот кога судбината на еден сложен регион била решена едностранo, претворајќи ја Македонија во објект на геополитички договори, а не во субјект со право на самоопределување.

Значењето на овој момент е длабоко, бидејќи го означува почетокот на долг период на тензии и конфликти на Балканот, предизвикани токму од ваквите вештачки поделби. Вклучувањето на Македонија во Голема Бугарија не решило проблем, туку создало нов, кој ќе влијае врз идниот тек на историјата на регионот.

Овој момент е важен затоа што ја покажува повторливата историска шема на Балканот: крупните одлуки се носат од надворешни фактори, без учество на засегнатите заедници. Во случајот со Македонија, тоа довело до зацврстување на националната свест и до стремеж кон сопствен пат на развој. Така, Санстефанскиот мир не е само договор за завршување на една војна, туку пресвртна точка што го одредила

Semnificația acestui moment este esențială, deoarece el marchează începutul unei lungi perioade de tensiuni, revendicări și conflicte în Balcani, generate tocmai de această repartizare artificială a teritoriilor. Prin includerea Macedoniei în Bulgaria Mare, tratatul nu a rezolvat o problemă, ci a creat una nouă, alimentând dispute identitare și teritoriale care aveau să influențeze profund evoluția regiunii în deceniile următoare.

Acest moment contează pentru că evidențiază un tipar istoric repetat în Balcani: acela în care deciziile majore sunt luate de puteri externe, fără implicarea directă a comunităților vizate. În cazul Macedoniei, acest fapt a contribuit la apariția și consolidarea unei conștiințe naționale bazate pe dorința de afirmare și de respingere a soluțiilor impuse din exterior. Astfel, Pacea de la San Stefano nu este doar un tratat de încheiere a unui război, ci un punct de inflexiune care a redefinit echilibrul regional și a influențat decisiv cursul istoriei macedonene.

Pacea de la San Stefano din 3 martie 1878 nu a reprezentat doar finalul unui război, ci începutul unei noi etape marcate de incertitudine și tensiune pentru Macedonia. Prin includerea sa în

3 март 1878 година - 3 martie 1878

понатамошниот тек на македонската историја.

Во заклучок, Санстефанскиот мир од 3 март 1878 година не претставувал само крај на една војна, туку почеток на нов период исполнет со неизвесност и тензии за Македонија. Со нејзиното вклучување во рамките на Голема Бугарија, без согласност на населението, овој договор ја открил кревкоста на политичките конструкции изградени врз надворешни одлуки.

Гледано во целина, овој момент има длабоко значење, надминувајќи го дипломатскиот контекст и претворајќи се во симбол на историските неправди. За Македонија, Сан Стефано не бил решение, туку етапа што ја зацврстила националната свест и стремежот кон слобода и самоопределување.

Така, овој историски настан покажува дека историјата не е само низа од договори, туку збир на искуства што го обликуваат идентитетот на народите. За македонската заедница, сеќавањето на овој момент останува живо како потсетник на борбата за признавање и како лекција за значењето на единството, историската свест и правото на сопствена иднина.

Лаура Рогобете

granițele unei Bulgarii Mari, fără consultarea populației locale, acest tratat a evidențiat fragilitatea echilibrelor politice construite pe decizii externe și a demonstrat cât de ușor pot fi ignorate realitățile istorice și identitare ale unui spațiu atât de complex precum Balcanii.

Privit în ansamblu, acest moment capătă o semnificație profundă, depășind cadrul strict diplomatic și transformându-se într-un simbol al nedreptăților istorice resimțite de-a lungul timpului. Pentru Macedonia, San Stefano nu a fost o soluție, ci o etapă care a alimentat conștiința națională și dorința de autodeterminare, contribuind la apariția unor mișcări de afirmare identitară și politică în deceniile care au urmat.

Astfel, interpretarea finală a acestui episod ne arată că istoria nu este doar o succesiune de tratate și decizii, ci și rezultatul unor experiențe colective care modelează identitatea unui popor. Pentru comunitatea macedoneană, memoria acestui moment rămâne vie, ca un reper al luptei pentru recunoaștere și ca o lecție despre importanța unității, a conștiinței istorice și a dreptului de a-și decide propriul destin.

Laura Rogobete

ШЕСТ МЕСЕЦИ ПРЕД ИЛИНДЕН, ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ ТРГНУВА ВО СВОЈАТА ПОСЛЕДНА РЕВОЛУЦИОНЕРНА АКЦИЈА

Шест месеци пред избувнувањето на Илинденското востание во 1903 година, македонскиот револуционерен водач Гоце Делчев тргнува во пролетта на таа година во својата последна акција, во реонот на реката Драматица, во Серскиот крај во Егејска Македонија, во еден напнат контекст обележан со притисокот на османлиските власти и со внатрешни расправи околу оправданоста за започнување на општо востание. Оваа иницијатива не била само обично воено движење, туку решителен обид за реорганизација на револуционерните структури и за воздржување на една неподготвена побуна, во клучен момент за иднината на националноослободителното движење. Со

CU ȘASE LUNI ÎNAINTE DE ILINDEN, GOȚE DELČEV PORNEȘTE ÎN ULTIMA SA ACȚIUNE REVOLUȚIONARĂ

Cu șase luni înainte de izbucnirea Ilindenului din 1903, liderul revoluționar macedonean Goțe Delčev pornește în primăvara acelui an în ultima sa acțiune, în zona râului Dramatic, în regiunea Serres din Macedonia Egeeană, într-un context tensionat marcat de presiunea autorităților otomane și de dezbateri interne privind oportunitatea declanșării unei revolte generale. Această inițiativă nu a fost doar o deplasare militară, ci o încercare decisivă de reorganizare a structurilor revoluționare și de temperare a unei ridicări nepregătite, într-un moment critic pentru viitorul mișcării de eliberare națională. Prin prezența sa directă în teren și prin viziunea sa strategică, Delčev a demonstrat că lupta pentru libertate nu înseamnă doar curaj, ci și disciplină și organizare, conferind acestei ultime

своето директно присуство на терен и со својата стратешка визија, Делчев покажал дека борбата за слобода не значи само храброст, туку и дисциплина и организација, давајќи ѝ на оваа последна акција посебно значење во македонската историја.

Во пролетта 1903 година, македонското револуционерно движење се наоѓало на пресвртница, обележана со надворешни притисоци и внатрешни несогласувања околу времето и начинот на започнување на едно општо востание. Гоце Делчев, еден од главните идеолози и организатори на Македонската револуционерна организација, се спротивставувал на избрзано кревање на востание, сметајќи дека успехот на една таква акција суштински зависи од темелна подготовка, од зајакнување на локалните структури и од вистинска поддршка од населението. Во овој контекст, тој одлучил да се упати кон Серскиот крај, во реонот на реката Драматица, за да ги реорганизира револуционерните мрежи и да обезбеди ефикасна координација меѓу различните групи борци.

Оваа негова последна акција немала само воен карактер, туку претставувала сложена мисија на организациско зајакнување и стратешко расчистување. Делчев настојувал да го зачува единството на движењето, да ја зацврсти дисциплината и да избегне директни судири што би можеле да ја компромитираат

acțiuni o semnificație aparte în istoria macedoneană.

În primăvara anului 1903, mișcarea revoluționară macedoneană se afla într-un moment de răscruce, marcat de presiuni externe și de divergențe interne privind momentul și modul declanșării unei revolte generale. Goțe Delčev, unul dintre principalii ideologi și organizatori ai Organizației Revoluționare Interne Macedonene, se opunea unei ridicări pripite, considerând că succesul unei astfel de acțiuni depinde în mod esențial de o pregătire temeinică, de consolidarea structurilor locale și de sprijinul real al populației. În acest context, el a decis să se deplaseze în regiunea Serres, în zona râului Dramatic, pentru a reorganiza rețelele revoluționare și pentru a asigura o coordonare eficientă între diferitele grupuri de luptători.

Această ultimă acțiune a sa nu a avut doar un caracter militar, ci a reprezentat o misiune complexă de consolidare organizațională și de clarificare strategică. Delčev a încercat să mențină unitatea mișcării, să întărească disciplina și să evite confruntările directe care ar fi putut compromite pregătirea unei revolte de amploare. El a pus accent pe acțiuni de gherilă bine planificate, pe mobilizarea comunităților locale și pe crearea unor condiții favorabile pentru o eventuală ridicare generală, demonstrând o viziune matură și realistă asupra luptei.

În același timp, contextul geopolitic al regiunii era unul extrem de complicat, iar

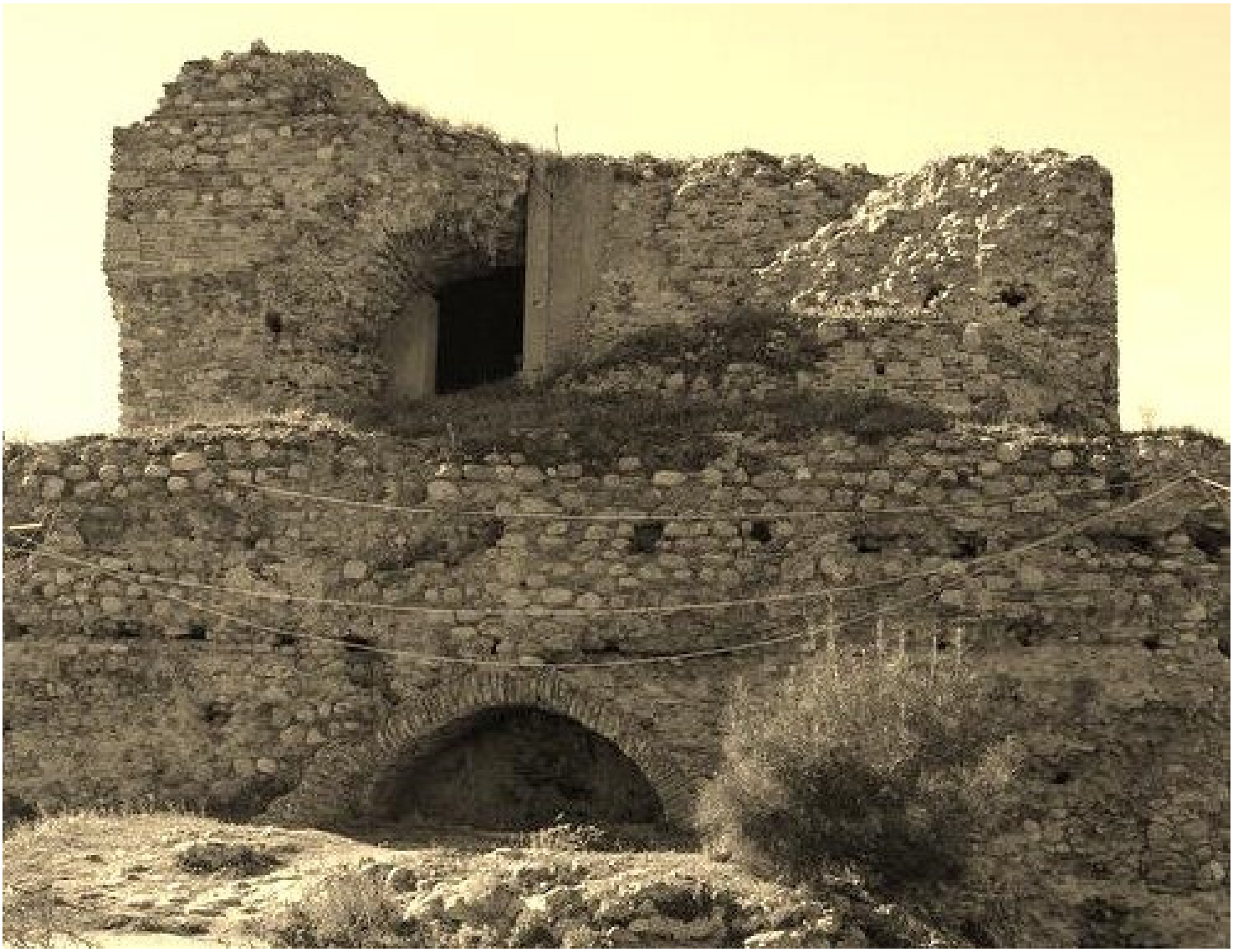

подготовката на едно поголемо востание. Тој ставал акцент на добро испланирани герилски акции, на мобилизација на локалното население и на создавање поволни услови за евентуално општо востание, покажувајќи зрела и реална визија за борбата.

Во исто време, геополитичкиот контекст на регионот бил исклучително сложен, а османлиските власти ги засилиле мерките за надзор и репресија врз револуционерните активности. Во такви услови, движењата и акциите на револуционерните водачи станувале сè поопасни, а секоја иницијатива можела да предизвика брза интервенција на османлиските сили. И покрај тоа, Делчев продолжил да дејствува директно на терен, преземајќи ризици и одржувајќи контакт со локалните структури, што ја покажува не само неговата храброст, туку и одговорноста кон каузата што ја претставувал.

Настаните, сепак, добиле драматичен тек. Групата предводена од Делчев била откриена од османлиските трупи, а судирот што autoritățile otomane intensificaseră măsurile de supraveghere și reprimare a activităților revoluționare. În aceste condiții, deplasările și acțiunile liderilor revoluționari deveneau tot mai riscante, iar orice inițiativă putea atrage intervenția rapidă a forțelor otomane. Cu toate acestea, Delčev a continuat să acționeze direct în teritoriu, asumându-și riscurile și menținând contactul cu structurile locale, ceea ce reflectă nu doar curajul său, ci și responsabilitatea față de cauza pe care o reprezenta.

Evenimentele aveau însă să ia o turnură dramatică. Grupul condus de Delčev a fost descoperit de trupele otomane, iar confruntarea izbucnită în apropierea localității Banița a fost decisivă. În urma acesteia, în mai 1903, Goțe Delčev și-a pierdut viața, într-un moment în care mișcarea revoluționară avea cea mai mare nevoie de echilibru și conducere. Moartea sa a reprezentat o lovitură grea pentru organizație, influențând modul în care avea să se desfășoare ulterior revolta de la Ilinden.

Cu toate acestea, semnificația acestei

избувнал во близина на селото Баница бил пресуден. По ова, во мај 1903 година, Гоце Делчев го загубил животот, во момент кога револуционерното движење имало најголема потреба од рамнотежа и водство. Неговата смрт претставувала тежок удар за организацијата и значително влијаела врз текот на настаните што следеле, вклучително и врз самиот Илинден.

Сепак, значењето на оваа последна акција ја надминува трагичната димензија на неговиот крај. Таа јасно ја истакнува разликата меѓу револуција изградена врз импулс и онаа заснована врз организација и стратегија, нагласувајќи ја суштинската улога на Делчев како идеолог и визионер. Со начинот на кој дејствувал до последните моменти, тој оставил не само пример на жртва, туку и јасна насока за ослободителната борба, придонесувајќи решително за оформување на македонската национална свест и за дефинирање на идеалите за кои идните генерации ќе продолжат да се борат.

Кулминацијата на оваа приказна е судирот кај Баница во мај 1903 година, кога Гоце Делчев го губи својот живот за време на својата последна револуционерна акција, обидувајќи се да ја реорганизира и да ја воздржи една неподготвена побуна. Овој момент не го означува само крајот на еден

ultime acțiuni depășește dimensiunea tragică a sfârșitului său. Ea evidențiază clar diferența dintre o revoluție construită pe impuls și una bazată pe organizare și strategie, subliniind rolul esențial al lui Delčev ca ideolog și vizionar. Prin modul în care a acționat până în ultimele clipe, el a lăsat nu doar un exemplu de sacrificiu, ci și o direcție clară pentru lupta de eliberare, contribuind decisiv la conturarea conștiinței naționale macedonene și la definirea idealurilor pentru care generațiile următoare aveau să continue lupta.

Momentul de maxim al acestei narațiuni îl reprezintă confruntarea din apropierea localității Banița, în mai 1903, când Goțe Delčev își pierde viața în timpul ultimei sale acțiuni revoluționare, într-un context în care încerca să reorganizeze și să tempereze elanul unei revolte nepregătite. Această clipă nu marchează doar sfârșitul unui lider, ci evidențiază ruptura dintre două viziuni asupra luptei: una bazată pe impuls și graba declanșării unei revolte generale și alta, susținută de Delčev, fundamentată pe organizare, disciplină și strategie pe termen lung.

Semnificația acestui moment este profundă, deoarece moartea lui Delčev a lăsat mișcarea revoluționară fără unul dintre cei mai echilibrați și lucizi conducători ai săi, chiar înainte de izbucnirea Ilindenului. În absența sa, revolta avea să fie declanșată fără coordonarea și pregătirea pe care acesta le considera esențiale, ceea ce a influențat

Гоце Делчев - Goțe Delčev

водач, туку ја открива и поделбата меѓу две визии за борбата: едната заснована врз импулс и избрзано востание, а другата, застапувана од Делчев, врз организација, дисциплина и долгорочна стратегија.

Значењето на овој момент е длабоко, бидејќи смртта на Делчев го оставила револуционерното движење без еден од своите најразумни и најјасновидни водачи, токму пред избувнувањето на Илинден. Во негово отсуство, востанието било започнато без координацијата и подготовката што тој ги сметал за неопходни, што во голема мера го определило текот на настаните. Така, неговата последна акција не е само трагичен настан, туку станува клучна точка за разбирање на целото македонско револуционерно движење.

Затоа, овој момент има значење не само поради личната жртва, туку и поради историската поука што ја носи: дека успехот на борбата за слобода не зависи само од храброста, туку и од визијата, организацијата и одговорноста. Гоце Делчев останува, преку оваа последна акција, не само херој на националната борба, туку и симбол на една зрела политичка мисла која разбира дека слободата се гради, а не само се освојува.

Во заклучок, последната револуционерна акција на Гоце Делчев, извршена шест месеци пред Илинден, не го отсликува само животниот пат на еден водач, туку и суштината на една епоха исполнета со борба, надеж и жртва. Преку својата директна ангажираност, стратешка визија и одбивање да се подлегне на импулсивни одлуки, Делчев покажал дека вистинската сила на едно национално движење лежи во организацијата, одговорноста и колективната свест. Неговата смрт не значела

în mod decisiv cursul evenimentelor. Astfel, ultima sa acțiune nu este doar un episod tragic, ci devine un punct de referință pentru înțelegerea întregii mișcări revoluționare macedonene.

De aceea, acest moment contează nu doar prin dimensiunea sacrificiului personal, ci și prin lecția istorică pe care o oferă: aceea că succesul unei lupte pentru libertate depinde nu doar de curaj, ci și de viziune, organizare și responsabilitate. Goțe Delčev rămâne, prin această ultimă acțiune, nu doar un erou al luptei naționale, ci și un simbol al unei gândiri politice mature, care a înțeles că libertatea se construiește, nu doar se revendică.

Ultima acțiune revoluționară a lui Goțe Delčev, desfășurată cu șase luni înainte de Ilinden, sintetizează nu doar destinul unui lider, ci și esența unei epoci marcate de luptă, speranță și sacrificiu. Prin implicarea sa directă, prin viziunea strategică și prin refuzul de a ceda impulsului unei revolte nepregătite, Delčev a demonstrat că adevărata forță a unei mișcări naționale rezidă în organizare, responsabilitate și conștiință colectivă. Moartea sa nu a însemnat sfârșitul idealului, ci, dimpotrivă, a contribuit la consolidarea simbolică a acestuia, transformându-l într-un reper al luptei pentru libertate.

Privită în ansamblu, această ultimă acțiune capătă o semnificație profundă, oferind o interpretare clară asupra rolului pe care liderii vizionari îl au în momentele decisive ale istoriei. Goțe Delčev rămâne nu doar o figură eroică, ci și un model de echilibru între curaj și luciditate, între acțiune și reflecție. Pentru comunitatea macedoneană, memoria sa continuă să fie un element definitoriu al identității, un punct de legătură între trecut și prezent și o sursă de inspirație pentru păstrarea valorilor culturale și

крај на идеалот, туку напротив, придонела за негово симболично зацврстување, претворајќи го во траен ориентир во борбата за слобода.

Гледано во целина, оваа последна акција добива длабоко значење, нудејќи јасна интерпретација за улогата на визионерските лидери во пресудните историски моменти. Гоце Делчев останува не само херојска фигура, туку и пример за рамнотежа меѓу храброста и разумот, меѓу дејството и размислувањето. За македонската заедница, неговото наследство продолжува да биде суштински дел од идентитетот, мост меѓу минатото и сегашноста и извор на инспирација за зачувување на културните и историските вредности.

Лаура Рогобете

ГОДИНА 2025 – РЕТРОСПЕКТИВА НА МАКЕДОНСКИОТ СПОРТ

Ретроспективата на македонскиот спорт за 2025 година открива пат исполнет со консолидација, меѓународно афирмирање и појава на нова генерација спортисти способни да ја продолжат традицијата на врвни резултати. Во еден конкурентен регионален контекст и во сè понапорен глобален спортски пејзаж, Северна Македонија покажа дека располага со вредни човечки ресурси и со инфраструктура во развој, способна да ја поддржи врвната спортска изведба.

Во фудбалот, 2025 година беше период на транзиција и обнова за Фудбалската репрезентација на Северна Македонија, која го продолжи процесот на подмладување започнат по историското учество на УЕФА ЕУРО 2020.

istorice.

Laura Rogobete

ANUL 2025 - RETROSPECTIVA SPORTULUI MACEDONEAN

Retrospectiva sportului macedonean pentru anul 2025 evidențiază un parcurs marcat de consolidare, afirmare internațională și emergența unei noi generații de sportivi capabili să ducă mai departe tradiția performanței. Într-un context regional competitiv și într-un peisaj sportiv global tot mai exigent, Macedonia de Nord a demonstrat că dispune de resurse umane valoroase și de o infrastructură în curs de dezvoltare, capabilă să susțină performanța la nivel înalt.

În fotbal, anul 2025 a fost unul de tranziție și reconstrucție pentru Echipa Națională de fotbal a Macedoniei de Nord, care a continuat procesul de reînnoire început după participarea istorică la UEFA Euro 2020. Sub conducerea selecționerului Blagoja Milevski, lotul a integrat jucători tineri,

Гоце Делчев; Македонскиот спорт - Goțe Delčev; Sportul macedonean

Под водство на селекторот Благоја Милевски, тимот вклучи млади играчи, ставајќи акцент на динамичноста и тактичката приспособливост. Иако резултатите во квалификациите беа променливи, репрезентацијата покажа моменти на кохезија и потенцијал, особено на домашен терен, каде поддршката од навивачите остана значаен фактор.

На клупско ниво, домашното првенство беше обележано од ФК Шкендија и ФК Вардар, кои ја претставуваа Северна Македонија во европските клупски натпреварувања. Иако нивниот настап во УЕФА Конференциската лига не беше долготраен, стекнатото искуство придонесе за подигнување на конкурентноста на играчите и за зголемена меѓународна видливост на македонскиот фудбал.

Ракометот и понатаму остана симбол на македонскиот спорт, со стабилни резултати и на клупско и на репрезентативно ниво. РК Вардар продолжи да биде почитувано име во европските натпреварувања, иако не ги достигна успесите од претходните години. Во меѓувреме, ракометната репрезентација на Северна Македонија прикажа солидни настапи на меѓународната сцена, демонстрирајќи континуитет во квалитетот и високо ниво на тактичка дисциплина.

РК Алкалоид победник во европскиот куп ЕХФ, РК Алкалоид по големата победа во

punând accent pe dinamism și adaptabilitate tactică. Deși rezultatele din preliminarii au fost fluctuante, echipa a arătat momente de coeziune și potențial, în special în meciurile disputate pe teren propriu, unde sprijinul suporterilor a rămas un factor decisiv.

La nivel de cluburi, campionatul intern a fost dominat de FK Shkëndija și FK Vardar, formații care au reprezentat Macedonia de Nord în competițiile europene intercluburi. Deși parcursul lor în UEFA Europa Conference League nu a fost unul de durată, experiența acumulată a contribuit la creșterea nivelului competițional al jucătorilor și la vizibilitatea internațională a fotbalului macedonean.

Handbalul a continuat să fie sportul emblematic al Macedoniei de Nord, cu rezultate constante atât la nivel de club, cât și la nivel de echipă națională. RK Vardar a rămas un nume respectat în competițiile europene, chiar dacă nu a mai atins performanțele din anii anteriori. În același timp, Echipa Națională de handbal a Macedoniei de Nord a avut evoluții solide în competițiile internaționale, demonstrând o continuitate a valorii și o disciplină tactică remarcabilă.

RK Alkaloid, câștigătoare a Cupei Europene EHF. După marea victorie din Grecia împotriva lui AEK Atena, cu scorul de 29:25, RK Alkaloid trebuia să o primească pe aceasta la Skopje pentru meciul retur. Totuși, din cauza unor tensiuni majore, returul nu s-a disputat, iar decizia s-a luat „la masa

Грција над АЕК Атина со 29:25, требаше да ја пречека истта во Скопје, реваншот сепак после големи тензии не се одигра и се одлучи на зелена маса со 10:0 за РК Алкалоид Скопје а пехарот Европскиот Куп на ЕХФ остана во витрините на нашиот тим прва европска титула во историјата на амбициозниот тим!

Во кошарката, 2025 година донесе обновен интерес за спортот, поттикнат од инвестиции во младинските категории и поактивно учество во регионалните натпреварувања. Кошаркарската репрезентација се обиде повторно да се наметне на европската сцена, комбинирајќи искуство и младост. Иако резултатите не беа спектакуларни, напредокот беше видлив во колективната игра и офанзивната ефикасност.

Индивидуалните спортови донесоа можеби најголеми задоволства во 2025 година. Во теквондо, Дејан Георгиевски продолжи да биде симбол на извонредност, постигнувајќи значајни резултати на меѓународни натпреварувања и зацврстувајќи го својот статус како лидер во овој спорт во Северна Македонија. Во борење и џудо, македонските спортисти исто така остварија забележителни пласмани на европските турнири, покажувајќи дека постои база на таленти во постојан развој.

Значаен аспект на 2025 година беше и зголемената вклученост на младите во спортот, поддржана од државни програми и локални иницијативи. Спортската инфраструктура претрпе подобрувања, особено во градови како Скопје и Битола, каде беа модернизирани

verde", scor 10:0 pentru RK Alkaloid Skopje. Astfel, trofeul Cupei Europene EHF a rămas în vitrinele echipei noastre, reprezentând primul titlu european din istoria acestui club ambițios.

În baschet, anul 2025 a adus o revigorare a interesului pentru acest sport, cu investiții în centre de juniori și o participare mai activă în competițiile regionale. Echipa Națională de baschet a Macedoniei de Nord a încercat să revină în prim-planul competițiilor europene, mizând pe o combinație de experiență și tinerețe. Deși rezultatele nu au fost spectaculoase, progresul a fost vizibil în jocul colectiv și în eficiența ofensivă.

Sporturile individuale au adus, poate, cele mai importante satisfacții în 2025. În taekwondo, Dejan Georgievski a continuat să fie un simbol al excelenței, obținând rezultate notabile în competițiile internaționale și consolidându-și statutul de lider al acestui sport în Macedonia de Nord. De asemenea, în lupte și judo, sportivii macedoneni au reușit clasări onorabile la turnee europene, demonstrând că există un bazin de talente în plină dezvoltare.

Un alt punct forte al anului 2025 a fost implicarea tot mai activă a tinerilor în sport, susținută de programe guvernamentale și inițiative locale. Infrastructura sportivă a cunoscut îmbunătățiri, în special în orașe precum Skopje și Bitola, unde au fost modernizate săli de sport și terenuri multifuncționale.

În concluzie, anul 2025 a fost pentru sportul macedonean un an al echilibrului între tradiție și înnoire. Deși nu a adus performanțe spectaculoase de anvergură globală, a consolidat bazele pentru

спортски сали и мултифункционални терени.

Во целина, 2025 година беше година на рамнотежа меѓу традицијата и обновата во македонскиот спорт. Иако не донесе спектакуларни глобални успеси, ги зацврсти темелите за идни достигнувања. Со вложувања во младите, континуирано учество на меѓународни натпреварувања и одржување на високото ниво во традиционалните спортови, Северна Македонија го продолжува својот пат кон стабилна и долгорочна афирмација во европскиот и светскиот спорт.

Марјан Михајлов

viitoare succese. Prin investiții în tineret, prin participări constante la competiții internaționale și prin menținerea unor discipline consacrate la un nivel competitiv ridicat, Macedonia de Nord își continuă drumul spre afirmarea durabilă în sportul european și mondial.

Marjan Mihajlov

НАСТАНИ ОД ПЕРИОДОТ

Во месец јануари, во ДМР Темишвар се одржа ликовна работилница за деца, долгоочекуван момент за членовите на заедницата. Повторната средба со најталентираните и најмили деца на нашите членови донесе радост и емоции. Со ентузијазам, тие поминаа прекрасни моменти заедно, претворајќи замислени ликови во впечатливи цртежи, со кои се гордееме. Им упативме честитки на сите и ги поканивме со истата радост да учествуваат и во идните активности што ќе ги организираме.

На 24 јануари, во АМР Тимишоара беше одбележан Денот на обединувањето на романските кнежевства. Беа одбележани 167 години од обединувањето во 1859 година, клучен момент кој го отвори патот кон создавањето на современата романска држава. Изборот на Александру Joan Куза за владетел на Молдавија и Влашка претставуваше цврст чекор кон единство, модернизација и афирмација на националниот идентитет.

Во рамките на филијалата ДМР Темишвар, во месец февруари беа организирани и активности посветени на гастрономските традиции. Членовите на заедницата подготвија јуфки (тестенини) во

EVENIMENTELE PERIOADEI

În luna ianuarie la AMR Timișoara s-a desfășurat un atelier de pictură pentru copii, un moment mult așteptat de membrii comunității. Revederea cu cei mai frumoși și talentați copii ai membrilor noștri a adus bucurie și emoție. Cu entuziasm, aceștia au petrecut clipe minunate împreună, transformând personaje imaginate în desene deosebite, cu care ne mândrim. Le-am adresat felicitări tuturor și i-am invitat să participe cu aceeași bucurie și la viitoarele activități organizate.

La data de 24 ianuarie, la AMR Timișoara, a fost marcată Ziua Unirii Principatelor Române. S-au comemorat 167 de ani de la Unirea din 1859, moment decisiv care a deschis drumul către formarea statului național unitar român. Alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al Moldovei și al Țării Românești a reprezentat primul pas ferm spre unitate, modernizare și afirmarea identității naționale.

În cadrul filialei AMR Timișoara, în luna februarie au fost organizate și activități dedicate tradițiilor gastronomice. Membrii comunității au pregătit iufchi (paste) la cuptor cu brânză și smântână, o rețetă simplă, dar plină de savoare, specifică bucătăriei macedonene tradiționale.

рерна со сирење и павлака, едноставен, но вкусен рецепт, карактеристичен за традиционалната македонска кујна. Подготвеното јадење ја спои текстурата на домашните тестенини со богатиот вкус на сирењата и кремастата структура на млекото и јајцата, создавајќи топол и хранлив оброк. Рецептот се наоѓа и во книгата на Марјан Мијајлов, посветена на автентичните македонски јадења, претставувајќи вистински мост меѓу генерациите.

Исто така, во месец февруари, во ДМР Темишвар се одржа македонска книжевна вечер, во пријатна и топла атмосфера. Членовите на Друштвото на Македонците во Романија се собраа за да уживаат во литературата и културниот дијалог. Во рамките на настанот беа презентирани читања од литературни дела, размена на идеи и разговори, при што во фокусот беше

Preparatul a îmbinat textura pastelor de casă cu gustul bogat al brânzeturilor și consistența cremoasă a laptelui și a ouălor, rezultând o mâncare caldă și hrănitoare. Rețeta se regăsește și în volumul semnat de Marjan Mijajlov, dedicat preparatelor autentice macedonene, reprezentând o veritabilă punte între generații.

De asemenea, tot în luna februarie, la AMR Timișoara a avut loc o seară literară macedoneană, într-o atmosferă caldă și prietenoasă. Membrii Asociației Macedonenilor din România s-au reunit pentru a se bucura de literatură și de dialog cultural. În cadrul evenimentului au fost prezentate lecturi din creații literare, schimburi de idei și discuții având în prim-plan Revista Macedoneanul, alături de alte publicații ale comunității. Întâlnirea a contribuit la consolidarea legăturilor dintre participanți și la promovarea patrimoniului cultural macedonean.

списанието „Македонецот“, заедно со други изданија на заедницата. Оваа средба придонесе за зацврстување на врските меѓу учесниците и за промоција на македонското културно наследство.

Друг значаен момент во месец март беше одбележувањето на улогата на жената во македонската заедница. Во ДМР Темишвар, жените беа прославени во атмосфера исполнета со топлина и почит. Настанот ја истакна нивната суштинска улога во зачувувањето на традициите и вредностите на заедницата. Како знак на благодарност, присутните дами и девојки добија цвеќе.

Во Крајова, на 28 март, започна курсот по македонски народни ора, долгоочекуван од членовите на заедницата. Оваа активност означи почеток исполнет со емоции и радост, каде традицијата оживеа преку секој чекор. По часот по македонски јазик, учесниците – деца и возрасни – ја открија убавината и ритамот на традиционалните ора. Под водство на Јонуц Флореску, член на ансамблот Сонце, тие ги научија првите чекори во пријателска атмосфера, исполнета со енергија и добро расположение, придонесувајќи за пренесување на едно вредно културно наследство.

Ана Габриела Данеску

Un alt moment important l-a reprezentat în luna martie, celebrarea rolului femeii în comunitatea macedoneană. La AMR Timișoara, femeile au fost sărbătorite într-o atmosferă plină de căldură și apreciere. Evenimentul a evidențiat rolul esențial al acestora în păstrarea tradițiilor și a valorilor comunitare. În semn de recunoștință, doamnele și domnișoarele prezente au primit flori.

La Craiova, în data de 28 martie, a debutat cursul de dansuri macedonene, un moment mult așteptat de membrii comunității. Activitatea a marcat un început plin de emoție și bucurie, în care tradiția a prins viață prin fiecare pas. După cursul de limbă macedoneană, participanții – copii și adulți deopotrivă – au descoperit frumusețea și ritmul dansurilor tradiționale. Sub îndrumarea domnului Ionuț Florescu, dansator în cadrul Ansamblului Sonțe, aceștia au învățat primii pași într-o atmosferă prietenoasă, plină de energie și voie bună, contribuind astfel la transmiterea mai departe a unei valoroase moșteniri culturale.

Ana Gabriela Dănescu

2026 ЈАНУАРИ 31 ден

Д	Н	С	КОЛОЖЕГ
ч	1	19	Св. мч. Бонифациј; св. Григориј Омиритски
п	2	20	*Претпр. на Рождество;* св. Игнатиј Богоносец; св. Јован Крон.
с	3	21	Св. мч-чка Јулијана и 630 мч-ци со неа
Н. 30. по Педесетница; Гл. 5; В. Ев. 8; Лит.: Евр 11, 9-10, 17-23, 32-40; Мт 1			
н	4	22	Св. вмч-чка Анастасија и др.
п	5	23	Преп. Наум Охридски; преп. Нифонт Чудотворец
в	6	24	Преп. мч-чка Евгенија; преп. Николај Монах *(Бадник)*
с	7	25	Рождество на Господ Исус Христос – Божик
ч	8	26	Собор на Пресв. Богородица; преп. Никодим Прилепски
п	9	27	Св. првомаченик и архиѓакон Стефан
с	10	28	Св. 20.000 Никомидиски мч-ци
Н. 31. по Пед. (по Рожд.; на св. Богоотци); Гл. 6; В. Ев. 9; Лит.: Гал 1, 11-19; Мт 4			
н	11	29	Св. 14.000 Витлеемски мч-ци; преп. Маркел
п	12	30	† Св. Гаврил Велички; св. мч-чка Анисија; преп. Теодора Цариг.
в	13	31	*Одд. на Рождест.;* преп. Меланија Рим.; бл. Теофилакт Охрид.
с	14	1	Обрез. на Господ Исус Христос; св. Василиј Вел. *(Нова година)*
ч	15	2	*Претпр. на Богојав.;* св. Силвестер; преп. Серафим Саровски
п	16	3	Св. пр. Малахиј; св. мч. Гордиј; св. Геновева Париска
с	17	4	Собор на св. 70 ап-ли; преп. Теоктист; преп. мч. Онуфриј
Н. 32. по Пед. (пред Богојавление); Гл. 7; В. Ев. 10; Лит.: 2 Тим 4, 5-8; Мк 1			
н	18	5	*Водокрст;* † св. мч-ци Теопемпт и Теона; св. пр. Михеј I *(пост)*
п	19	6	Богојавление – Водици
в	20	7	Собор на св. Јован Крстител
с	21	8	Св. Григориј Охридски; св. Георгиј Хозевит; преп. Домника
ч	22	9	Св. мч. Полиевкт; св. Евстратиј; св. Филип Московски
п	23	10	Св. Григориј Ниски; св. Маркијан; св. Теофан Затворник
с	24	11	† Преп. Јоаникиј Ракотински; преп. Теодосиј Велики
Н. 33. по Пед. (по Богојавление); Гл. 8; В. Ев. 11; Лит.: 1 Тим 4, 9-15; Лк 94			
н	25	12	Св. мч-чка Татјана; св. мч. Петар Авесаламит
п	26	13	Св. мч-ци Ермил и Стратоник; преп. Максим Кавсокаливит
в	27	14	*Одд. на Богојавление;* св. Нина Грузиска; † св. Сава Српски
с	28	15	† Преп. Гаврил Лесновски; † преп. Прохор Пчињски
ч	29	16	† Чесни вериги на св. ап. Петар; св. Ромил Раванички
п	30	17	† Преп. Антониј Вел.; св. Теодосиј Вел.; св. Георгиј Јанински
с	31	18	† Св. Атанасиј Велики; св. Кирил Александриски

IANUARIE - GERAR

31 zile – ziua 10 ore, noaptea 14 ore

1 J (†) **Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului;** †) Sf. Ier. Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și mama sa, Sf. Emilia *(Anul Nou. Tedeum)*
2 V *Înainte-prăznuirea Botezului Domnului;* Sf. Ier. Silvestru, episcopul Romei; Sf. Cuv. Serafim de Sarov *(Harți)*
3 S Sf. Proroc Maleahi; Sf. Mc. Gordie
4 D Soborul Sf. 70 de Apostoli; Sf. Cuv. Teoctist din Sicilia, Nichifor cel Lepros și Apolinaria
Duminica dinaintea Botezului Domnului; Ap. 2 Timotei 4, 5-8; Ev. Marcu 1, 1-8 *(Predica Sfântului Ioan Botezătorul);* glas 5, voscr. 8
5 L Sf. Mc. Teopempt și Teonas; Sf. Cuv. Sinclitichia *(Ajunul Botezului Domnului. Post)*
6 M (†) **Botezul Domnului** *(Dumnezeiasca Arătare – Bobotează)*
7 M † **Soborul Sf. Proroc Ioan Botezătorul** *(Dezlegare la pește)*
8 J Sf. Cuv. Gheorghe Hozevitul; Sf. Cuv. Domnica
9 V Sf. Mc. Polieuct; Sf. Ier. Petru, episcopul Sevastiei
10 S Sf. Ier. Grigorie, episcopul Nyssei; †) **Sf. Cuv. Antipa de la Calapodești;** Sf. Ier. Dometian, episcopul Melitinei
11 D † Sf. Cuv. Teodosie, începătorul vieții călugărești de obște din Palestina; Sf. Cuv. Vitalie
Duminica după Botezul Domnului; Ap. Efeseni 4, 7-13; Ev. Matei 4, 12-17 *(Începutul propovăduirii Domnului);* glas 6, voscr. 9
12 L Sf. Mc. Tatiana diaconița și Eutasia
13 M † **Sf. Mc. Ermil și Stratonic;** Sf. Ier. Iacob, episcop de Nisibe
14 M *Odovania praznicului Botezului Domnului;* Sf. Cuv. Mucenici din Sinai și Rait; Sf. Nina, luminătoarea Georgiei
15 J Sf. Cuv. Pavel Tebeul și Ioan Colibașul
16 V Cinstirea lanțului Sf. Ap. Petru; Sf. Mc. Danact citețul
17 S †) Sf. Cuv. Antonie cel Mare; Sf. Cuv. Antonie cel Nou din Veria
18 D † Sf. Ier. Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei
Duminica a 29-a după Rusalii; Apostolul Duminicii a 28-a: Coloseni 1, 12-18; Ev. Luca 17, 12-19 *(Vindecarea celor 10 leproși);* glas 7, voscr. 10
19 L Sf. Cuv. Macarie cel Mare și Macarie Alexandrinul; Sf. Ier. Marcu, mitropolitul Efesului; Sf. Mc. Eufrasia
20 M †) Sf. Cuv. Eftimie cel Mare; **Sf. Mc. In, Pin și Rim;** Sf. Mc. Eusebiu
21 M Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sf. Mc. Neofit; Sf. Mc. Agnia din Roma
22 J Sf. Ap. Timotei; Sf. Cuv. Mc. Anastasie Persul
23 V Sf. Sfinții Mc. Clement, episcopul Ancirei; Sf. Mc. Agatanghel; Sf. Părinți de la Sinodul al VI-lea Ecumenic
24 S Sf. Cuv. Xenia din Roma; Sf. Xenia din Petersburg *(Tedeum)*
25 D †) Sf. Ier. Grigorie Teologul, arhiepiscopul Constantinopolului; †) **Sf. Ier. Bretanion, episcopul Tomisului**
Duminica a 32-a după Rusalii *(a lui Zaheu);* Ap. 1 Timotei 4, 9-15; Ev. Luca 19, 1-10; glas 8, voscr. 11
26 L †) **Sf. Ier. Iosif cel Milostiv, mitropolitul Moldovei;** Sf. Cuv. Xenofont, Maria, Arcadie și Ioan
27 M † Aducerea moaștelor Sf. Ier. Ioan Gură de Aur
28 M Sf. Cuv. Efrem Sirul, Isaac Sirul, Paladie și Iacob Sihastrul
29 J Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mc. Ignatie Teoforul; Sf. Mc. Filotei
30 V †) **Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur,** Sf. Sfințit Mc. Ipolit, episcopul Romei
31 S Sf. Mc. doctori fără de arginți Chir și Ioan

2026 ФЕВРУАРИ 28 дена

Д	н	с	СЕЧКО
Недела на митарот и фарисејот; Гл. 1; В. Ев. 1; Лит.: 2 Тим 3, 10-15; Лк 89			
н	1	19	Преп. Макариј Велики; св. Марко Ефески ○
п	2	20	Преп. Ефтимиј Велики; св. цар Лав Велики
в	3	21	Преп. Максим Исповедник; преп. мч. Неофит Никејски
с	4	22	Св. ап. Тимотеј; преп. мч. Анастасиј Персиец
ч	5	23	Св. свешт-мч. Климент Анкирски; св. мч. Агатангел
п	6	24	Преп. Ксенија Римјанка; преп. Македониј Сириски
с	7	25	† Св. Григориј Богослов; св. свешт-мч. Владимир Киевски
Недела на блудниот син; Гл. 2; В. Ев. 2; Лит.: 1 Кор 6, 12-20; Лк 79			
н	8	26	Св. Јосиф Солунски; преп. Ксенофонт и Марија со чедата
п	9	27	Пренесување на моштите на св. Јован Златоуст ◑
в	10	28	Преп. Ефрем Сирин; преп. Исак Сирин; преп. Паладиј
с	11	29	Пренес. на моштите на св. свешт-мч. Игнатиј Богоносец
ч	12	30	Свети Тројца Јерарси; св. свешт-мч. Иполит Римски
п	13	31	Св. бесребреници Кир и Јован; св. мч-чка Трифена
с	14	1	*Прет. на Срет.*; † св. мч. Трифун; св. мч-чка Перпетуа (*Задушница*)
Недела месопусна; Гл. 3; Ев. Лк 2, 25-32; Лит.: 1 Кор 8, 8-9, 2; Мт 106			
н	15	2	Сретение на Господ Исус Христос
п	16	3	† Св. Симеон Богопримец и пр-ца Ана; св. Николај Јапонски
в	17	4	Преп. Исидор Пелусиот; преп. Николај Исповедник ●
с	18	5	Св. мч-чка Агатија
ч	19	6	Св. Вукол Смирненски; св. Фотиј Цариградски
п	20	7	Св. Партениј Лампсакиски; преп. Лука Еладски
с	21	8	Св. пр. Захариј; св. вмч. Теодор Стратилат
Недела сиропусна; Гл. 4; В. Ев. 4; Лит.: Рим 13, 11-14, 4; Мт 17			
н	22	9	*Одд. на Сретение*; † Св. мч. Георгиј Кратов.; (*Прочка – Вел. покл.*)
п	23	10	† Св. свешт-мч. Харалампиј (*Велик пост*)
в	24	11	Св. свешт-мч. Власиј; св. Теодора ◐
с	25	12	Св. Мелетиј Антиохиски; св. Алексиј Московски
ч	26	13	Св. ап-ли Акила и Прискила
п	27	14	† Упокоение на св. Кирил Солунски (*Акатист*)
с	28	15	Св. ап. Онисим; преп. Пафнутиј и Ефросинија (*Тодорова саб.*)

FEBRUARIE - FĂURAR

28 zile – ziua 11 ore, noaptea 13 ore

1 D *Înainte-prăznuirea Întâmpinării Domnului*; Sf. Mc. Trifon; Sf. Mc. Perpetua și Felicitas
Duminica a 33-a după Rusalii *(a Vameșului și a Fariseului)*; Ap. 2 Timotei 3, 10-15; Ev. Luca 18, 10-14; glas 1, voscr. 1 *(Începutul Triodului)*

2 L (†) **Întâmpinarea Domnului** ●

3 M Sf. și Dreptul Simeon, primitorul de Dumnezeu; Sf. Proorociță Ana

4 M Sf. Cuv. Isidor Pelusiotul; Sf. Sfințit Mc. Avramie *(Harți)*

5 J Sf. Mc. Agata și Teodula

6 V Sf. Ier. Vucol, episcopul Smirnei, și Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Varsanufie cel Mare și Ioan din Gaza *(Harți)*

7 S Sf. Ier. Partenie, episcopul Lampsacului; Sf. Cuv. Luca din Elada

8 D Sf. Mare Mc. Teodor Stratilat; Sf. Proroc Zaharia
Duminica a 34-a după Rusalii *(a Întoarcerii Fiului risipitor)*; Ap. 1 Corinteni 6, 12-20; Ev. Luca 15, 11-32; glas 2, voscr. 2

9 L *Odovania praznicului Întâmpinării Domnului*; Sf. Mc. Nichifor ◑

10 M †) Sf. Sfințit Mc. Haralambie; Sf. Mc. Valentina

11 M Sf. Sfințit Mc. Vlasie, episcopul Sevastiei; Sf. Teodora Împărăteasa

12 J Sf. Ier. Meletie, arhiepiscopul Antiohiei; Sf. Mc. Hristea

13 V Sf. Cuv. Martinian; Sf. Ap. Acvila și soția sa, Priscila; Sf. Ier. Evloghie, patriarhul Alexandriei

14 S Sf. Cuv. Auxentie, Maron și Avraam *(Sâmbăta celor adormiți – Moșii de iarnă)*

15 D Sf. Ap. Onisim; Sf. Mc. Maior
Duminica Înfricoșătoarei Judecăți *(a Lăsatului sec de carne)*; Ap. 1 Corinteni 8, 8-13; 9, 1-2; Ev. Matei 25, 31-46; glas 3, voscr. 3

16 L Sf. Sfințiți Mc. Pamfil preotul și Valent diaconul; Sf. Ier. Flavian, arhiepiscopul Constantinopolului

17 M Sf. Mare Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna; Sf. Împărați Marcian și Pulheria ●

18 M Sf. Ier. Leon cel Mare, episcopul Romei *(Zi aliturgică. Dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește)*

19 J Sf. Ap. Arhip

20 V Sf. Ier. Leon, episcopul Cataniei; Sf. Cuv. Visarion *(Zi aliturgică. Dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește)*

21 S Sf. Cuv. Timotei; Sf. Ier. Eustație, arhiepiscopul Antiohiei *(Sâmbăta Sfinților Cuvioși)*

22 D Aflarea moaștelor Sfinților Mc. din Constantinopol
Duminica Izgonirii lui Adam din Rai *(a Lăsatului sec de brânză)*; Ap. Romani 13, 11-14; 14, 1-4; Ev. Matei 6, 14-21 *(Învățătură despre iertare, post și neagonisire)*; glas 4, voscr. 4

23 L Sf. Sfințit Mc. Policarp, episcopul Smirnei; Sf. Gorgonia *(Începutul Postului Sfintelor Paști. Zi aliturgică. Canonul Mare)*

24 M † Întâia și a doua aflare a capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul; †) **Sf. Cuv. Petroniu de la Prodromu** *(Zi aliturgică. Canonul Mare)* ◑

25 M Sf. Ier. Tarasie, patriarhul Constantinopolului *(Canonul Mare)*

26 J Sf. Ier. Porfirie, episcopul Gazei; Sf. Mc. Fotini Samarineanca *(Canonul Mare)*

27 V Sf. Cuv. Mărt. Procopie și Talaleu

28 S †) **Sf. Cuv. Ioan Casian și Gherman, din Dobrogea**; Sf. Cuv. Vasile Mărturisitorul *(Sâmbăta Sf. Mare Mc. Teodor Tiron. Pomenirea celor adormiți)*

2026 МАРТ 31 ден

Д	Н	С	ЦУТАР
			Н. 1. на В. пост (на Православ.); Гл. 5; В. Ев. 5; Лит.: Евр 11, 24-26, 32-40; 12, 1-2; Јн 5
н	1	16	Св. мч-ци Памфил, Порфириј, Валент и др.; преп. мч. Роман
п	2	17	Св. вмч. Теодор Тирон; св. Маријамна
в	3	18	Св. Лав папа Римски; св. Флавијан Цариградски ○
с	4	19	Св. ап-ли Архип и Филимон, и рамноапостолна Апфија
ч	5	20	Св. Лав Катански; св. свешт-мч. Садок и 128 мч-ци со него
п	6	21	Преп. Тимотеј; св. Евстатиј Антиохиски (Акатист)
с	7	22	Св. мч-ци во Евгенија; св. Папиј Ераполски
			Н. 2. на В. пост (на св. Григориј Палама); Гл. 6; В. Ев. 6; Лит.: Евр 1, 10 – 2, 3; Мк 7
н	8	23	Св. свешт-мч. Поликарп; преп. Дамјан
п	9	24	† I и II наоѓање на главата на св. Јован Крстител
в	10	25	Св. Тарасиј Цариградски; преп. Пафнутиј
с	11	26	Св. Порфириј Гаски; св. мч-ци Севастијан и Христодул ◑
ч	12	27	† Св. мч. Агатангел Битолски; преп. Ефрем Катунакиски
п	13	28	Преп. Василиј Исповедник; свешт-мч. Протериј (Акатист)
с	14	1	Преп. мч-чка Евдокија; св. мч-чка Антонина
			Н. 3. на В. пост (Крстопоклона); Гл. 7; В. Ев. 7; Лит.: Евр 4, 14 – 5, 6; Мк 37
н	15	2	Преп. Агатон Египетски; св. свешт-мч. Теодот Киринејски
п	16	3	Св. мч-ци Евтропиј, Клеоник и Василиск
в	17	4	Преп. Герасим Јордански; св. Јаков Постник
с	18	5	Св. мч. Конон Исавриски; преп. Марко Египетски
ч	19	6	Св. 42 Аморејски мч-ци; преп. Аркадиј Кипарски ●
п	20	7	Св. 7 Херсонски свешт-мч-ци (Акатист)
с	21	8	Св. Теофилакт Никомидиски; св. свешт-мч. Теодорит
			Н. 4. на В. пост (на св. Јован Лествичник); Гл. 8; В. Ев. 8; Лит.: Евр 6, 13-20; Мк 40
н	22	9	† Св. 40 Севаст. мч-ци – Младенци; св. 40 Битолски нмч-ци
п	23	10	Св. мч. Кодрат; преп. Анастасија
в	24	11	Св. Софрониј Ерусалимски; св. мч. Пиониј
с	25	12	† Преп. Кирил Лешоч.; св. Григориј Двоеслов (Прво бдение) ◐
ч	26	13	Пренес. на моштите на св. Никифор Цариград. (Покаен канон)
п	27	14	Преп. Бенедикт; св. Евсхимон (Акатист)(Второ бдение)
с	28	15	Св. мч. Агапиј и др.; св. свешт-мч. Александар
			Н. 5. на В. пост (на св. Марија Египет.); Гл. 1; В. Ев. 9; Лит.: Евр 9, 11-14; Мк 47
н	29	16	Св. ап. Аристовул Британски; св. мч. Савин
п	30	17	† Преп. Алексиј Човек Божји; св. мч. Марин
в	31	18	Св. Кирил Ерусалимски

MARTIE - MĂRȚIȘOR

31 zile – ziua 12 ore, noaptea 12 ore

1 D Sf. Cuv. Mc. Evdochia; Sf. Cuv. Domnina
Duminica întâi din Post *(a Ortodoxiei)*; Ap. Evrei 11, 24-26; 32-40; Ev. Ioan 1, 43-51 *(Chemarea lui Filip și a lui Natanael)*; glas 5, voscr. 5
2 L Sf. Sfinții Mc. Teodot, episcopul Chiriniei; Sf. Mc. Isihie
3 M Sf. Mc. Eutropie, Cleonic și Vasilisc
4 M Sf. Cuv. Gherasim de la Iordan; Sf. Mc. Pavel și sora sa, Iuliana
5 J Sf. Mc. Conon din Isauria și Conon Grădinarul; Sf. Cuv. Marcu Pustnicul
6 V Sf. 42 de Mucenici din Amoreea; Aflarea Sfintei Cruci
7 S † **Sf. Sfinții Mc. Efrem, episcopul Tomisului,** Sf. Sfinții Mc. Vasilevs, Evghenie, Capiton, Eterie, Agatodor și Elpidie, episcopi de Herson *(Pomenirea celor adormiți)*

8 D †) **Sf. Preot Mucenic Liviu-Galaction de la Cluj;** Sf. Ier. Teofilact Mărturisitorul, episcopul Nicomidiei
Duminica a 2-a din Post *(a Sf. Ier. Grigorie Palama)*; Ap. Evrei 1, 10-14; 2, 1-3; al Ierarhului: Evrei 7, 26-28; 8, 1-2; Ev. Marcu 2, 1-12 *(Vindecarea paraliticului din Capernaum)*; a Ierarhului: Ioan 10, 9-16 *(Iisus – Păstorul cel bun)*; glas 6, voscr. 6
9 L † Sf. 40 de Mucenici din Sevastia
10 M Sf. Mc. Codrat, Ciprian, Dionisie și cei împreună cu ei
11 M Sf. Ier. Sofronie, patriarhul Ierusalimului
12 J Sf. Cuv. Teofan Mărturisitorul; Sf. Ier. Grigorie Dialogul, episcopul Romei; Sf. Cuv. Simeon Noul Teolog
13 V Aducerea moaștelor Sf. Ier. Nichifor, patriarhul Constantinopolului
14 S Sf. Cuv. Benedict de Nursia; Sf. Sfințit Mc. Alexandru preotul *(Pomenirea celor adormiți)*

15 D Sf. Mc. Agapie, Plisie și Timolau
Duminica a 3-a din Post *(a Sfintei Cruci)*; Ap. Evrei 4, 14-16; 5, 1-6; Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1 *(Luarea crucii și urmarea lui Hristos)*; glas 7, voscr. 7
16 L Sf. Mc. Sabin Egipteanul; Sf. Cuv. Hristodul din Patmos
17 M Sf. Cuv. Alexie, omul lui Dumnezeu
18 M Sf. Ier. Chiril, arhiepiscopul Ierusalimului
19 J Sf. Mc. Hrisant și Daria, Claudiu și Ilaria; Sf. Mc. Marian diaconul
20 V Sf. Cuv. Mucenici din Mănăstirea Sf. Sava cel Sfințit
21 S Sf. Ier. Iacob Mărturisitorul; Sf. Cuv. Serapion *(Pomenirea celor adormiți)*

22 D Sf. Sfințit Mc. Vasile, preotul din Ancira; Sf. Mc. Drosida, fiica împăratului Traian
Duminica a 4-a din Post *(a Sf. Cuv. Ioan Scărarul)*; Ap. Evrei 6, 13-20; al Cuviosului: Efeseni 5, 8-19; Ev. Marcu 9, 17-32 *(Vindecarea fiului lunatic)*; a Cuviosului: Matei 4, 25; 5, 1-12 *(Predica de pe munte – Fericirile)*; glas 8, voscr. 8
23 L Sf. Cuv. Mc. Nicon și cei 199 de ucenici ai lui *(Denia Canonului Mare)*
24 M *Înainte-prăznuirea Bunei Vestiri*; Sf. Ier. Artemon, episcopul Seleuciei
25 M (†) **Buna Vestire** *(Dezlegare la pește)*
26 J *Odovania prazniculuiBunei Vestiri*; Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; **Sf. Mc. Montanus preotul și soția sa, Maxima; Sfinții 26 de Mucenici din Goția/Dacia**
27 V Sf. Mc. Matrona din Tesalonic; Sf. Mc. Filit și Lidia, soția sa, cu cei 4 fii ai lor *(Denia Acatistului Bunei Vestiri)*
28 S Sf. Cuv. Ilarion cel Nou, egumenul Pelechitului, și Ștefan făcătorul de minuni *(Pomenirea celor adormiți)*

29 D Sf. Sfinții Mc. Marcu, episcopul Aretuselor, și Chiril diaconul; Sf. Mc. Iona și Varahisie; Sf. Ier. Diadoh, episcopul Foticeei
Duminica a 5-a din Post *(a Sf. Cuv. Maria Egipteanca)*; Ap. Evrei 9, 11-14; al Cuvioasei: Galateni 3, 23-29; Ev. Marcu 10, 32-45 *(Prevestirea Pătimirilor. Cererea fiilor lui Zevedeu)*; a Cuvioasei: Luca 7, 36-50 *(Pocăința femeii păcătoase)*; glas 9, voscr. 9
30 L Sf. Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Euvula, mama Sf. Pantelimon
31 M Sf. Sfințit Mc. Ipatie, episcopul Gangrei; Sf. Mc. Veniamin diaconul

Друштвото на Македонците од Романија купува традиционални македонски објекти односно објекти како: народни носии (чорапи, елеци, кошули, опинци, појаси, фоти и слично) објекти за домакинството (разбој за ткаење, килими, рачни работи везени, чејз и сл) како и мал и голем традиционален намештај од домакинството на македонците (сандак за чеиз, кебиња, маси, столици и слично). Повеке информации можете да најдете во просториите на Друштвото во Букурешт, ул.Томас Масарик, бр.29, сек.2, телефон за врски 021-212.09.22 или 0722.251.947.

Редакција

Asociaţia Macedonenilor din România achiziţionează diverse obiecte tradiţionale macedonene, cum ar fi: costume tradiţionale (ciorapi, ilicuri, cămăşi, opinci, bete, fote, etc.), obiecte de uz casnic (războiu de ţesut, chilimuri, covoare, pături, etc.), precum şi mic şi mare mobilier tradiţional gospodăriilor macedonene (ladă de zestre, paturi, mese, scaune şi altele). Mai multe informaţii pot fi aflate la sediul din Bucureşti, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2, telefoane de contact: 021-212.09.22 sau 0722.251.947.

Redacţia

СОДРЖИНА:

Кочо Рацин	2 - 5
Марко Цепенков	5 - 7
Новогодишна порака	7 - 9
1-и Јануари 1903	9 - 11
Зимски традиции	11 - 14
Божиќна порака	14 - 15
Пораката на Архиепископот	15 - 20
Два календара	20 - 24
Живот во гробница	24 - 27
15-и Јануари	27 - 30
Григор Прличев	30 - 36
Свети Георги Кратовски	36 - 38
1945-1946	38 - 41
Прочка	41 - 43
Недела на прошката	43 - 46
Велигденскиот пост	46 - 50
Свети Тодор	50 - 57
Март месец	57 - 59
3 март 1878 година	59 - 64
Гоце Делчев	64 - 69
Македонскиот спорт	69 - 73
Настани на периодот	73 - 75
Православен календар	76 - 78
Огласи	79

CONŢINUT:

Kočo Rațin	2 - 5
Marko Țepenkov	5 - 7
Mesaj de Anul Nou	7 - 9
1 Ianuarie 1903	9 - 11
Tradiții de iarnă	11 - 14
Mesaj de Crăciun	14 - 15
Mesajul Arhiepiscopului	15 - 20
Două calendare	20 - 24
Viața în mormânt	24 - 27
15 Ianuarie	27 - 30
Grigor Prličev	30 - 36
Sfântul Gheorghi Kratoveanul	36 - 38
1945-1946	38 - 41
Pročka	41 - 43
Duminica Iertării	43 - 46
Postul Paștelui	46 - 50
Sfântul Toader	50 - 57
Luna martie	57 - 59
3 martie 1878	59 - 64
Goțe Delčev	64 - 69
Sportul macedonean	69 - 73
Evenimentele perioadei	73 - 75
Calendar ortodox	76 - 78
Anunțuri	79

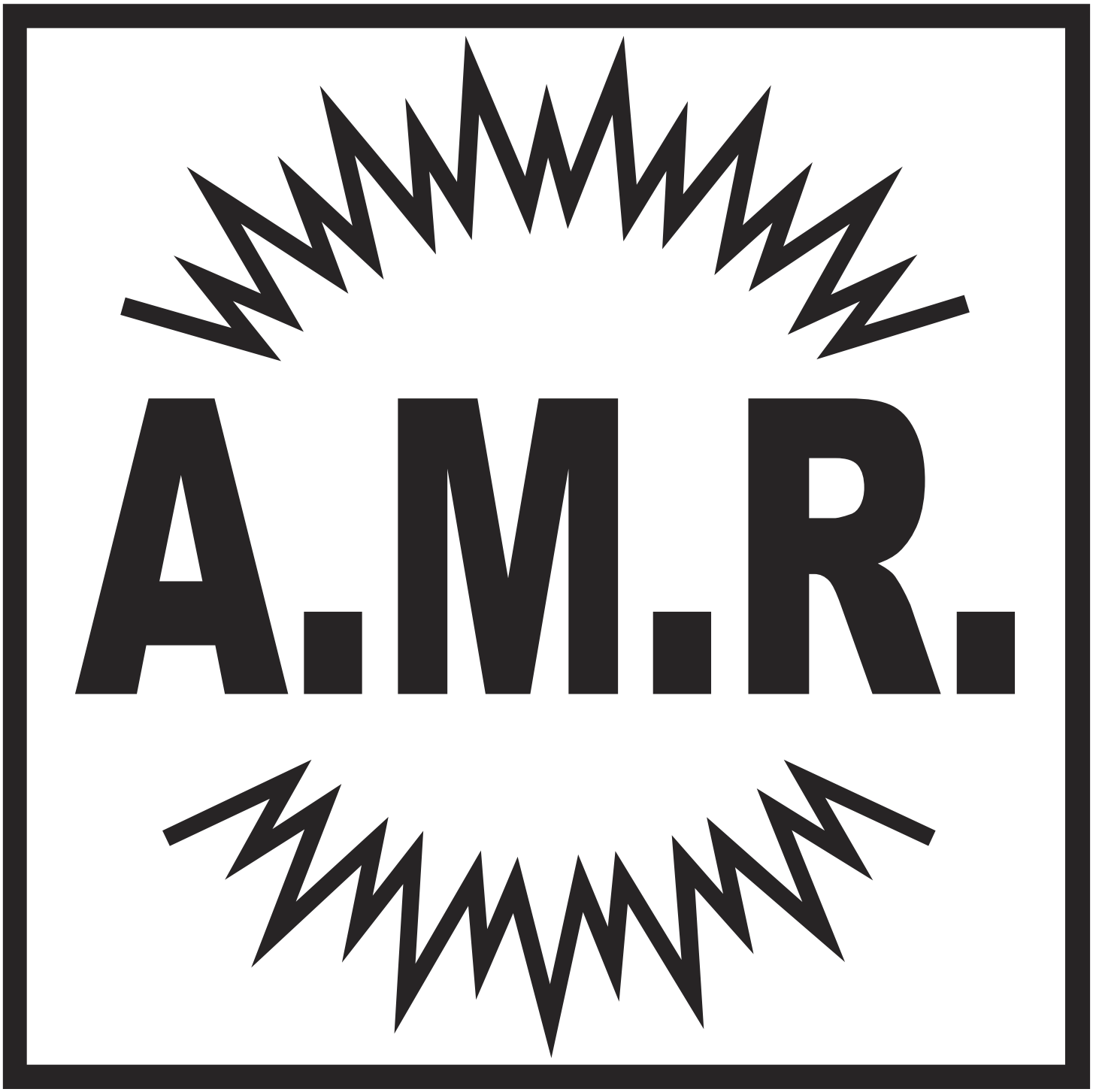

Publicaţie editată de Asociaţia Macedonenilor din România, cu sprijinul Guvernului României - Departamentul pentru Relaţii Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României
Публикација издадена од Друштвото на Македонците во Романија—со подршка на Владата на Романија - Сектор за меѓуетнички односи во рамките на Генералниот секретаријат на Владата на Романија

ISSN: 1582-831x

COMITETUL DE REDACȚIE

Redactor Șef: Mihajlov Marjan
Redactor: Rogobete Cristescu Laura Elen
Tehnoredactare computerizată: Rogobete Cristescu Laura Elen
contact@asociatia-macedonenilor.ro

SEDIUL SOCIAL AL ASOCIAȚIEI:
București, sector 2, strada Thomas Masaryk, nr. 29
Telefon: 0374-951.911
contact@asociatia-macedonenilor.ro

AU COLABORAT LA REALIZAREA ACESTUI NUMĂR:

- Dănescu Ana Gabriela
- Jovanova Nikolina
- Popescu Mariana Venera
- Sfiea Dimcevici Katerina

www.asociatia-macedonenilor.ro
Facebook: Asociatia Macedonenilor din Romania